ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

30. 8. 1985. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVII • 100 ДИН. • БРОЈ 1757

Панчо Виља
или
мексичка
борба
за
земљу и слободу

Ripley

Веровали или не!

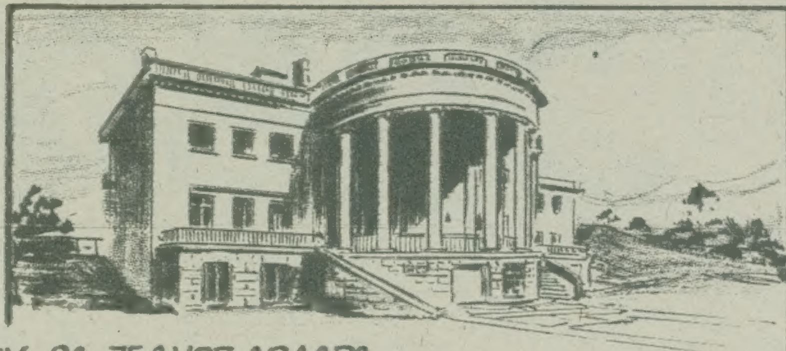

Меги Џекобс

ИЗ СЕНТ ЏОЗЕФА У МИСУРИЈУ (САД) ПРОНАШЛА ЈЕ У БАШТИ ПРСТЕН СВОЈЕ ПРАУНУКЕ КОЈИ ЈЕ ИЗГУБЉЕН ЈОШ ПРЕ 10. ГОДИНА. МЕГИ СУ ПРИВУКЛЕ ДВЕ ШАРГАРЕПЕ ИЗРАСЛЕ ЗАЈЕДНО - ЊИХ ЈЕ ЗАПРАВО СПОЈИО ДАВНО ИЗГУБЉЕНИ ПРСТЕН.

КОПИЈА БЕЛЕ КУЋЕ

ТРИ ПУТА МАЊА ОД ОРИГИНАЛА У ВАШИНГТОНУ НАЛАЗИ СЕ У ЛА ПОРТУ У ТЕКСАСУ. ПОДИГАО ЈУ ЈЕ ОНДАШЊИ ТЕКСАШКИ ГУВЕРНЕР КОЈИ ЈЕ ОД АРХИТЕКТЕ ТРАЖИО ДА МУ САЗИДА КУЋУ ИСТУ КАО ШТО ЈЕ ОНА НА НОВЧАНИЦИ ОД ЈЕДНОГ ДОЛАРА.

МРАВОЈЕД ААРД-ВАРК

КОЈИ ЖИВИ САМО У АФРИЦИ, ПОРЕД ЏИНОВСКОГ ОКЛОПНИКА НАЈБОЉИ ЈЕ КОПАЧ МЕЂУ СИСАРИМА. ОВАЈ ТЕРМИТОЈЕД ИЗВАНРЕДНО БРЗО КОПА И НАЈТВРЂЕ ЗЕМЉИШТЕ. ПРИ ТОМ У ПРЕЧНИКУ ОД ОКО 60 ЦМ ПРШТЕ ЗЕМЉА И КАМЕЊЕ ДО ВИСИНЕ ОД 3,5 МЕТАРА.

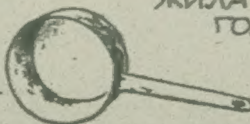
БИВОЛИ

НА ФИЛИПИНИМА НОСЕ, ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ - ОБУЋУ. СТАНОВНИЦИ ОВОГ ОСТРВА ОБУВАЈУ ИМ НАРОЧИТЕ ГУМЕНЕ САНДАЛЕ.

ПРВУ ПОСУДУ ОД АЛУМИНИЈУМА

НАЧИНИО ЈЕ ХЕНРИ ЕВЕРИ ИЗ КЛИВЛЕНДА (САД) 1890. ГОДИНЕ. ЊОМЕ СЕ ЕВЕРИЈЕВА ЖЕНА СЛУЖИЛА 43 ГОДИНЕ.

НА КАРТАМА

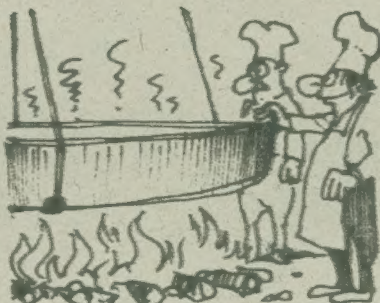
КОЈЕ ИЗРАЂУЈЕ КИШОР ГОРДАНДАС ИЗ БОМБАЈА (ИНДИЈА) НАЛАЗЕ СЕ ЛИКОВИ ПОЗНАТИХ ВЛАДАРА, НАСЛИКАНИ СУ НА САНДАЛОВОМ ДРВЕТУ ИЛИ ПАЛМИНОМ ЛИШЋУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● неким каубојима из Калифорније, који редовно учествују на родео такмичењима, дојадило је да оседлавају коње или обуздавају бикове. Зато су на ранчу Џина Холдера из Блумингтона приредили заиста необичан родео: уместо коња јахали су носорога. Овог дебелокожца, тврде каубоји, лакше је укротити од бикова и дивљих коња.

●●● становници француског села Сент Симпориен сур Леј, на Лоари, недавно су направили највећу кајгану на свету од укупно 42.470 јаја. Тако су надмашили становнике белгијског места Шателиноа који су прошлог октобра за своју кајгану употребили „само" 32 хиљаде јаја. Џиновска кајгана припремљена је овако: јаја су прво измешана у осам мешалица за бетон, затим је у њих додато 80 килограма бутера, 80 литара уља, 20 литара павлаке и 18 килограма соли. Сва ова маса изручена је у неку врсту огромног тигања површине од 41 m^2 и тешког готово две тоне. Онда је на сцену ступила дизалица, подигла тигањ изнад ватре и држала га тако око пола сата док кајгана није била печена.

●●● Жаклина Оназис зарадила је свој двадесет пети милион долара, али и поред тога она се налази чак на педесетом месту листе најбогатијих жена САД. На самом врху су Маргарета и Каролина Хант, кћерке петролејског магната. Наследство сваке од њих износи око милијарду долара.

●●● један златни новчић који потиче из 1257. године продат је недавно на аукцији у Лондону за 71 500 фунти (око 27 милиона динара). Новчић потиче из времена владавине краља Хенрија III и један је од шест примерака колико их укупно има на свету.

●●● птица која има најмање пера је врабац – свега 2000. Највише пера има лабуд: око 25 хиљада.

●●● на свету укупно има око 250 врста морских паса, а у Средоземном мору живи око 35 врста. Сви они могу прилично дуго да издрже на сувом – око 20 часова.

Илустровао: Зоран Петинић Петко

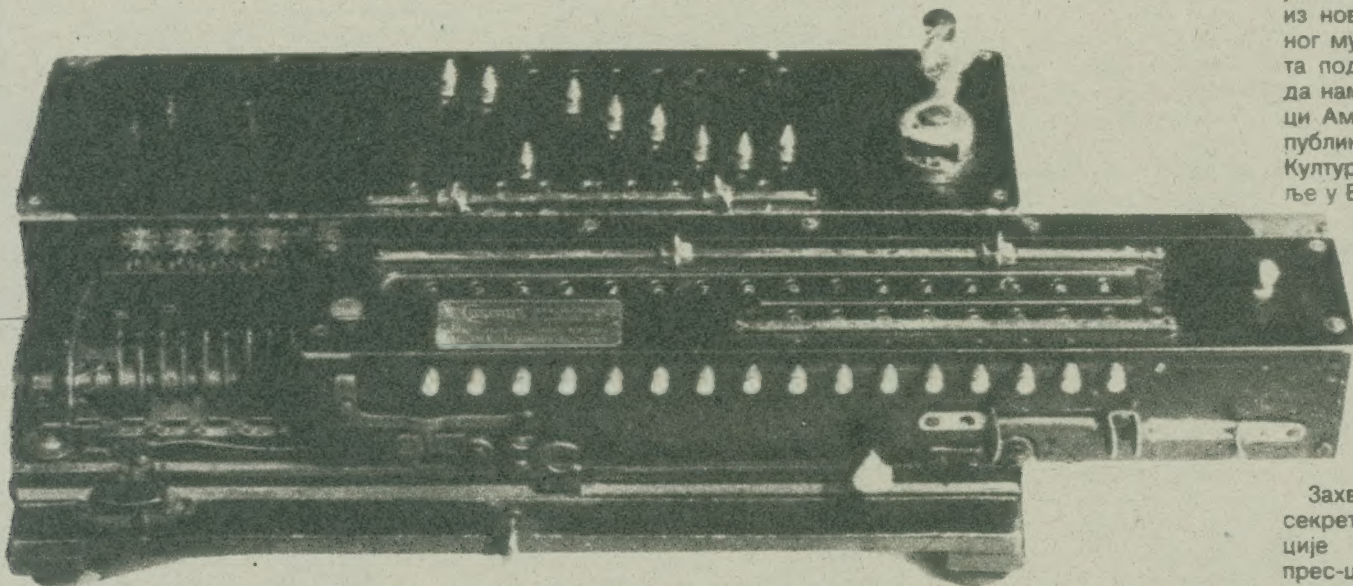
Заблуда или откриће у Санџаку!?

ЕУКЛИД ЗАТОЧЕН У МАШИНУ

У НОВОПАЗАРСКОМ МУЗЕЈУ НАЛАЗИ СЕ ТАЈАНСТВЕНА НЕМАЧКА МАШИНА ИЗ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА ЗА КОЈУ ЈОШ НИЈЕ ПОУЗДАНО УТВРЂЕНО КАКВУ ЈЕ НАМЕНУ ИМАЛА. МОЖДА ТО ЗНАЈУ НАШИ ЧИТАОЦИ

Једанаестог јула ове године објављена је ова вест:

„Недавно је у Завичајни музеј у Новом Пазару стигла једна чудна машина, за коју је директор ове установе, др Ејуп Мушовић, веровао да служи за рачунање. Реч је о немачкој машини за дешифровање тајних порука из другог светског рата, марке „мерцедес – еуклид", коју је др Мушовић случајно нашао код једног сељака у селу Рибариħи и откупио за симболичну суму. Ова справа, која је остала у нашим крајевима приликом повлачења немачких једи-леко од овог града. Међу оружјем и муницијом, од пре две године ту је и око четрдесетак центиметара дугачка, двадесет широка и десетак килограма тешка црна и добро очувана машина с много разних полуга, дугмади, бројчаника. На њој је и музејска легенда: „Немачка машина за шифровање и дешифровање из другог светског рата". У горњем, левом углу машине утиснута су слова MERCEDES – EUKLID. На доњем делу, који се помиче као ваљак писаће машине, причвршћена је жута плочица од лима с ознаком произвођача: „Cosmos" BERLIN SW 68. Friedr. Str. 227. BÜRO. MASCH. u. WERKSTATTEN. TEL. BERGMANN (F-5) 6540. Године производње и било каквих других података на овој необичној справи – нема, поготово о намени којој је служила.

Стара рачунска машина, ретка справа за дешифровање или нешто треће?

ница из Грчке, почетком 1945. године, једна је од десетак таквих, касније пронађених у свету.

Само да преживе

Кренули смо трагом ове вести и после истраживања у Новом Пазару и Београду закључили да се заиста ради о тајанственој машини која је, вероватно, некада слала врло важне и тајне поруке, али је своју тајну сачувала до данас, преко четири деценије од завршетка другог светског рата.

У једној витрини новопазарског Завичајног музеја налазе се лични предмети и ратна опрема десетак немачких војника који су 1944. сахрањени код познате Петрове цркве неда-

Ејуп Мушовић, директор Музеја, доктор историјских наука и искусни музејски радник, по ко зна који пут детаљно загледа загонетну машину:

– Пре две године у Музеј је дошао старији човек из Рибарића, села у тутинској општини, и саопштио ми да има неку рачунску машину која је у његовој кући остала од немачких војника крајем другог светског рата. Откупио сам је, мислећи да се ради о рачунској машини.

У том уверењу др Мушовић је био све до јуна прошле године кад у Музеј долази четрдесетак страних дописника из Југославије који су били на студијском обиласку познатих историјских споменика у околини Новог Пазара. После њиховог боравка у овој установи, др Мушовић је морао да мења легенду на немачкој рачунској машини.

Важна за Черчила

MERCEDES –EUKLID одмах привлачи пажњу једног енглеског дописника, који пита др Мушовића да ли зна шта је, у ствари, та црна справа с десетак разних бројчаника којим може да се изведе безброј комбинација.

– Немачка рачунска машина, претпостављам – одговорио је музеолог. – Еуклид је био чувени старогрчки математичар...

– А знате ли ви, господине Мушовићу – рекао је новинар – да је то један од драгоценијих експоната у вашем иначе богатом музеју. Ради се, наиме, о једној од малобројних машина за дешифровање којим је била опремљена Хитлерова војска. Сматра се да их данас у свету има свега десетак.

Затим је тај извештач разговарао с неколико немачких новинара који су се сложили да је MERCEDES – EUKLID справа за дешифровање. Од њих је изненађени и обрадовани директор Музеја сазнао да је наводно, Винстон Черчил нудио 1943. године велику количину новца да би се, тајним каналима, домогао једне овакве машине. Прича се да је упорни енглески премијер и успео да у окупираној Варшави набави један апарат ове врсте помоћу којег је чак сазнавао важне Хитлерове, наравно, изузетно тајне планове.

Међутим, нико од присутних није умео да објасни ни како ради нити како се рукује, што смо покушали да сазнамо од разних стручњака и установа.

У Школском центру везе ЈНА при Академији копнене војске, обавестили су нас, пошто су прегледали одговарајућу литературу и њихову збирку сличних справа из другог светског рата, да им тип MERCEDES – EUKLID није познат. Нису, међутим искључили ни могућност да се заиста ради о реткој и готово непознатој машини за дешифровање. Јер, логичан је закључак да се ова справа, уколико је заиста служила за дешифровање тајних и сложених порука у противничкој војсци, сигурно није производила у великој серији, да је изузетно чувана и да су у загонетку њеног постојања и рада били упућени само најодговорнији и најповерљивији.

Где је кључ Еуклидове шифре?

Наставници Школског центра везе упутили су нас на стручњаке Управе веза Савезног секретаријата за народну одбрану, али ни ту нису могли да нам кажу ништа више, сем да су за постојање такве машине сазнали из „Политике" и да су за њу веома заинтересовани... Разговарали смо и са одговорним у Војном музеју на Калемегдану, али је и за њих овај експонат из новопазарског Завичајног музеја био тајна. Ништа подробније нису могли да нам кажу ни службеници Амбасаде Савезне Републике Немачке, односно Културног центра ове земље у Београду.

Захваљујући Савезном секретаријату за информације и Међународном прес-центру у Београду, ступили смо у везу са енглеским дописником који је први и саопштио да се ради о реткој машини за дешифровање.

– Нисам погрешио – рекао нам је овај искусни колега. – Сматрам да је то веома драгоцен експонат за који је Черчил дао велике паре...

Опет листамо Војну енциклопедију. Фотографија показује познату америчку шифарску машину „Конвертор М": у изгледу постоји извесна сличност између ове справе и MERCEDES – EUKLID.

Ето, толико година пошто је на непознат начин остао у нашој земљи, MERCEDES – EUKLID још крије тајну своје шифре. Можда ће неко од читалаца – криптолога успети да нам помогне.

Иван Лончар

НАПРАВИ МИ

ОНИ СУ НАША ПОСЛЕДЊА ВЕЗА С ПРАИСТОРИЈОМ

У ПЛАНИНАМА ЗАПАДНОГ ИРИЈАНА ЖИВИ, ИЗОЛОВАНО И ЈОШ УВЕК У КАМЕНОМ ДОБУ, ДОСАД НЕПОЗНАТО ПЛЕМЕ ПИГМЕЈА

Суморан пејзаж, снежни врхови од преко пет хиљада метара, провалије у стенама, речни брзаци, непроходне шуме... То је Нова Гвинеја. Јужна страна острва, другог по величини у свету, само је на први поглед пријатна и лепа. У ствари, човек ту нема где да се склони. Плима и осека разликују се за преко пет метара. Ниска обала је увек натопљена, песак је блатњав и опасности вребају на сваком кораку.

Нову Гвинеју су у почетку насељавали само неки најпримитивнији сисари. Људи и мишеви стигли су пре 30 хиљада година са запада, преко копненог моста који чине индонежанска острва. За њима су, 20 хиљада година касније, стигле и свиње... Први људи били су ловци „негритоси" веома малог раста. Трагајући за осамом, јер су такве природе, населили су углавном централне висоравни острва.

Људождерство

Октобра прошле године италијански истраживач Ђанкарло Лигабуе, са још петорицом колега, организовао је експедицију на Гвинеју с циљем да посети становништво западног Иријана – на оној половини острва која припада Индонезији. Та област је и у најпрецизнијим географским картама означена као недовољно истражена.

Експедиција је на ово место кренула авионом... Па хеликоптером, да би затим наставила пешице готово непроходним планинским стазама – до висине од две хиљаде метара где почињу насеља брдских пигмеја. Тако су их касније назвали.

Насеља се састоје од по тридесетак колиба у којима живи око стотинак особа. Колибе су од сламе и округлог облика, поређане дуж ивице неке заравни. Одатле се унедоглед спуштају терасе са скромним баштицама. Највећа колиба, у центру насеља, резервисана је за мушкарце – за њихова ноћна ћаскања, ритуале и припреме за лов или ратовање. Жене су од њих строго одвојене и осим узгајања деце и припремања јела, обављају и најтеже физичке послове.

Превасходно ловци, пигмеји користе лук и стрелу. Иако је дивљач веома проређена, плен им и даље остају такозвани шумски кенгури (торбар који живи на дрвећу), дивље свиње, разне птице и мишеви. Свиње су им помогле да коначно забораве људождерство.

Камен – за жену

У непроходним шумама живе племена која се, по својим биолошким одликама, култури и језику, потпуно разликују од осталих. Код њих се точак еволуције зауставио у каменом добу. Не познају метале и једино средство размене су им камене секире и ножеви које сами производе. Праве их од силиката који се стручно назива нефрит или маорски камен. Ако овај камен не налазе у коритима река, одваљују га од стена и односе у село – да би га они старији и умешнији обрадили као прави „професионалци" из доба палеолита и неолита. И уопште, брдски пигмеји се у много чему понашају као наши преци из старог каменог доба.

Док раде, старци седе на земљи испред колибе, али не укруг. Тако успевају да избегну комадиће камена који се растурају приликом удара округлим парчетом кремењака... све док нефрит не поприми жељени облик.

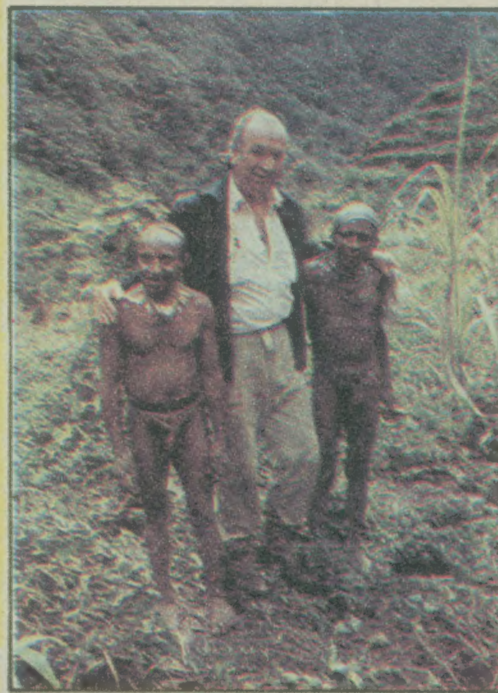
Секире глачају само на оштрици, а онда их биљним влакнима везују за комад дрвета у облику слова „Т". Једна таква секира готова је за 30 минута.

Своје производе понекад увијају у лишће биљке коју ботаничари називају „пандан̄ус" и праве свежњеве за „извоз" – у насеља удаљена и по три стотине километара. Или их чувају за откуп жена кад ступају у брачну везу.

До пре извесног времена трговина између папуанаца у планини и оних на обали мора била је веома жива. Доласком мисионара и упознавањем металургије и пластике, камене секире постају предмети прошлости и виђају се све ређе. Зато погледајте! Пред вама су последњи документарни снимци технике обраде камена која потиче из времена од пре 20 хиљада година.

Везани за праисторију и сувише слаби да би одолели налетима других култура, брдски пигмеји су вероватно последња жива слика наше прошлости.

Д. Варагић

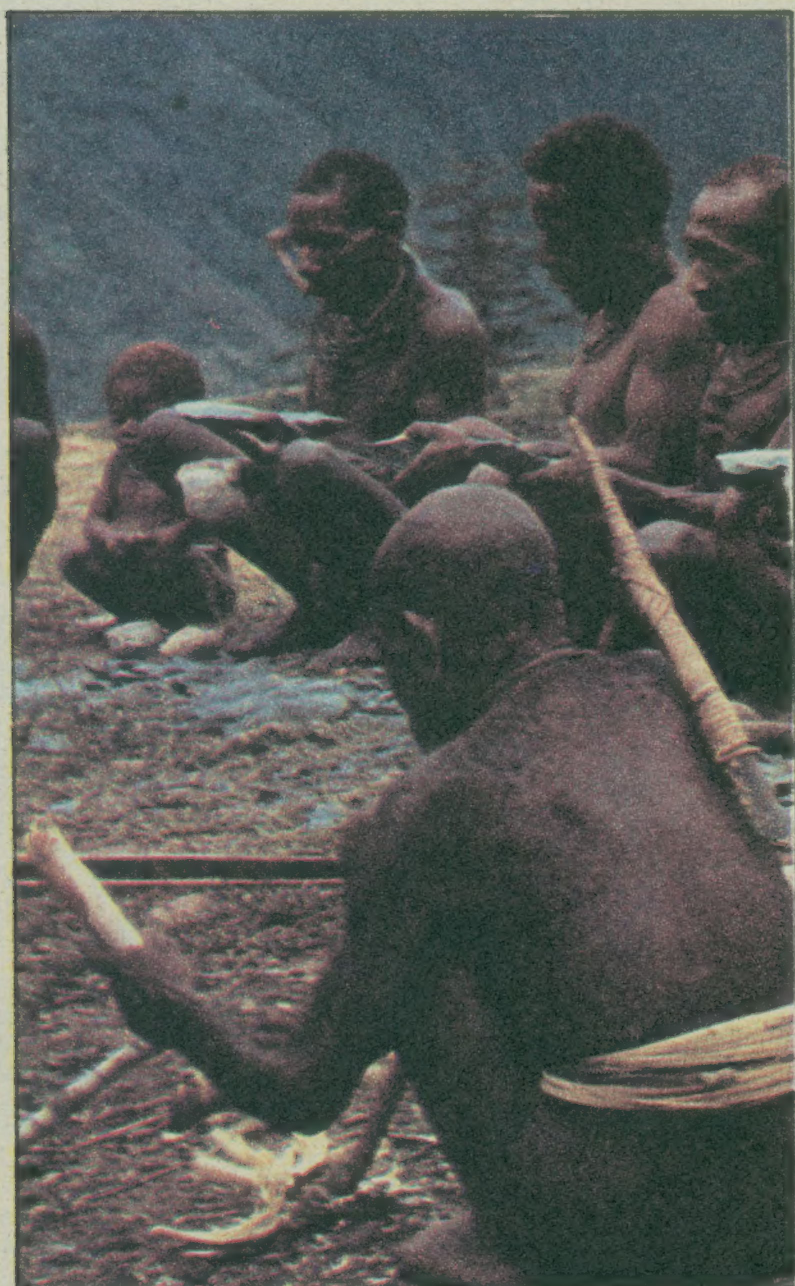
Фотографија за албум. Ђанкарло Лигабуе је први крочио у насеље ових пигмеја у планинским беспућима Нове Гвинеје

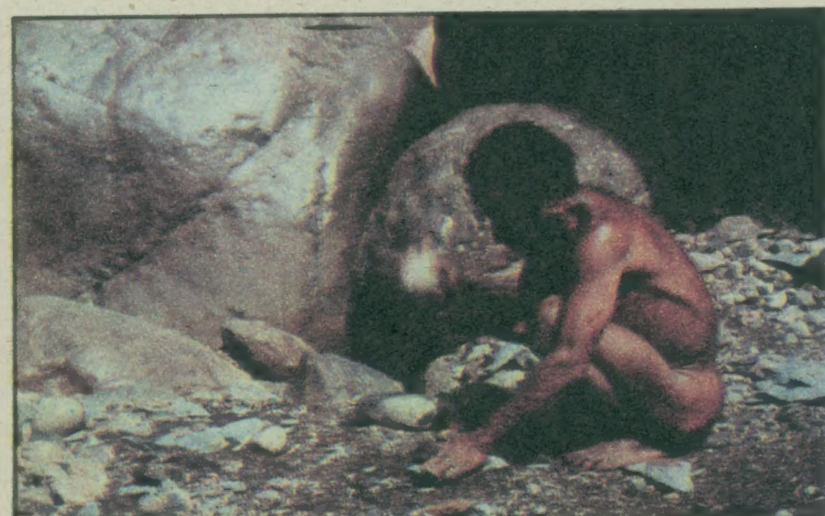
Једна од ретких жена којој је дозвољено да се појави пред странцима

КАМЕНУ СЕКИРУ

Једини „алат" – округло парче кречњака

Призор који се више нигде не виђа

Припрема материјала

МЕКСИЧКА БИТКА ЗА

ПАНЧО ВИЉА-СИРОТ

Мистериозни писац Б. Травен у свом чувеном роману „Благо Сијера Мадре", објашњавајући откуд у Мексику бандити, поручује „финим" Европејцима да ничему не треба да се чуде. Векови под пљачкама и зверствима конквистадора, а затим страве и ужаси католичке инквизиције учинили су да се један део народа мало поквари... Европи је, поручује Б. Травен, било довољно четири године првог светског рата па да се сви пролопове, само што их је после тога пола остало лопужа и пљачкаша, а пола отишло у државне тужиоце и полицајце!

Ово уметничко претеривање ипак је добро дошло да се објасни како је угледни мексички генерал Франсиско Дуразо, средином двадесетих година овог века, пристао да једном америчком скупљачу реткости за 10.000 долара прода једну од највећих светиња сваког правог Мексиканца – главу Панча Виље! Кришом је оскрнавио гроб у градићу Паралу, у држави Чивава, са балсамованог тела националне легенде одсекао тражени „сувенир", а онда се испоставило да Американац, у ствари, нема обећану суму. Бесан због пропалог посла, генерал је јуначку Виљину главу бацио негде у шикаре око Парала, предајући је тако заувек земљи за коју је Панчо Виља, заједно са својим пријатељем Емилијаном Запатом и стотинама хиљада Мексиканаца, дао живот. Tierra y libertad! Земља и слобода! – то је била девиза мексичке револуције.

Газде у носиљкама

Свој пут у легенду Виља је започео са непуних седамнаест година, 1894, када је убио извесног Аугуста Лопеса Негретеа, богаташког сина који му је напаствовао сестру. После тога се одметнуо у „бандидосе", у шуме Сијера де ла Сиље. За младим Доротеом Арангом Арамбулом, како је Виља уведен у црквене књиге рођених, остала је уплакана мајка, иначе слушкиња на богаташком ранчу...

Убрзо је променио име у Панчо Виља, такође у знак протеста. Наиме, његов отац је био ванбрачни син једног богаташа, извесног Хесуса Виље. Млади Доротео се назвао тим правим презименом, забрањеним његовом оцу, а узео је име Франсиско које Мексиканци од миља скраћују у – Панчо. Као одметник убрзо је постао страх и трепет за богаташе. Њих није само пљачкао, него и убијао. Мада, у ствари, није био рођени разбојник. Кад је његова дружина убила једног недужног старца који је превозио хлеб за раднике на једном имању, одлучио је да их напусти. Запослио се као рудар у држави Чивава, далеко од родног Дуранга. Ту се укључује у револуционарни покрет Франсиска Мадера, који тражи правду за сиротињу, los pobres. Кад је 1910. године избила револуција, Панчо Виља организује одред од 375 људи и код Сан Андреса заробљава воз пун федералних војника, а

ИЗА ФИЛМОВАНИХ И ИЗМИШЉЕНИХ ПРИЧА О БАНДИТУ КРИО СЕ БОРАЦ ЗА ДОСТОЈАНСТВО МЕКСИКА. ОД ТАДА ЈЕ ПРОШЛО 75 ГОДИНА

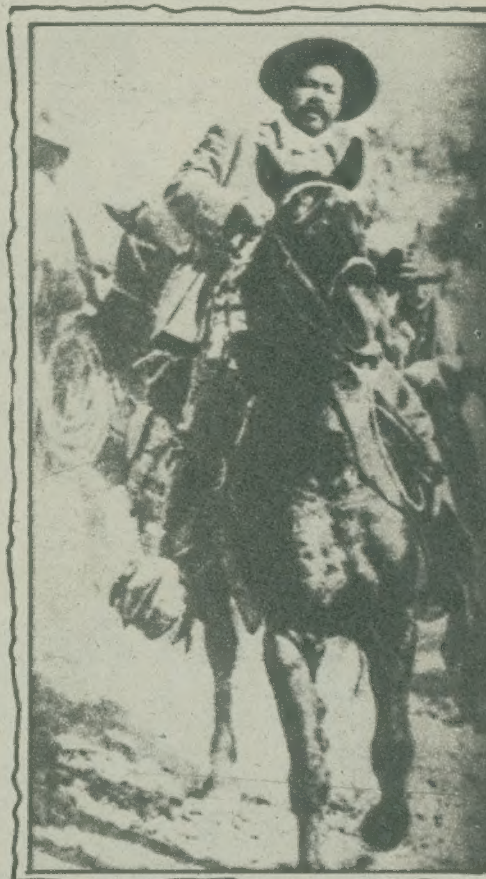
онда, наоружани до зуба почињу да харају имања земљопоседника.

То је био сумрак 35-годишње диктатуре Порфирија Дијаса, дотадашњег мексичког председника. Некадашњи Хуаресов сарадник у борби против Максимилијана Хабсбуршког (брата цара Фрање Јосифа), Дијас је прешао у табор клерикалне и земљопоседничке реакције која га је 1876. довела на председнички положај. Отворно је широм врата страном, углавном америчком и британском капиталу, дајући компанијама искључива права на извоз рудних богатстава и изградњу и коришћење железничких пруга. Кад је у Мексику откривена нафта, највећа права добили су амерички „Стандард Ојл" и британско-холандски „Роајал Дач Шел". Та продаја земље приказивана је као „индустријализација и модернизација" Мексика.

У рукама осам породица, потомака шпанских освајача, било је 49 милиона хектара обрадиве земље (то је, иначе, површина Француске!), на којој је, под условима кметова из феудалног доба, радило 75 одсто мексичког становништва. Надница пољопривредних радника, пеона, износила је 1910. године 12 центавоса, односно шест центи долара, а власници су поред осталога, над женским члановима њихових породица имали jus primate noctis – право прве ноћи...

Ако би неки пеон покушао да побегне на друго имање у уверењу да ће му тамо бити боље, подвргаван је режиму „ley de fuga" – закон о бекству. Према њему „кривац" је могао да буде и убијен, ако то власник одлучи. За непокорне пеоне уобичајена казна је била да их укопавају до грла у земљу, а одна се пуштао алеп коња у галопу... Иако су имали и коња и кочије и аутомобиле, газдама је било посебно уживање да их, у обиласку огромних имања, заједно са веселим друштвом, пеони носе у носиљкама.

Панчо Виља је предводио своје трупе у походу на Сијудад Хуаре

Федерална војска мобилисала је и дечаке за борбу против Виљиних устаника.

Те 1910. године Дијас је страном капиталу обезбедио 97 одсто свих рудних налазишта. Сви петролејски извори у Тампику, Туксапану, Матаморосу и Реиносу предати су Американцима („Стандард Ојлу"), као и највећи део сребрних рудника.

Шамар за председника Вилсона

Заузврат, страни капитал је подржавао Дијаса у борби против дела напредне интелигенције. Она је покушавала да стање поправи „уставним" путем. Верујући да ће отклонити опасност ликвидирањем истакнутих политичких противника, Дијас шаље одред војника који 18. новембра 1910. Акилеса Сердана убијају у његовој кући у Пуебли. Он је угледни члан Уставне партије прогресиста и пријатељ Франсиска

Мадера. Тада почиње побуна против режима која попут пожара захвата целу земљу.

У крвавим обрачунима сиротиње која листом устаје против богатих, као легендарне личности израстају Панчо Виља и Емилијано Запата. Први са севера предводи сељачку армију од неколико хиљада војника која се

ИЊСКИ САН И ЗБИЉА

Виљин генерал, легендарни Емилијано Запата, био је уцењен на сто хиљада пезоса.

Одлазак Виљине армије на фронт

крајем године приближава престоници. С југа, под Запатиним вођством, наоружана маса наноси пораз за поразом регуларној војсци. У фебруару 1911. Сиудад Мексико је опкољен. Порфирио Дијас бежи из земље препуштајући власт либералним буржујима који расписују изборе и на председничку столицу доводе Франсиска Мадера. Веровали су да је тиме све решено, али сељаци су тражили да нова власт испуни обећање и да спроведе аграрну реформу. Одбили су да напусте одреде док се то не изврши.

Сада је и нова влада на њих послала регуларне трупе и, уместо да се успостави ред, почео је грађански рат. Користећи околност што је Мадерова влада изгубила углед, бивши Дијасов генерал Викторијано Уерта извршава државни удар и стреља Франсиска Мадера. То изазива нови талас гнева и револуционарне снаге већ су готово поразиле Уертине „федералесе" кад су се у читаву ствар умешале САД: маринци, 21. априла 1914, окупирају највећу мексичку луку Веракруз. Цео Мексико обузима патриотско огорчење против „грингоса".

Панчо Виља, с великим одредом коњаника, једног дана прелази америчко-мексичку границу и заузима градић Колумбус. Сравњује га са земљом и враћа се на мексичку страну Рио Брава... Тиме улази у историју САД као једини страни војсковођа који је, макар и за кратко, окупирао део Сједињених Држава.

Најжешће борбе са „федералесима" и америчким интервенционистичким трупама воде се на територији Мексика. Тадашњи амерички председник Вудро Вилсон покушава да поткупи Панча Виљу. Преко свог специјалног изасланика нуди му подршку ако прихвати да постане председник Мексика. Наравно, под условом да Виља, кад постане председник, уступи Америци полуострво Доња Калифорнија (дугачко око 1.400 километара). До тог тренутка Виља је озбиљно слушао америчког депутата, а онда је устао и рекао:

– Пренесите сењор Вилсону овај мој одговор...

Следећег тренутка Американац се занео од снажног Виљиног шамара.

Привидни мир на ранчу Канутиљо

После тешких борби, у новембру 1914, Американци су евакуисали Веракруз, а Панчо Виља и Емилијано Запата тријумфално улазе у Сиудад Мексико. Два генерала ушла су у свечану салу националне палате где је била постављена председничка столица у облику престола, на којој је диктатор Порфирио Дијас седео скоро 35 година. Командант Северне дивизије генерал Панчо Виља са ироничним осмехом је сео на тај престо окружен градским мангупчићима који су га обожавали. Онда је позвао фотографе и свог друга Емилијана Запату. Желео је да се „овековече" у пози политичара које су обојица интимно презирали.

Иако се тада грохотом смејао, у дну душе Виља је, као уосталом и Запата, осећао да им је власт надохват руке, али једноставно нису знали шта с њом да раде. Хтели су и даље само Tierra y libertad. Libertad, слобода, је ту, а tierra, земља има да се подели сиротињи. Па да онда сви иду кућама. Али како да се подели?

То знају политичари. Веровали су да је међу њима најпоштенији стари Венустиано Каранса. Тако је он постао нови председник и прогласио неутралност Мексика у тада већ разбукталом првом светском рату. Нешто касније донет је устав који је и данас на снази. Али, на захтеве сеоске сиротиње за спровођење аграрне реформе и он се оглушио.

Грађански рат се наставио, а Карансина влада је сад против Виље и Запате упутила регуларне јединице. Дуго је требало да се постигне какав-такав мир.

Пет година касније Карансини људи су на превару, из заседе убили Емилијана Запату, 10. априла 1919. Наредне године у Веракрузу је убијен председник Каранса, а на његово место је изабран генерал Алваро Обрегон...

У међувремену, Виља је већ две године изван политичког живота. На својој хасијенди Ел Канутиљо, код Чиваве, учествује само на састанцима војничке странке. Уз њега је живео и одани Триљо, који му је и лични секретар и шофер.

Панча је једном изненадио атентатор, скривен иза живице његовог имања. Преживео је, али је касније постао подозрив. Подстакнут последњим искуством, у јутро 20. јула 1923. својим „доџ"-ом стигао је у Паралу намеран да код бележника састави тестамент.

Одједном, на углу улице, одјекнуо је плотун. Триљо, који је био за воланом, само је клонуо преко врата аутомобила. Виља, с карабином у рукама, клизнуо је изрешетан на седиште. Обојица су били смртно погођени.

Тако је завршио Панчо Виља, човек хваљен и проклињан, кога су волели и кога су се плашили. Човек добре душе и лављег срца. Човек о коме су до 1913. Американци говорили као о „Наполеону Мексика", а после га приказивали као лакомисленог бандита...

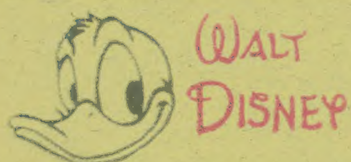
Мада балсамовано, његово обезглављено тело и данас лежи на гробљу у Паралу, а не у подножју споменика Револуцији у Сиудад Мексику. Ту су сахрањени Каранса, Мадеро, Каљес, Карденас... Али зато у истом том главном граду Мексика, у коме живи 16 милиона становника, бар педесетак улица носи име Емилијана Запате, а тридесетак – Панча Виље.

Б. Ђурица

Омиљена песма мексичких устаника

Ла кукарача (Бубашваба)

Бубашваба, бубашваба
с ногу се срушила,
на живот гледа са стране,
јер нема јој марихуане,
коју је пушила.
Кад моја ташта о'лади,
спустићу се у гроб ње ради,
било ноћу или дању,
да јој завирим у лобању.
Бубашваба, бубашваба,
с ногу се сручила,
на живот гледа са стране,
јер нема јој марихуане,
коју је пушила.
Ево, моје освете мушке,
сахранићу ташту потрбушке,
сахранићу је сред најдубљег гроба,
да мртва бекство не проба.
Бубашваба, бубашваба,
с ногу се сручила,
на живот гледа са стране,
јер нема јој марихуане,
коју је пушила.
За сад је мртва само бубашваба,
а жива ташта проклета баба,
сахранише бубашвабу, палала је киша,
поред лешинара и црквеног миша.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

... А ЗА ВРЕМЕ ПАУЗЕ РАДИ ХОНОРАРНО!

МОРАМ СТИЋИ НА ВРЕМЕ ЈЕР, ОДЕ МАСТ У ПРОПАСТ!

СТРИЧЕ, ОНАЈ ПРЕДМЕТ КОЈИ СИ МИ...
НЕ САДА, ПАЈО! ОВО ЈЕ ПИТАЊЕ ЖИВОТА ИЛИ СМРТИ!

ШЕФЕ, ТРАЖИЛА ВАС ЈЕ ПЛАНСКА СЛУЖБА И...
НЕ САД, ПАТО... МОРАМ СТИЋИ НА ТАЈ САСТАНАК ИЛ' - ОДЕ ГЛАВА!

ДАНАШЊИ ОБРАЧУН ПЛАТА...
ОСТАЛО МИ ЈЕ ЈОШ ДВАДЕСЕТ СЕКУНДИ...
1985 Walt Disney Productions All Rights Reserved

ШЕФЕ, ЈА БИХ ПЕТ СЛОБОДНИХ ДАНА!
УЗМИ ИХ, САМО МЕ **САД** ОСТАВИ!

СТРИЧЕ, ЈА ТРАЖИМ ПОВИШИЦУ!
ДОБИЋЕШ ЧИМ СЕ ВРАТИМ... ОООПС!
Distributed by King Features Syndicate

КОРИСНО ЈЕ ПРОЧИТАТИ НЕКУ ЛЕПУ КЊИГУ КАД ЧОВЕК ИМА ВРЕМЕНА...
Како да повећате своје приходе
3-3

Ево писма у завичај, које ми је издиктирао дечак из наше експедиције, Курђуков. Оно не заслужује да буде заборављено. Преписао сам га без улепшавања и преносим га дословно, да би одговарало истини.

ИСАК БАБЕЉ

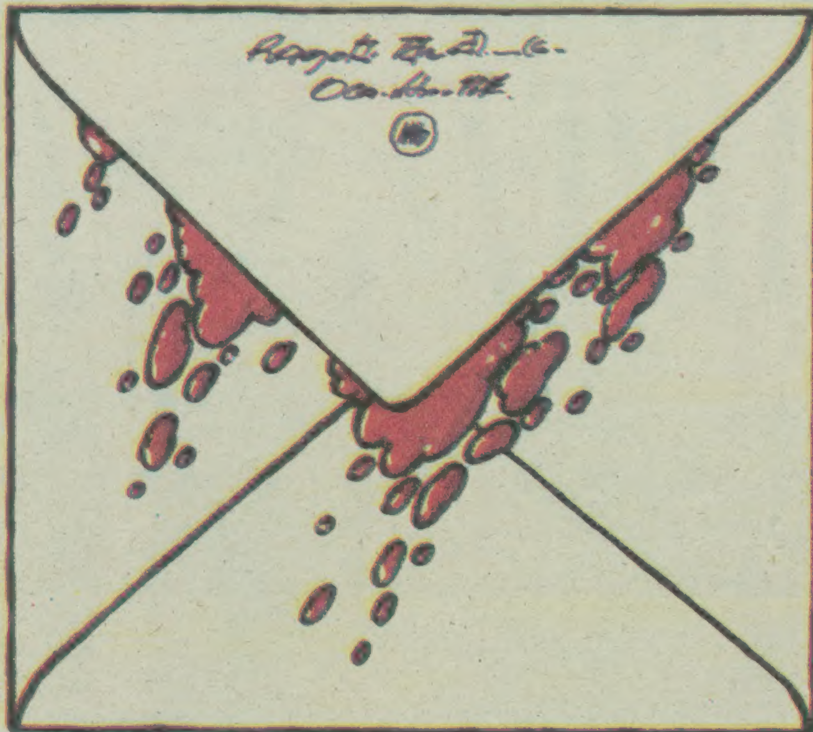
ПИСМО

Драга мама Јевдокија Фјодоровна. У првим редовима овог писма журим да вас обавестим да сам, благодарећи господу, жив и здрав, што и од вас желим да чујем. Исто тако дубоко вам се клањам од белог лица до земљице црне... (Следи набрајање родбине, кумова. Изостављамо то. Прелазимо на други став).

Драга мама Јевдокија Фјодоровна Курђукова. Журим да вам напишем, да се налазим у Конармији друга Буђоног, а исто тако ту се налази и наш кум Никон Васиљевич, који је у данашње време црвени херој. Они су ме узели к себи, у експедицију Политичког одељења, разносимо на фронт литературу и новине – Московске Известије ЦИК, Московску Правду и наше сурове новине Црвени коњаник, које сваки борац из прве линије жели да прочита и после тога херојски коље подлу шљахту и ја живим код Никона Васиљевића веома сјајно.

Драга мама Јевдокија Фјодоровна. Пошаљите ми што год можете, према својој снази и могућности. Молим вас закољите пегавог крмка и пошаљите ми пакет у Политичко одељење друга Буђоног, на име Василија Курђукова. Сваког дана лежем да се одмарам без јела и без икаквог покривача, тако да је јако хладно. Напишите ми писмо о моме Стјопи, да ли је жив или не, молим вас пазите на њега и напишите ми о њему – да ли се он још трза или је престао, а исто тако што се тиче свраба у предњим ногама да ли сте га потковали или не? Молим вас, драга мама Јевдокија Фјодоровна, перите му свакако предње ноге сапуном, који сам оставио иза икона, а ако су татица сапун потрошили, онда купите у Краснодару и бог вас неће заборавити. Исто тако могу вам писати да је овде земља сасвим сиромашна, сељаци се са својим коњима сакривају од наших црвених орлова по шумама, пшенице је мало и она је јако ситна, ми јој се подсмевамо. Газде сеју раж и исто тако овас. Овде хмељ расте уз притке, тако да тера увис веома право; од њега пеку самогон.

У другим редовима овог писма журим да вам опишем за татицу да су они заклали брата Фјодора Тимофејича Курђукова пре годину дана. Наша црвена бригада друга Павличенка наступала је на град Ростов, када је у нашим редовима дошло до издаје. А татица су у то време били код Дењикина командир чете. Људи који су их видели говорили су да су они носили на себи медаље као и за време старога режима. И због оне издаје све су нас заробили и брат Фјодор Тимофејич доспели су татици у шаке. И татица су почели Фећу клати, говорећи – гаде, црвено псето, кучкин сине и разно и клали су га до мрака, док брат Фјодор Тимофејич није издахнуо. Ја сам вам тада написао писмо, како ваш Феђа лежи без крста. Али татица су ме ухватили с писмом и рекли: ви сте мајчина деца, ви сте њен сој, курвински, ја сам вашу мајку затрудњивао и затрудњиваћу је, мој живот је пропао, уништићу ја правде ради своје семе и још разно. Ја сам претрпео од њих патње као спаситељ Исус Христос. Тек пре неког времена сам побегао од татице и прикључио се својој јединици друга Павличенка. И наша бригада је добила заповест да иде у град Вороњеж на попуну и тамо смо добили попуну а исто тако и коње, торбе, пиштоље и све што нам је следовало. Вороњеж могу да вам опишем, драга мама Јевдокија Фјодоровна, да је то градић веома одличан, биће да је већи од Краснодара, људи су у њему веома лепи, у речици може да се купа.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубвец

Давали су нам хлеба по две фунте дневно, меса пола фунте и шећера колико треба, тако да кад смо устајали пили смо сладак чај, исто смо и вечерали и на глад смо заборавили, а за време ручка ишао сам брату Семјону Тимофејичу по палачинке и гушчетину и после тога легао сам да се одмарам. У то време цео пук је желео да Семјон Тимофејич буде командант и од друга Буђоног изашла је таква наредба, па је он добио два коња, красну одећу, кола за ствари засебно и орден Црвене заставе, а мене су сви гледали као његовог брата. Сада, ако вас неки комшија почне да вређа, Семјон Тимофејич може зачас да га закоље. Затим смо почели да гонимо генерала Дењикина, поклали смо их на хиљаде и отерали у Црно море, али само татицу нисмо нигде могли видети и Семјон Тимофејич су их тражили на свим положајима, јер су били много у жалости за братом Феђом. Али, само, драга мама, као што знате за татицу и за његов тврдоглави карактер, да знате шта је урадио – безобразно је своју риђу браду офарбао у црну и налази се у граду Мајкопу у цивилном оделу, тако да га нико од становника нису познавали да је то он, то јест стражар под старим режимом. Али истина се мора открити, ваш кум Никон Васиљич случајно га је видео у кући једног становника и написао је Семјону Тимофејичу писмо. Ми смо узјахали коње и пројурили двеста врста, је, брат Сењка и момци из села који су то желели.

И шта смо видели у граду Мајкопу? Видели смо да позадина никако не саосећа са фронтом и да је свуда у њој издаја и има пуно Жидова, као у старом режиму. И Семјон Тимофејич у граду Мајкопу много се свађао са Жидовима који нису хтели да пусте татицу и ставили су га у затвор, говорећи – дошла је наредба друга Троцког да се заробљеници не кољу, ми ћемо му сами судити, не љутите се, добиће он своје. Али тек Семјон Тимофејич је остао при своме и објаснио да је он командант пука и има од друга Буђоног све ордене Црвене заставе и претио је да ће поклати све који се свађају због татине личности и не предају је, а исто тако су претили и момци из јединице. Али су Семјон Тимофејич ипак татицу добили и почели су онда татицу корбачем тући и постројили су у дворишту све борце, као што то војнички ред прописује. И онда је Сењка пљуснуо татици Тимофеју Родионичу воду на браду и са браде је потекла фарба. И Сењка је упитао Тимофеја Родионича:

– Је ли вам добро, татице, у мојим рукама?

– Није – рекао је татица – рђаво ми је.

Онда је Сењка упитао:

– А Феђи када сте га клали, је ли било добро у вашим рукама?

– Није, – рекао је татица – рђаво је било Феђи.

Онда је Сењка упитао:

– А јесте ли ви, татице, мислили да ће и вама бити рђаво?

– Нисам – рекао је татица – нисам мислио да ће ми бити рђаво.

Онда се Сењка окренуо народу и рекао:

– А ја баш мислим, ако паднем вашима у руке, неће ме поштедети. А сада ћемо вас, татице, удесити...

И Тимофеј Родионич је почео безобразно да псује Сењки мајку и богородицу и да бије Сењку по њушци и Семјон Тимофејич су ме уклонили из дворишта, тако да не могу, драга мама Јевдокија Фјофоровна, да вам опишем како су удесили татицу, пошто сам био уклоњен из дворишта...

РОГОВИ КОЈЕ ВИДЕ САМО ДРУГИ

УКРАС ОЖЕЊЕНИХ МУШКАРАЦА

НЕКАДА СУ БИЛИ СИМБОЛ ВЛАДАРА И БОЖАНСТАВА. МРАЧНИ СРЕДЊИ ВЕК КРИВ ЈЕ ШТО СУ РОГОВИ ДОБИЛИ ПОГРДАН ПРИЗВУК, А СВЕ ЗБОГ ЈЕДНОГ ВИЗАНТИЈСКОГ ЦАРА

Зашто Микеланђелов Мојсије на глави има рогове?

Галски ратник с неизбежним роговима на шлему

Постоји велики број ружних и погрдних речи, али тешко да је нека гора од „рогоње". Он означава мужа кога је задесила непријатна брачна судбина – да га жена превари с другим. Међутим, ни тежина исте речи није свуда иста. „Рогоња" се најтеже доживљава у Италији. У Француској се и на само помињање смеју, па су чак измислили и једног свеца који је заштитник поменутих несрећника. У Белгији је један писац написао комедију са насловом „Тај дивни рогоња". Фудбалски навијачи, пак, не могу да нађу гору реч кад хоће да нагрде судију.

Најсмешније од свега је што се ова реч у свом погрдном значењу појавила тек у средњем веку. У старијим временима напротив, представљала је изузетну част. Тако је, ето, „рогоња" кроз векове доживео преображај као уосталом и многе друге речи.

Песма посвећена јарцу

У античким временима богови су обично представљани с роговима, што је био знак славе и моћи, а римски песник Тибул је својим „Елегијама" бога Бахуса опевао са роговима. То исто чинио је и Хорације у својим „Одама", опевајући Бахусове „златне рогове". Други римски песник – Овидије у својим елегијама тврди да се храброст враћа тако што ти на челу избију рогови. Стари британски и немачки ратници украшавали су своје шлемове роговима да би заплашили непријатеље. И за Александра Великог се зна да је 332. године пре нове ере, пошто је освојио Египат, у знак почасти од покореног народа добио украшени пар рогова јарца, знак божји. Епирски краљ Пир такође је на свом шлему носио рогове, да би дао на знање да је потомак божанских сила. За Римљане је рогоња био знак свих могућих почасти, а рогове су носиле угледне личности као што је, на пример, био већ поменути песник Тибул.

Дакле, никаквог погрдног значења није имала та реч у далекој прошлости. Како то да се претворила у своју супротност?

Речници кажу да је ова реч повезивана с грчком „трагедија", што се преводи као „јарчева песма". Антички глумци били су маскирани у јарце. Тако може да се објасни да су несрећни мужеви које су жене варале упоређивани са глумцима. Додуше, ово објашњење има једну ману. Рогови су у то доба били и даље знак почасти, а уз то „трагедија" би можда могла да значи и „песму посвећену јарцу". Наиме, на крају представа по једног су увек жртвовали боговима.

Неверни Андроних

Ипак, изгледа да најбоље објашњење даје сама историја. Андроних I Комнен кратко је био византијски владар. Рођен је 1120. године и одувек је био амбициозан и силовит. Због тога га је његов рођак Емануел I девет година држао у затвору, за казну због завере коју је ковао против њега. Андроних је, ипак, успео да побегне и склони се у Кијев, где је заједно са украјинским принчевима на све начине покушавао да науди византијском владару. Да би га некако смирио, Емануел I га је наименовао за владара једне покрајине. Али, овај ни тиме није био задовољан. Напустио је жену и троје деце и отишао у Антиохију у Сирији где је, будући велики заводник, освојио срце принцезе Филипе де Поатје. Убрзо му је и она досадила, па се упутио у Сан Ђовани д'Акри, отео краљицу Теодору, удовицу краља Балдовина III, и повео је са собом у Дамаск. С њом и двоје деце вратио се у Константинопољ, помирио се с Емануелом I и добио да влада једном покрајином на Црном мору.

Чим је цар умро, Андроних се дао у акцију: убија царевог младог сина и наследника престола Александра и жени се његовом удовицом, Агнезом од Француске. Дочепавши се власти, почео је све да ради по своме: завео је сурове законе, крваво се светио својим противницима, а уз пут није пропуштао прилику да заводи туђе жене. Њихове мужеве је хапсио и мучио, а на њихове куће вешао своје ловачке трофеје. Понајвише главе јелена и осталих рогатих животиња.

У кратком периоду његове владавине (1183-1185) створен је грчки израз „cherata poiein" – „набацити рогове". Прича се да је Андроних закратко по многим градовима свога царства наређао рогове.

Занимљиво је, међутим, како се та реч пренела даље по Европи. Године 1185. Гуљелмо I, краљ Сицилије, кренуо је да се освети Андрониху због непријатељске политике коју је водио против ове велике острвске државе. Гуљелмо је освојио Солун и био зачуђен кад је видео да су многе куће у граду, нарочито оне племићке, украшене роговима. Пошто су му објаснили о чему је реч, израз је пренет на Сицилију, одатле у Италију и даље по целој Европи.

Солун је у то време важио за неосвојиву тврђаву. Његов пад био је крај и за Андроника I. Сазнавши за то становници Константинопоља (данас Истанбул) су се побунили. Ухватили су Андроника који је покушавао да побегне и убили га на најсуровији начин. Пре него што ће га дотући, извадили су му зубе, почупали косу, ископали једно око, одсекли руку и обесили за ноге између два стуба. Само по себи намеће се веровање да је међу његовим мучитељима било доста оних које је учинио „рогоњама".

М. И. Ш.

А АКО ДОСПЕМ У ПАКАО?

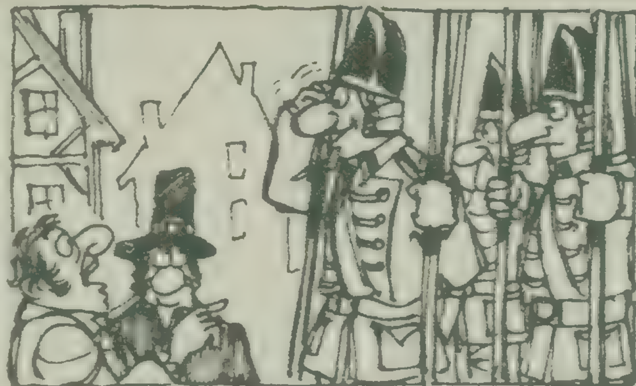
Амерички писац и пустолов Вилсон Мајзнер провео је своје овоземаљске дане свакако само не богоугодно. Забринут за његову судбину на оном свету, један пријатељ му је када се овај нашао на самртничкој постељи предложио да поразговара с неким свештеником не би ли мало поправио своје изгледе да уђе у рај.

– Хоће ли од мене тражити да се одрекнем ђавола? – упитао је самртник.

– Претпостављам да хоће.

– У том случају – одговорио је Мајзнер с уздахом – нећу свештеника. Јер, на крају крајева, откуд знам где ћу доспети?■

НЕ ЈАШУ, НЕ ХОДАЈУ, ПИВО ПИЈУ

И поплаве знају да буду благослов. Да се две реке на којима лежи белгијски град Намур нису изливале, овај се град никада не би прославио по штулама.

Славу на страну, пре четири века штуле су Намуру донеле нешто далеко опипљивије. На њима су се у то доба подједнако вешто кретали и обични грађани и војници на шта је градоначелник Намура био веома поносан. Око 1600. он је надвојводи Алберту обећао да ће му послати нешто што нико други нема: чету војника који нити јашу нити ходају. Војводу је војска на штулама до те мере задивила да је истог часа за сва времена ослободио град од пореза на пиво.■

КАКО УСВОЈИТИ СОПСТВЕНУ МАЈКУ

Неки пут човеку не преостаје ништа друго него да постане отац сопственој мајци.

Отац Роберта Берстона из Бостона умро је 1967. године. Тата је сину оставио 100 хиљада долара, али ни долара својој бившој жени, а Робертовој мајци од које се развео још 1946. Роберт је искористио једину могућност који му закон пружа да ту неправду исправи: усвојио је сопствену маму. Паре су тако часно расподељене. Поставља се једино питање ко је ту сада коме шта.■

ИСТИ, САМО МАЛО ДРУКЧИЈИ

За мање од десет минута Роберту Осману из Фресна у Калифорнији догодиле су се три непријатности. Прво је по повратку на паркинг установио да му с кључем нешто није у реду и да не може да отвори врата на колима. Онда је разбио прозор, коначно сео за волан и тек тада приметио да је обио туђа кола. Тако рећи иста као његова, само мало друкчија.■

КО ПРВИ, ЊЕМУ ПАРКИНГ

На посао се, изгледа, касни тако рећи свуда на свету, али се у борби за тачан почетак радног времена сви не довијају на исти начин. Једна компанија из Детроита решила је то овако: за педесет намештеника који на посао долазе колима, на паркингу испред зграде компаније обезбедила је четрдесет и пет места. Ко први, њему паркинг простор.■

СТРОГО ПОСЛОВНИ ПОЉУБАЦ

У америчком граду Атлантик Ситију недавно је ухапшена извесна Маргерита де лос Сантон. То само по себи не би било занимљиво да Маргерита није онерисала. А како је оперисала? Сасвим женски. Пошто би освојила жртву да л' на улици, да л' на паркингу, да л' на неком другом јавном месту – следио би страстан пољубац. Успут, жртви би у уста убацила ампулицу са средством за тренутно омамљивање. А потом је неометано обављала свој џепарошки посао.■

ШТАПИЋИ ОДУМИРУ

Оријенталним штапићима за јело лоше се пише. У Јапану је недавно спроведено испитивање које је показало да више од половине одраслих Јапанаца више не уме правилно да барата „есцајгом" својих предака. Шта ће предузети остали не зна се, али полиција се с уобичајеном одлучношћу ухватила укоштац с проблемом. На полицијској академији у Токију већ је освануо плакат с детаљним упутствима за правилно руковање традиционалним штапићима.■

ЧЕМУ КУЦАЊЕ?

На вратима лабораторије за парапсихологију Универзитета Јужне Калифорније стоји табла:

„НЕМА ПОТРЕБЕ ДА КУЦАТЕ. ЗНАМО ДА СТЕ ТУ". ■

НАПОЛЕОНЕ, СПРЕМНИ СМО НА МИР

Први поглед, то се зна, пречесто вара. На први поглед у мирном шпанском градићу Мостолесу ништа узбудљиво, а камоли значајно, није се догодило бар у последњих двеста година. Истина је, међутим, сасвим другачија: слободољубиви житељи Мостолеса објавили су 1808. године рат Наполеону, када се овај нашао надомак Мадрида. Рат је, што се њих тиче, а и правно, трајао још 177 година, тачније све до ових дана када је мир коначно потписан.■

Илустровао: Зоран Петканић Петко

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

…И УСТРАНУ А НЕСРЕЋА СПРЕДА

Зашто се птице сударају с аутомобилима?

ВРАБАЦ ИМА НЕВОЉУ У ЖИВОТУ ЈЕР ГЛЕДА НА СВЕТ ТАКО РЕЋИ СА СВИХ СТРАНА ИСТОВРЕМЕНО, А ИПАК МУ ВИД ПОСТАВЉА ОПАСНЕ ЗАМКЕ

Није ли заиста изненађујуће што много птица настрада у сударима с аутомобилима? Вид им је изванредан, координација и рефлекси подједнако задивљујући. Мања птица може неозлеђена да пролети кроз живицу или чак и кроз отвор на бодљикавој жици брзином од 5 до 10 метара у секунди. Па ипак, чини се да птице једноставно нису у стању да примете приближавање аутомобила који је према њима буквално огроман, креће се праволинијски и то брзином свега неколико пута већом од њихове

Одговор би могао да лежи у начину на који птице у лету процењују раздаљину. Та се способност код њих битно разликује од наше. На средњим раздаљинама, од отприлике 50 метара, ми се ослањамо на такозвану стереопсију, односно на способност стварања тродимензионалне слике предмета употребљавањем незнатно различитих слика које настају у нашим очима. Како су нам очи довољно раздвојене, а при том имају заједничко видно поље, овај начин је изузетно ефикасан

Окренеш главу, видиш јасно

Очи већине мањих птица, међутим, постављене су са стране. Њима је то битно пошто им омогућава да виде у готово свим правцима и тако лакше открију непријатеља, али истовремено значи и да заједничко видно поље њихових очију износи свега неколико степени

Када птица жели да види нешто заиста јасно, окреће главу у страну како би јој се тај предмет нашао у централном видном пољу једног или другог ока. У том погледу, птичији вид мањкав је према људском. Недостаје му такозвани бинокуларни вид: способност да се видна поља оба ока највећим делом споје у јединствену просторну слику предмета.

С друге стране, кад човек посматра веште и у делић секунде, одмерене маневре птица, тешко може да поверује како њиховом виду ма шта недостаје. Овај парадокс решава се претпоставком да птице у лету процењују раздаљине на основу такозване паралаксије, а не упоређивањем слика насталих у једном и другом оку

Паралаксија је привидна промена положаја објекта проузрокована променом положаја посматрача. Или, нешто јасније речено, појава да нам се, док се крећемо, чини како удаљене објекте бочно од нас, остављамо за собом врло споро, а предмете који су нам близу, изузетно брзо.

Ми разуме се, не знамо ништа поуздано о томе како птица заиста види свет око себе, али би паралаксија свакако могла да јој омогући стварање слике просторне дубине. Штавише, птици у брзом лету потребнија је способност паралаксије него бинокуларног вида, изузев када је реч о простору право испред ње. Чак и мала птица прелети педесет и више центиметара у десетинки секунде. За то време, промене у изгледу околине само с једне стране подједнако су велике као и оне које уочи пар очију растављених педесет или више центиметара

У одређеним околностима и у нашој перцепцији просторне дубине јавља се паралаксија. Када, рецимо, летимо авионом кроз или изнад облака, ми јасно видимо њихову тродимензионалну слику какву на таквим удаљеностима бинокуларни, „обични" вид, ни у ком случају не може да обезбеди. Исти ефекат јавља се и приликом вожње аутомобилом.

Лет у несрећу? Начин на који процењују раздаљине птицама највероватније пружа лажно осећање сигурности: …

Илустровао: Ненад Милићевић

Аларм укључен: узбуна излишна

Треба имати у виду и ово: птичији мрак тако је мали да није у стању да води рачуна о више ствари истовремено. Он ће се позабавити сигналом неког удаљеног предмета само уколико је то за птицу сигнал од изузетне важности. По свему судећи, моћ распознавања важног од неважног сигнала уграђена је у мозак птица. Она углавном обухвата препознавање пара, дакле мужјака или женке, затим грабљивице или, разуме се, некакав од предмета који се креће, а који је довољно велики и довољно близу да представља опасност.

У последњем случају, да би птица могла да види предмет који се креће, и његова слика на мрежњачи мора да се креће у односу на слике које је окружују. Уколико слика на мрежњачи мирује док птица лети у правој линији, њој ће се чинити да припада неком удаљеном објекту, па према томе и не представља тренутну опасност. Овај једноставни механизам омогућава птици да не обраћа пажњу на облаке, удаљене планине и дрвеће

На жалост, овде постоји и једна зачкољица. Сваки морнар зна да се, уколико један брод плови у правој линији а други брод чији се правац укршта с његовим на изглед на пучини мирује – у ствари креће правцем који води до судара. Слично томе, уколико птица лети по дијагоналној путањи према неком аутомобилу, и у том случају га види само једним оком, тада се слика аутомобила на њеној мрежњачи неће кретати. Изгледаће као удаљена позадина (види илустрацију). Отуда птица не може ни да уочи аутомобил као значајан објекат, све док му се сасвим не приближи.

Али, уколико се путање аутомобила и птице не укрштају, тада ће се слика аутомобила на мрежњачи птице кретати и њен природни аларм ће бити укључен на време, наравно сасвим непотребно'

Опасне раскрснице

Човек, речено је, није птица, не види као она, па према томе не би ни направио грешку да аутомобил погрешно „смести" у удаљени предео. За то може да захвали способности бинокуларног вида Постоје ипак прилике у којима он ову своју способност не користи и када му се, баш као птицама, дешава да се судари. Један од најчешћих типова саобраћајних несрећа настаје управо у ситуацијама када човек гледа као птица

Када возач наиђе на раскрсницу у облику слова Т с намером да скрене десно, како би се укључио у саобраћајницу с правом првенства, он ће започети скретање пре него што сасвим успори. Бациће летимичан поглед улево и при том врло вероватно употребити само лево око После ће да погледа на десну с оба ока, како би се избегао могућ судар са аутомобилима који се крећу траком у коју се улива

Уколико се возач при том није зауставио, једно око, слику аутомобила који му се отпозади приближава великом брзином, није регистровало као објекат који се креће Већина возача, бар је једном искусила шок да се, док дају гас улазећи у раскрсницу, тик до њих изненебуха створе друга кола Решење је у овом случају једноставно: кад наиђете на раскрсницу са знаком „Стоп", најбоље је да тај знак и поштујете

Птицама је далеко теже. Њихове опасне раскрснице нико не обележава знаковима

Мина Илић

ЕЛЕКТРИЧНА СТОЛИЦА НА СВЕЋУ

У ДАНАШЊЕМ ФИЛМУ ЦЕЊЕНО ГЛЕДАЛИШТЕ ВИДЕЋЕ ПОЗНАТОГ ГЛУМЦА ИЗ СТАРЕ ГРЧКЕ ТАЛЕСА ИЗ МИЛЕТА. У УЗБУДЉИВОЈ ЕПИЗОДИ ОН ТАЈНО ПРЕНОСИ ГЕОМЕТРИЈУ ИЗ ЕГИПТА У ГРЧКУ. ВИДЕЋЕТЕ И НАЈНЕОБИЧНИЈИ ПРЕСТО НА СВЕТУ И НА ЊЕМУ АБИСИНСКОГ ЦАРА. ОВАЈ ФИЛМ СЕ САМО ДАНАС ПРИКАЗУЈЕ, ОВАЈ ФИЛМ СЕ НЕ ПРОПУШТА.

ЦАР НЕ ПРИЗНАЈЕ ПОРАЗ

Шестог августа 1890. пуштена је у употребу прва електрична столица, у просторији за погубљења, у затвору Обрн у Њујорку. У далекој Абисинији, данашњој Етиопији, император Менелик II чуо је за то и одлучио да овај начин изрицања најгоре казне уључи у своју намеру да осавремени земље. Не оклевајући, наручио је три електричне столице од америчког фабриканта. Кад су стигле и биле распаковане, император је доживео горко разочарење, схватио је да ова направа неће моћи да проради – Абисинија у то време није имала струје.

Желећи да било како искористи поруџбину за коју је дао толики новац император Менелик је наредио да се једна електрична столица преправи у царски престо!

☐

ПИТАМО ДАНАС – ОДГОВАРАМО У ПЕТАК

Човек који је ископао новчић на коме је написан датум 649. г. п.н.е. је очигледно лагао, јер како је онај који је исковао новац знао када је „нова ера" да почне?

За данашњи проблем потребна су вам три новчића и много досетљивости. Распоредите прво три новчића као што показује наш цртеж, а затим размислите како

бисте новчић Ц ставили између А и Б тако да сва три новчића буду у истом правом реду, а да при том не померите новчић Б ни у једном правцу, да не додирнете новчић А било којим делом тела, или предметом, и да не померите А дувајући у њега...

Ако „провалите фазон", – дајте вашем наставнику физике да покуша то исто.

☐

УПОЗНАЈТЕ СЕ СА ТАЛЕСОМ СА МИЛЕТА

Талес је један од седам хеленских мудраца. Живео је од 624–545. п. н.е. Оснивач филозофије која се бави истраживањем

природе али је велики допринос дао и науци и математици. Њему се приписује заслуга да је геометрију из Египта пренео у Грчку. Док је боравио у Египту, открио је како да израчуна колико је брод удаљен од копна кад се посматра с две тачке на копну. Он је смислио и генијалан начин да измери висину пирамиде. Пошто је сачекао доба дана када се дужина његове сенке поклопила с његовом висином, измерио је дужину пирамидине сенке, јер је по истој логици закључио да се у том тренутку и пирамидина сенка поклапа с висином пирамиде.

Како иза себе није оставио никаквих списа, о његовој личности сазнајемо из сведочења Аристотела и Платона. Аристотел је забележио да су се Талесу људи ругали зато што је био сиромашан и то су узимали као доказ да је бити филозоф значило бавити се бескорисним послом. Једне године, предвидевши уз помоћ знања из метеорологије да ће род маслина бити изузетно богат, за све паре које је могао да скупи, изнајмио је пресе за цеђење маслиновог уља. Како је ово извео током зиме, није имао такмаца па је пресе добио врло јевтино. Кад је дошла берба, скупила се огромна количина маслина. Свако је очајнички тражио пресе и плаћао Талесу колико би овај затражио. Тако се Талес обогатио и показао како и филозофи могу добро да зараде, ако хоће – то што су они без пара потврђује да им је њихова наука много важнија од новца и свакодневног живота.

То потврђује Платон, причајући како је Талес упао у бунар пошто се загледао у звезде, и због небеских висина занемарио оно што му је под ногама...

☐

ЈОШ ДУБЉЕ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

Пре неколико недеља обавестили смо вас како су совјетски геолози на полуострву Коли близу Мурманска продрли 12 километара у правцу средишта Земље. Сада су се у ту трку укључили и западни Немци. Већ је створен план да 1988. у Шварцвалду, почну са бушењем што треба да их доведе до дубине од 14 km кроз стене старе око 600 милиона година – када се још ни прва риба није појавила на свету!

☐

НЕПРИРОДНИ ЗАКОНИ

Да ли вам се дешава да у тренутку кад стижете на трамвајску станицу ваш трамвај управо креће? Да ли вас неко увек зове телефоном баш онда кад сте ушли у купатило? Извесне мудре главе су запазиле да такве ствари нису никаква случајност, већ правило. Они су установили законе који управљају нашим свакодневним животом. Ево неких од њих:

МАРФИЈЕВ ЗАКОН: Све што може да се поквари, повариће се.

ХАУОВ ЗАКОН: Сваки човек има план који је неостварљив.

ЕТОРИЈЕВ ЗАКОН: Ред поред нас одмиче брже.

ЗАКОН КОЈИ ОДРЕЂУЈЕ ГДЕ ЋЕ ШТА ДА ПАДНЕ: Ако предмет пада, он ће пасти тако да направи највише штете.

МАЈЕРОВ ЗАКОН: Ако се чињенице не прилагоде теорији, треба их одбацити.

БОРЕНОВ ПРВИ ЗАКОН: Неодлучни мрмљају!

СЕГАЛОВ ЗАКОН: Човек који има један часовник – зна колико је сати. Човек са два часовника никад није сигуран.

☐

МАЛА ШАЛА – КАКО ПРЕЋИ БИЦИКЛИСТУ

Ово је начин да се нашалите на рачун друга који воли да се прави важан што има супербицикл али вам никада не би дао да направите

те ниједан круг. Док се буде следећи пут шепурио, покажите узбуђено прстом на предњи точак и довикните му панично: „Еј, предњи точак ти се врти"! Ово је прилично стари виц, али и сами ћете се зачудити да још увек пали. Ваш друг ће сместа да сиђе с бицикла и забринуто погледати шта то предњем точку фали!

☐

РЕКЛИ СУ... ШТА БИХ ВОЛЕО ДА ПИШЕ НА МОМЕ ГРОБУ

КЛЕРК ГЕБЛ (филмска звезда): Опет у немом филму!

ЕРНЕСТ ХЕМИНГВЕЈ (амерички писац): Извини што не устајем!

ЏОРЏ БЕРНАРД ШО (ирски писац): Знао сам да ће ми се, ако дуго поживим, овако нешто десити!

ДОКТОР ШВАЈЦЕР (лекар): Да су ме људождери икад ухватили надам се да би рекли појели смо др Швајцера, био је добар до краја а ни крај му није био лош!

МИЛА И ТИМОТИ БАЈФОРД

Илустровао: Зоран Петканић Петко

НАВРХ ЈЕЗИКА

САМОХОД И ОКОЛОВАРНИЦА

Последње године деветнаестог и прве године нашег века значиле су преокрет не само у календарском смислу. У размаку од непуне деценије тада су се појавила четири проналаска која ће изменити живот људи: радио, филм, аутомобил и авион.

Обично се сматра да ми живимо у време захукталог научног развоја и све бржих промена. У ствари, бар што се тиче утицаја на свакодневни живот, наше доба право је мртвило у поређењу с годинама око 1900. За последњих пола века, осим телевизије, није се појавила ниједна техничка новост која би дубље изменила навике људи и изглед њихових домова

Занимљиво је погледати како су поједини европски језици успели да нађу имена за ова четири „проналаска столећа".

Још од почетка модерне науке, латински и грчки били су главни извори за стварање нових термина. Стога су и за ова четири изума најпре створене гломазне грчко-латинске сложенице: **радио(теле)фонија** или **радио-телеграфија** (од лат. radius – зрак), **кинематограф** (грчко **кинема** – покрет и **графеин** – цртати, писати), **аутомобил** (грчко **аутос** – сам и латинско mobilis – покретан), **аероплан**. Овај последњи термин скован је у Француској у прошлом веку. Први део му је од грчког **аер**, ваздух, а за други се не зна тачно да ли треба да представља латинско planus, раван или грчко **планос**, лутајући

Свакодневни говор не трпи дугачке речи, па су се врло брзо јавиле скраћенице **ауто, радио, кино.** Што се тиче **аероплана,** мада најкраћи од сва четири назива, он је ипак деловао сувише учено, а био је и незгодан за изговор (у многим језицима и нехотице су га мењали у „ареоплан"). Стога је мало-помало свуда напуштен. У енглеском су грчко „аеро" заменили домаћом речју истог значења, air, па данас кажу airplane (изг. ерплејн) или само plane. Италијански је почео да употребљава придев aereo, ваздушни, као именицу. Французи, првобитни творци „аероплана", сада су сковали нову и много згоднију реч, avion (од латинског avis – птица), коју смо позајмили и ми и неколико других народа. Реч **аероплан** и данас постоји у речима свих европских језика, али у стварности је, можда, употребљава тек покоји деда или бака.

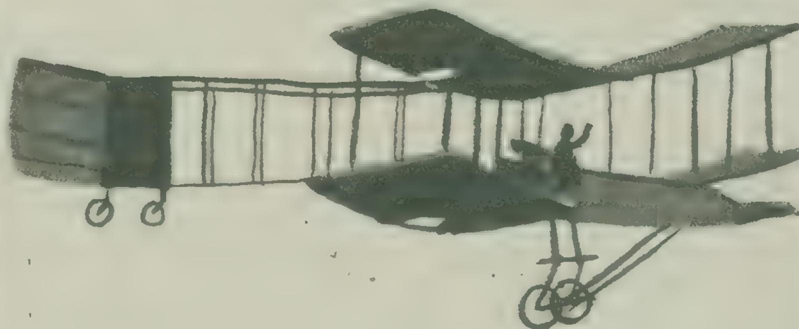
Понеко је успео да замени „аероплан" сложеницом од чисто домаћег корена: тако Немци кажу Flugzeug (изг. флукцојг), дословно „справа за летење", а Руси **самолет** (изг. самаљот).

Тежња ка употреби домаћих речи још више је дошла до израза код аутомобила. Многи народи, као и ми, у обичном говору аутомобил зову „кола". Шпанци кажу coche (коче), што је реч истог порекла као и наша **кочија**. У енглеском је пун назив motor car, „моторна кола", али се она прва реч најчешће изоставља. Заиста, коме је она потребна? Ако вам пријатељ у наше време, каже: „Ићи ћу колима на море", сигурно нећете очекивати да га видите у таљигама с коњском запрегом!

Има и других могућности. У руском и италијанском, фамилијарни израз за аутомобил је „машина". Пољаци су превели сложеницу **аутомобил**, па кажу „самоход".

Понекад није добро брзати са увођењем домаћег назива. Реч **радио** је прихватио готово цео свет, али Немци су смислили кованицу Rundfunk, дословно „около-варница". „Около" зато што се таласи шире укруг, али зашто „варница"? Зато што су у првобитном Марконијевом радио-телеграфу, пре но што је пронађена електронска цев, радио-таласи стварани помоћу електричне искре! Та врста предајника отишла је у музеј још пре три четврт века, али реч Rundfunk је остала.

Још неспретнији израз за радио смислили су Французи – téléphonie sans fil, „бежична телефонија", што је због дужине одмах скраћено у „ТСФ". На страну непогодност скраћенице за употребу у свакодневном говору, али и сам појам „бежичног" убрзо је добио смешан старински призвук – као да неко не може да се начуди што је и без жице могућно примати звуке из даљине. После другог светског рата „ТСФ" је изашло из употребе и замењено међународним изразом radio. Нешто слично се догодило у Енглеској, где је радио назван wireless (уајерлес – бежични), насупрот Американцима који су од почетка говорили radio. Мада су се дуго опирали том „американизму", коначно су га и Британци прихватили.

Илустровала Босиљка Кићевац

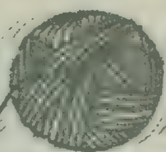

Међународну распрострањеност стекао је и **филм**, реч енглеског порекла чије је првобитно значење „опна, кожица, слој". Занимљиво је да сами Енглези, а поготово Американци, још чешће него film кажу moving picture, „покретна слика", скраћено movie (муви). За кућу у којој се филмови приказују углавном је прихваћена већ поменута реч **кинематограф**, скраћена у кино (у немачком и у већини словенских језика) или у cinema (што се у енглеском, француском, шпанском и португалском изговара „синема", а у италијанском „чинема"). А реч **биоскоп**, **питање неко?**

Почетком овог века, уређаје за пројектовање филмова производило је неколико великих, углавном америчких фабрика са именима изведеним из грчког **биос** и латинског vita (оба – живот), грчког **скопеин** (гледати) и **графеин** (цртати): Витаскоп, Витаграф, Биограф, па и... Биоскоп. Фабричка марка почела је да се употребљава као назив за производњу уопште, што је иначе честа појава у језику (на исти начин настале су речи **нцалин, пенкала, калодонт, дигитрон** и друге). Колико је засад познато, **биоскоп** као заједничка именица, поред источне варијанте нашег језика, задржао се још једино у холандском и у африкансу – холанском дијалекту који се говори у Јужној Африци. Зашто је баш тако било (јесу ли можда прве биоскопе у Србији отварали Холанђани?) остаје да утврде историчари филма.

Иван Клајн

Живот је прича прича је живот

ПИЛИЋИ ПРИДАВИЛИ КУВАРА

СТИВЕН ГРИФИН, ЧЛАН ПОСАДЕ АТОМСКЕ ПОДМОРНИЦЕ, ЛЕЖАО ЈЕ ВИШЕ ОД ЈЕДНОГ САТА ПОД ГОМИЛОМ ЗАЛЕЂЕНЕ ХРАНЕ

Сишао сам стрмим степеницама до ледене коморе и за собом затворио капак. Требало је да узмем дневну порцију хране за наредни дан. У том хладњаку било је преко три тоне намирница. Као главни кувар на британској подморници на нуклеарни погон „Свифтшур" морао сам да мислим да током тих неколико месеци пловидбе буде довољно јела за стотинак чланова посаде.

Откако смо се отиснули под море прошлог јула, имали смо мирну пловидбу. И тог четвртка кад сам сишао сам до хладњака, „Свифтшур" као да се није кретао.

Отворио сам један одељак замрзивача и клекао да узмем неколико замрзнутих пилића. Да се намирнице не би померале у току пловидбе, на сваком од тих одељака била су врата под катанцем.

Зар је могуће да ме нико не чује?

Сасвим ненадано, „Свифтшур" је променио правац кретања. Кљун подморнице нагло се окренуо нагоре. Из равног положаја, ова подводна грдосија нашла се под углом од тридесет степени.

Они за командама нису могли ни да сањају какву су трагедију проузроковали. Сва силина замрзнутих пилића, крменадли, бифтека сручила се на мене. Нисам могао да умакнем тој леденој лавини.

Лежао сам прикован за под. Помислио сам да сам ипак имао среће. Шта би тек било да су ме ти смрзнути комади меса затрпали потпуно. Овако, бар глава ми је била слободна па тако ми се бар чинило, има наде.

Покушао сам да расуђујем што хладнокрвније. Има ли шансе да било ко примети да ме нема дуже време? На жалост, знао сам да су они који нису имали задужења на поподневном одмору. Мислиће да и ја спавам у својој соби.

Тридесеттрогодишњи Стивен Грифин је и даље запослен као кувар само је променио подморницу. Сада ради на „Фајфу".

А да се некако сам искобељам? Покушао сам да померим руке. Није ишло. Нога ме је страховито болела, груди су ми притисли ти проклети залеђени пилићи. Тешко сам дисао. Није ни чудо кад ме је прекривала толика тежина.

Можда ће ме чути ако дозивам за помоћ. Викао сам из свег гласа, запомагао. Урлао хистерично. Лако ми је било да сам себе убеђујем да од панике ништа нема, али требало је да останем миран. Почео сам да плачем. Зар је могуће да нико од чланова посаде неће доћи да ме избави?

Нећу да умрем!

Онда, ми је постало све хладније. Како и не би кад је температура у леденој комори била сигурно четрдесет степени испод нуле. Па још на мени и тај ледени покривач!

После десетак минута имао сам осећај да ми се тело укочило. Да сам се заледио. Више нисам могао ни гласа да пустим. А, мислио сам, није било ни сврхе.

Губио сам се, нисам више знао колико времена је прошло откако сам доспео у ледену гробницу. Чак ми више није било ни хладно.

Не смем да изгубим свест! Морам да мислим на неке лепе ствари. Ето, баш је било дирљиво кад је моја трогодишња кћеркица дошла да ме испрати. Отргнула се од мајке и полетела ми у загрљај. Донела ми је подморницу – играчку. За срећу.

А рођендан смо јој прославили недељу дана пре него што сам исопловио. Било је пуно њених другарица и другова. Скупили су се и рођаци. Ема је у једном цугу угасила све три свећице, окренула се и задовољно нас погледала. Плашила се да јој то неће поћи за руком.

Како изгледа? Покушавао сам да се сетим њених црта. Какве су јој очи, да ли има прћаст нос? Нисам могао да се сетим. Слика ми се замагљивала и губила.

Да ли је то смрт? То није могуће? Ја нећу да умрем. Нећу! Свађао сам се ни сам не знајући с ким.

Онда сам чуо гласове. Ослобађали су ми терет с груди, разбацивали замрзнуте пилиће и месо на све стране. Неко је питао: „Да ли је још жив?"

Хтео сам да им одговорим, али нисам имао снаге. Њих четворица су ме ухватили испод руку и за ноге и понели уз степенице. Био сам спасен!

Док сам лежао умотан у гомилу ћебади, чуо сам другаре како причају да сам у хладњаку провео најмање сат и по. На мени је било сигурно двеста замрзнутих пилића, педесет паковања крменадли и тридесет бифтека. Кад су видели да ми је боље, почели су да се шале. Био је то смешан призор видети ме прекривеног гомилом замрзнутог меса.

* * *

Касније сам сазнао да ме је луда срећа спасла. Боље рећи, жеђ једног од морнара. Покушавао је да заспи, али му се изненада припило млеко. Сишао је у ледену комору и имао шта да види. Онда је позвао помоћ.

Стивен Грифин

Илустровао: Брана Јовановић

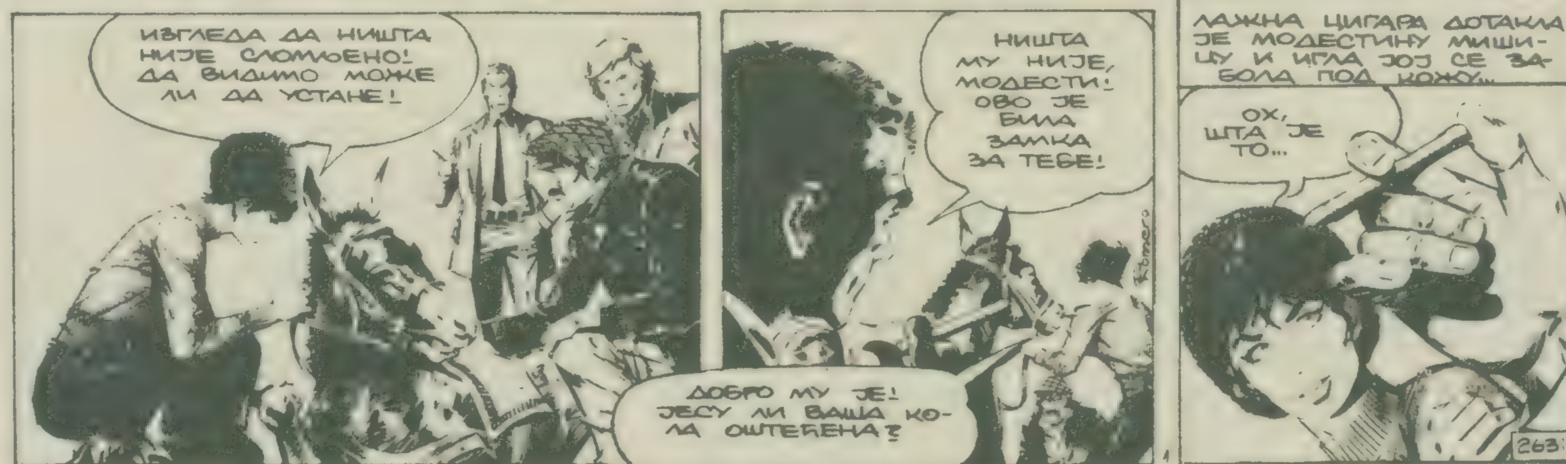
Модести Блејз: МАРИОНЕТА

ПИШЕ: ПИТЕР О ДОНЕЛ (PETER O'DONNELL) ЦРТА: РОМЕРО (ROMERO)

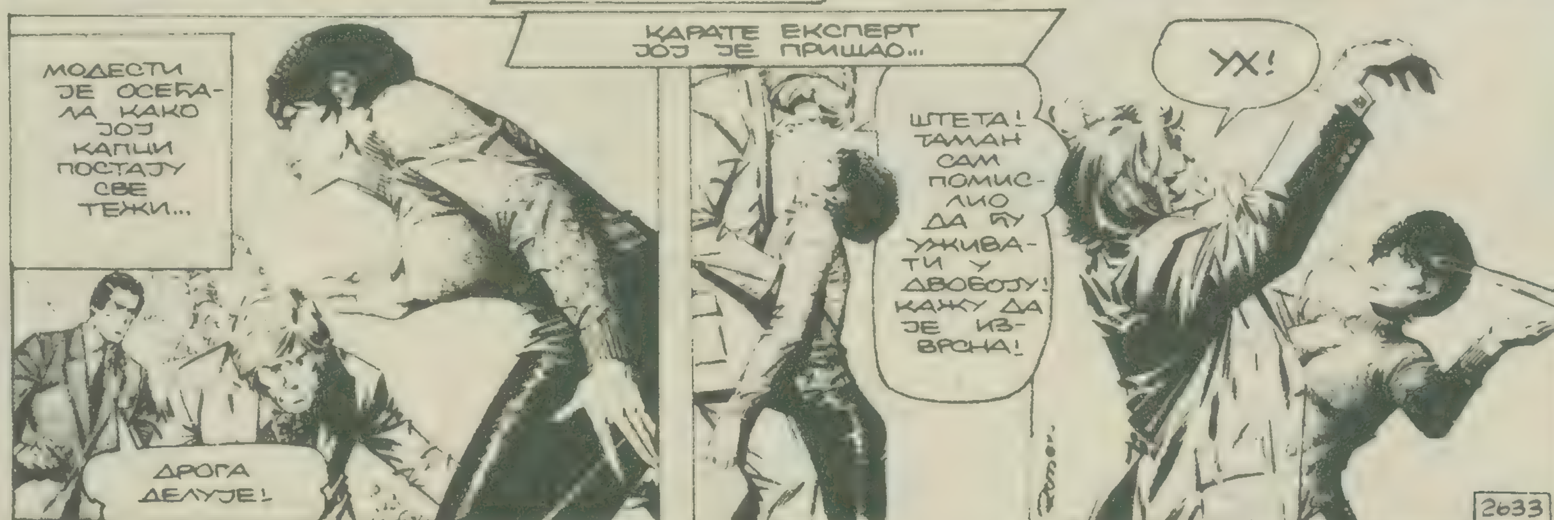

ДРЖИ ЈЕ ДОК ДРОГА НЕ ПОЧНЕ ДА ДЕЛУЈЕ!
УЛЕТЕЛА САМ ПРАВО У ЗАМКУ...
МОДЕСТИ СЕ НАГЛО ОКРЕНУЛА И ЈЕДНИМ УДАРЦЕМ ПОГОДИЛА ЧОВЕКА КОЈИ ЈЕ СТАЈАО УЗ ЊУ...
ХАИ!
ОХО! КАРАТЕ МАЈСТОР! ОВДЕ НЕМА ШАЛЕ...
2632

МОДЕСТИ ЈЕ ОСЕЋАЛА КАКО ЈОЈ КАПЦИ ПОСТАЈУ СВЕ ТЕЖИ...
ДРОГА ДЕЛУЈЕ!
КАРАТЕ ЕКСПЕРТ ЈОЈ ЈЕ ПРИШАО...
ШТЕТА! ТАМАН САМ ПОМИСЛИО ДА ЋУ УЖИВАТИ У ДВОБОЈУ! КАЖУ ДА ЈЕ ИЗВРСНА!
УХ!
2633

И ТРЕЋИ МОМАК СЕ НАШАО НА ЗЕМЉИ...
АЛИ, МОДЕСТИ ЈЕ УБРЗО САСВИМ КЛОНУЛА...
МОРАМ ОТИЋИ ОДАВДЕ ПРЕ НЕГО ШТО МЕ ПОТПУНО НЕ ОМАМИ...
КРЕНИ... БИЛО КУДА, САМО КРЕНИ...
2634

А КАД СУ СЕ МОДЕСТИНИ НАПАДАЧИ ОСВЕСТИЛИ...
ПОБЕГЛА ЈЕ! АКО НАМ УМАКНЕ, ТЕШКО НАМА!
НЕКОЛИКО МИНУТА КАСНИЈЕ...
ЕЈ, МУРАДЕ, ИПАК НИЈЕ ДАЛЕКО СТИГЛА!
СТАВИ ЈЕ У КОЛА И ПРЕЂИМО НА ДРУГИ ДЕО ЗАДАТКА!
2635

МОДЕСТИНА КОЛА ПОЈУРИЛА СУ НИЗ ПУТ, А ОНДА СУ НАГЛО СКРЕНУЛА...
ДОБРО ЈЕ! САД ИЗИЂИ! ПОГУРАЋЕМО ИХ!

А У ДРУГОМ АУТОМОБИЛУ...

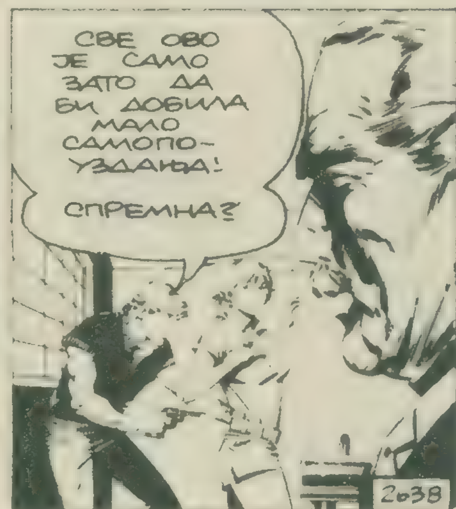
КАКВА ШТЕТА! ОВО ЈЕ МАШИНА РУЧНЕ ИЗРАДЕ!
ЋУТИ... И ОТВОРИ БОЧНИ ПРОЗОР ПРЕ НЕГО ШТО СЛЕТИ!
2036

А У САЛИ ЗА ТРЕНИНГЕ, СЕР ТАРЕНТОВИХ АГЕНАТА...
НЕ ИДЕ СА МНОМ ТАКО ЛАКО! ТАРЕНТ НЕМА ПРАВЕ ИНСТРУКТОРЕ!
ДА ТО НИЈЕ ВИЛИ ГАРВИН, МОЖДА БИХ ТИ И ПОВЕРОВАО...

НЕ ВРЕДИ ТИ ДА МЕ ТОЛИКО ВУЧЕШ ЗА ВРАТ! ПОКУШАЈ НЕШТО ДРУГО!

ОН ЈЕ НАЈБОЉИ ИНСТРУКТОР! ПАЗИ СЕ АКО ТЕ УХВАТИ У КЛИНЧ!
2637

МОЖДА И ЈЕСТЕ, АЛ' НЕ ВИДИМ ДА САМ ЗА ОВЕ ДВЕ НЕДЕЉЕ МНОГО НАПРЕДОВАЛА!
ДА ВЕЖБАМО САД СА ПИШТОЉЕМ ЗА ЛЕЂИМА!

ПОТРЕБНЕ СУ ТИ ГОТОВО ДВЕ ГОДИНЕ ИСКУСТВА ДОК СХВАТИШ СУШТИНУ БОРБЕ, МОД!

СВЕ ОВО ЈЕ САМО ЗАТО ДА БИ ДОБИЛА МАЛО САМОПОУЗДАЊА!
СПРЕМНА?
2638

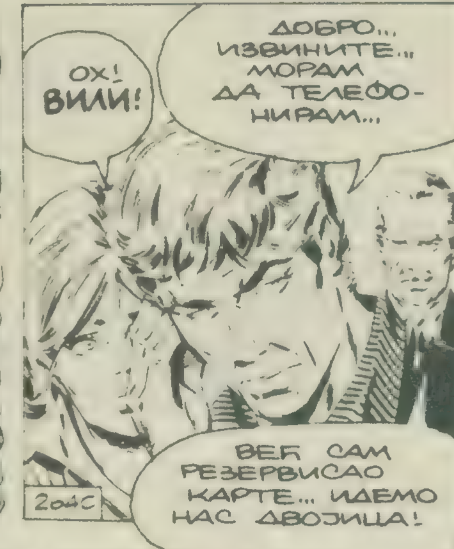
САД!

ОДЛИЧНО, МОД, АЛИ ИСТОВРЕМЕНО ТРЕБА ДА РАДИШ И КОЛЕНИМА!

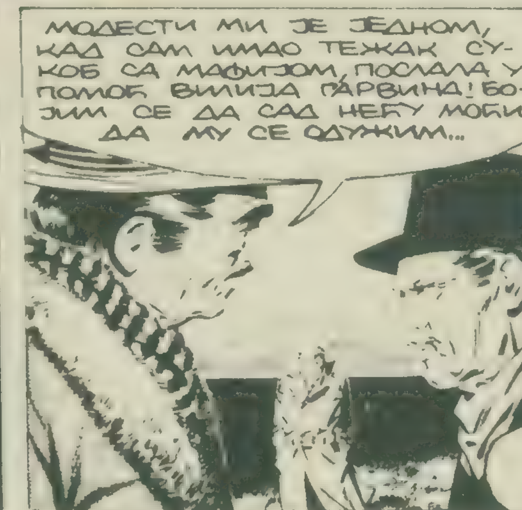
ВИЛИ... ИМАМ ЛОШЕ ВЕСТИ...
2639

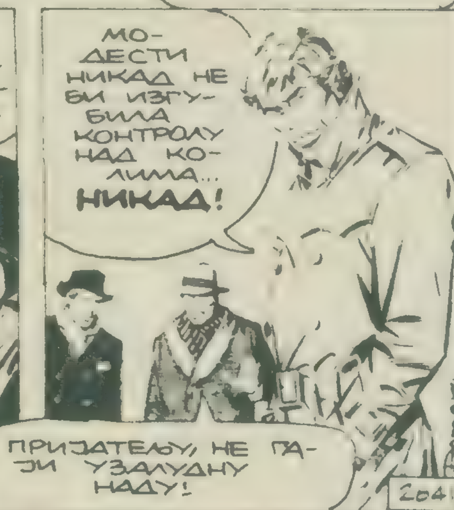

ЗВАО ЈЕ ВИНЕЦИ ИЗ ИТАЛИЈАНСКОГ ИНТЕРПОЛА! НАШЛИ СУ МОДЕСТИНА КОЛА... СУРВАЛА СУ СЕ НИЗ ЛИТИЦУ У БЛИЗИНИ ПОЗИТАНА...

...ТЕЛО СУ ЈОЈ СИГУРНО ОДНЕЛИ МОРСКИ ТАЛАСИ! НИЈЕ ПРОНАЂЕНО...

ОХ! ВИЛИ!
ДОБРО... ИЗВИНИТЕ... МОРАМ ДА ТЕЛЕФОНИРАМ...
ВЕЋ САМ РЕЗЕРВИСАО КАРТЕ... ИДЕМО НАС ДВОЈИЦА!
2040

ВИНЕЦИ ЈЕ ОДВЕО ВИЛИЈА И ТАРЕНТА НА МЕСТО НЕСРЕЋЕ...
БОЈИМ СЕ ДА ОВДЕ САМО ГУБИМО ВРЕМЕ, СИЊОРЕ!

МОДЕСТИ МИ ЈЕ ЈЕДНОМ, КАД САМ ИМАО ТЕЖАК СУКОБ СА МАФИЈОМ, ПОСЛАЛА У ПОМОЋ ВИЛИЈА ГАРВИНА! БОЈИМ СЕ ДА САД НЕЋУ МОЋИ ДА МУ СЕ ОДУЖИМ...

МОДЕСТИ НИКАД НЕ БИ ИЗГУБИЛА КОНТРОЛУ НАД КОЛИМА... **НИКАД!**
ПРИЈАТЕЉУ, НЕ ГАЈИ УЗАЛУДНУ НАДУ!
2041

ВИЛИ, НЕ ЗАВАРАВАЈ СЕ...
ДОСАД ЈЕ И МЕНИ И ЊОЈ ПУНО ПУТА ЖИВОТ БИО У ОПАСНОСТИ... АЛИ НЕШТО МИ ГОВОРИ ДА ЈЕ МОДЕСТИ **ЖИВА!**

И ДА СЕ ВАРАМ, СИГУРНО НЕ БИ ИЗГУБИЛА ЖИВОТ НА ОВАКО ГЛУП НАЧИН!

ЗАПАМТИТЕ! КАД БУДЕ ОДЛАЗИЛА, ТО НЕЋЕ УЧИНИТИ **ОВАКО!**
2042

ТАРЕНТ СЕ ВРАТИО У ЕНГЛЕСКУ...
ГАРВИН ЈЕ УВЕРЕН ДА ЈЕ МОДЕСТИ ЖИВА! ТО ЗНАЧИ ДА МОРАМО ТРАГАТИ ЗА ЊОМ!

ОСЛОБАЂАМ ВАС ТРЕНИНГА И ШАЉЕМ ВАС У ИТАЛИЈУ... НЕЋЕ ВАМ БИТИ ЛАКО...
Д... ДАЋУ СВЕ ОД СЕБЕ! КАКО ТАЧНО ГЛАСИ МОЈ ЗАДАТАК?

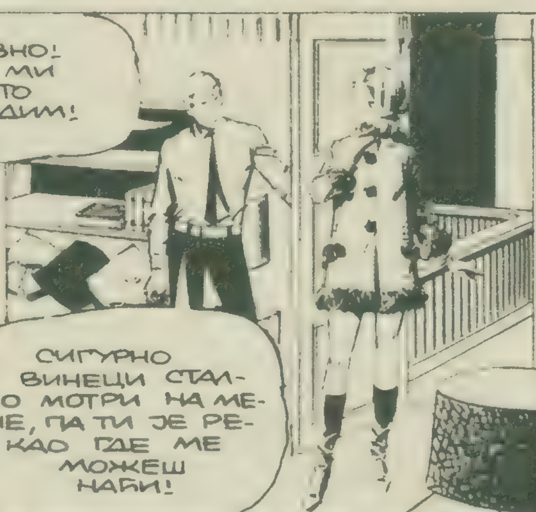

ПОМОЗИТЕ ВИЛИЈУ... БУДИТЕ УЗ ЊЕГА, ТО МУ ЈЕ ПОТРЕБНО...
2043

ОДМАХ КРЕЋЕШ ЗА РИМ...
ТРЕБА ЛИ, ЗНАЧИ, ДА ГА УВЕДИМ ДА ПРИХВАТИ ЧИЊЕНИЦУ О МОДЕСТИНОЈ СМРТИ?

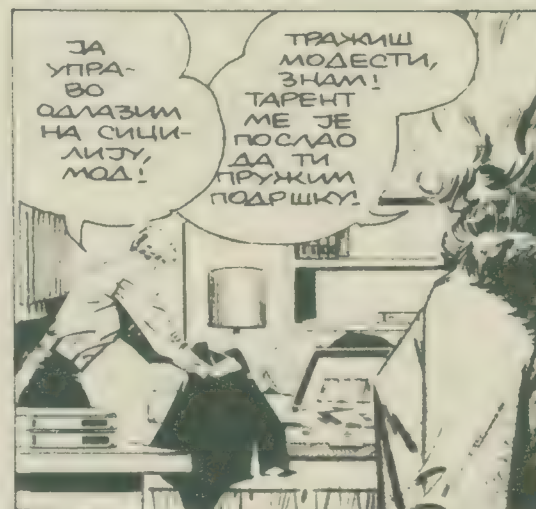

И НЕ УВЕРАВАЈ ГА НИ У ШТА! ПУСТИ ГА...
ВИДЕЋЕШ, ПРЕТУРИЋЕ СВЕ ПОДЗЕМЉЕ НЕ БИ ЛИ ЈЕ НАШАО!

АКО БУДЕШ СВЕ ВРЕМЕ С ЊИМ, ИМАЋЕШ ПРИЛИКЕ ДА МНОГО НАУЧИШ!
СХВАТАМ...
2644

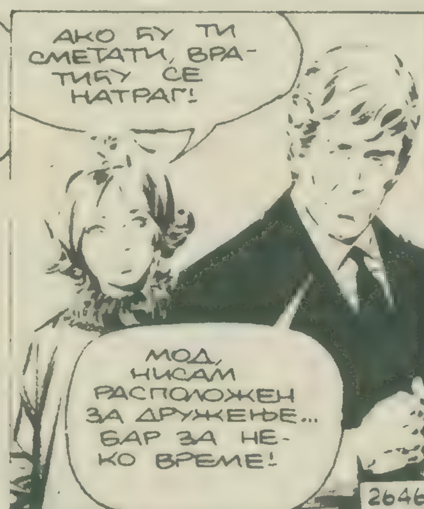

У МАЛОМ ХОТЕЛУ У РИМУ...
ЗДРАВО, ВИЛИ! МОГУ ЛИ ДА УЂЕМ?

НАРАВНО! ДРАГО МИ ЈЕ ШТО ТЕ ВИДИМ!
СИГУРНО ВИНЕЦИ СТАЛНО МОТРИ НА МЕНЕ, ПА ТИ ЈЕ РЕКАО ГДЕ МЕ МОЖЕШ НАЋИ!

ТАЧНО! НАРЕЂЕНО МИ ЈЕ ДА ТИ СЕ ПРИДРУЖИМ... ИМАМ УЖАСНУ ТРЕМУ...
2645

ЈА УПРАВО ОДЛАЗИМ НА СИЦИЛИЈУ, МОД!
ТРАЖИШ МОДЕСТИ, ЗНАМ! ТАРЕНТ МЕ ЈЕ ПОСЛАО ДА ТИ ПРУЖИМ ПОДРШКУ!

АЛИ, ОН У СТВАРИ ХОЋЕ ДА МОЈ ВОДИЧ КРОЗ ПОДЗЕМЉЕ БУДЕ ВИЛИ ГАРВИН!
БАШ ЛЕПО ОД ЊЕГА!

АКО ЋУ ТИ СМЕТАТИ, ВРАТИЋУ СЕ НАТРАГ!
МОД, НИСАМ РАСПОЛОЖЕН ЗА ДРУЖЕЊЕ... БАР ЗА НЕКО ВРЕМЕ!
2646

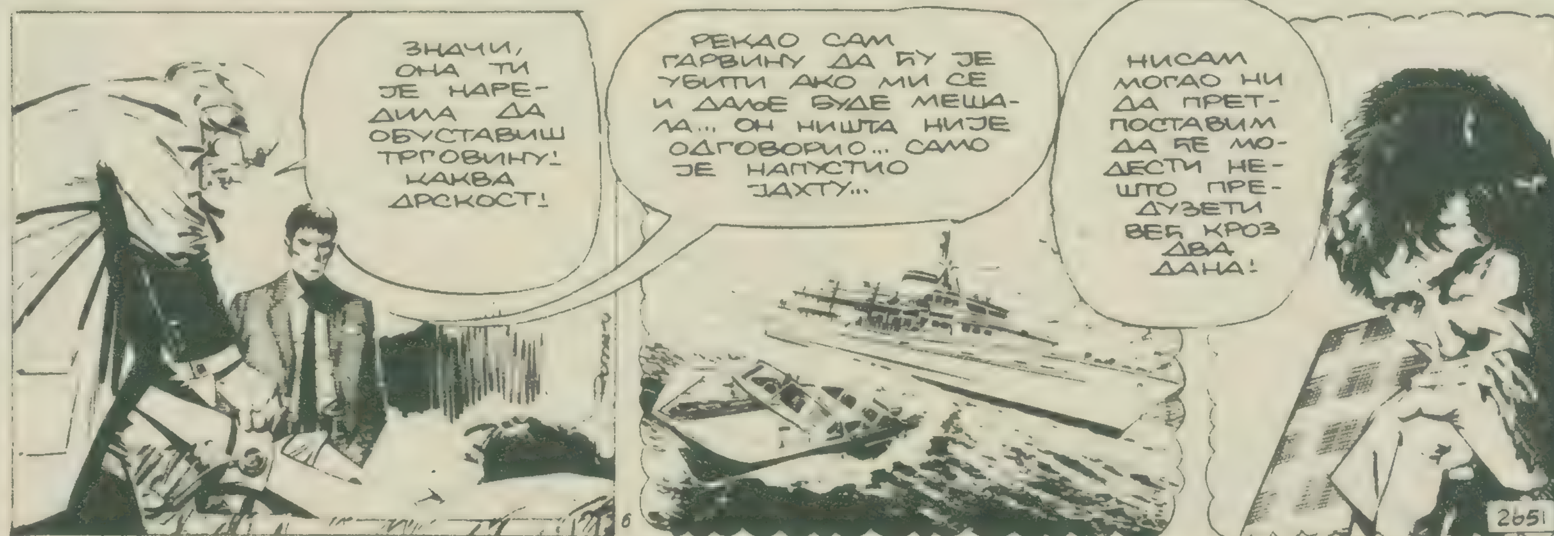

ПОД ДЕЈСТВОМ ДРОГА, МОДЕСТИ ЈЕ БРОДИЋЕМ ПРЕБАЧЕНА У ВИЛУ НА КАПРИЈУ...

ЈЕСИ ЛИ СИГУРАН, БАУМЕ, ДА МОЖЕШ ТО ДА ИЗВЕДЕШ?
ДА! ЈОШ НА БРОДУ САМ ОТПОЧЕО СА ХИПНОЗОМ И НАРКОТИЦИМА

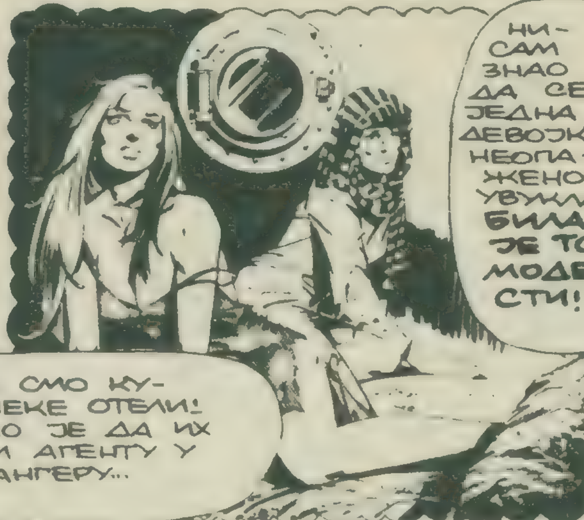

ДОВЕШЋУ ЈЕ ДО ПОТПУНЕ АМНЕЗИЈЕ... А ОНДА, КАД ЈОЈ ИЗБРИШЕМ СВА СЕЋАЊА, УПРАВЉАЋУ ЊЕНИМ УМОМ И НАХРАНИТИ ГА ЛАЖНИМ СЕЋАЊИМА!
2647

МАЛО СЕ ПРОМЕНИЛА ЗА ОВИХ ПЕТ ГОДИНА, А ЈА ИЗГЛЕДАМ ДВАДЕСЕТ ГОДИНА СТАРИЈИ, И ТО ЗАХВАЉУЈУЋИ ЊОЈ...
НЕ... НЕ СМЕМ ДА СЕ ПРЕПУСТИМ ЖЕЉИ ЗА БРЗОМ ОСВЕТОМ!
ТО БИ БИЛО ИСУВИШЕ ЈЕДНОСТАВНО... УОСТАЛОМ, МЕНЕ СИ ПЛАТИО ЗА МНОГО СУПТИЛНИЈУ ОСВЕТУ!
2048

НЕКАДА ЈЕ ПОД МОЈОМ КОНТРОЛОМ БИЛА ГОТОВО СВА ТРГОВИНА БЕЛИМ РОБЉЕМ...
'АЈДЕ, ИСПРИЧАЈ НАМ СВЕ, МАХМУДЕ... ТО ЋЕ ТЕ ОСЛОБОДИТИ НАПЕТОСТИ...
...А ОНДА СЕ ОВА МАЛА ЗМИЈА УМЕШАЛА У СВЕ И ЈОШ МИ НАТОВАРИЛА ВИЛИЈА ГАРВИНА!
АКО ТИ ПОНУДИМ ДВА ПРОЦЕНТА ОД МОГ ПРОФИТА...
НА ПОГРЕШНОМ СИ ПУТУ! ОНА МЕ НИЈЕ ПОСЛАЛА ДА ПРЕГОВАРАМО!
2049

ИМАШ ЛЕПУ ВИЛУ У ШВАЈЦАРСКОЈ! ОБУСТАВИ ПОСАО И ПОВУЦИ СЕ, МАХМУДЕ...
ЈЕ ЛИ?
...У ПРОТИВНОМ ЋЕ ТЕ МОДЕСТИ ПРИМОРАТИ НА ТО!
ЊУ ИЗБЕЗУМЉУЈЕ ТРГОВИНА БЕЛИМ РОБЉЕМ!
И ДА ЗНАШ, СТВАР ЈЕ ЧИСТО ЛИЧНЕ ПРИРОДЕ!
2050

ЗНАЧИ, ОНА ТИ ЈЕ НАРЕДИЛА ДА ОБУСТАВИШ ТРГОВИНУ! КАКВА ДРСКОСТ!
РЕКАО САМ ГАРВИНУ ДА ЋУ ЈЕ УБИТИ АКО МИ СЕ И ДАЉЕ БУДЕ МЕШАЛА... ОН НИШТА НИЈЕ ОДГОВОРИО... САМО ЈЕ НАПУСТИО ЈАХТУ...
НИСАМ МОГАО НИ ДА ПРЕТПОСТАВИМ ДА ЋЕ МОДЕСТИ НЕШТО ПРЕДУЗЕТИ ВЕЋ КРОЗ ДВА ДАНА!
2651

ТОГА ДАНА ИМАЛИ СМО ОСАМ ДЕВОЈКА НА ЈАХТИ!
НЕКЕ СМО КУПИЛИ, НЕКЕ ОТЕЛИ! ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ИХ ПРЕДАМ АГЕНТУ У ТАНГЕРУ...

НИСАМ ЗНАО ДА СЕ ЈЕДНА ДЕВОЈКА НЕОПАЖЕНО УВУКЛА! БИЛА ЈЕ ТО МОДЕСТИ!

2052

ДИЖИ СЕ, МАХМУДЕ! ИДЕМО!
МОДЕСТИ!
Romero

ДВА МИНУТА КАСНИЈЕ...
СКАЧИ! И ЈА ЋУ ЗА ТОБОМ!

ВИЛИ! МОДЕСТИ ШАЉЕ СИГНАЛЕ!
ДА! ИДЕМО ДА ИХ ПОКУПИМО!
2053

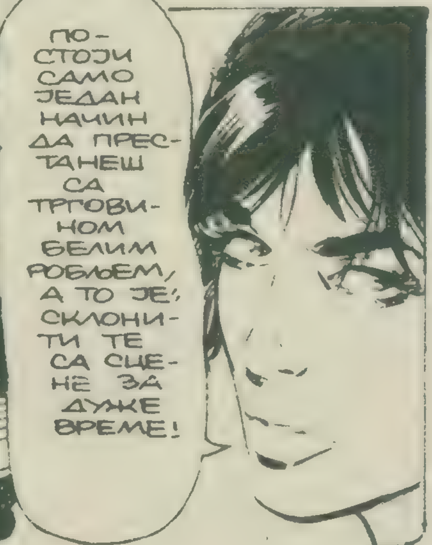

ЈАХТА ЈЕ ОТПЛОВИЛА, АЛИ БЕЗ МАХМУДА И МОДЕСТИ...

ЈЕ ЛИ ЈЕ СВЕ У РЕДУ?
ЈЕСТЕ, АЛИ НИЈЕ ХТЕО ДА СКОЧИ, ПА САМ МОРАЛА ДА ГА ГУРНЕМ!
2054

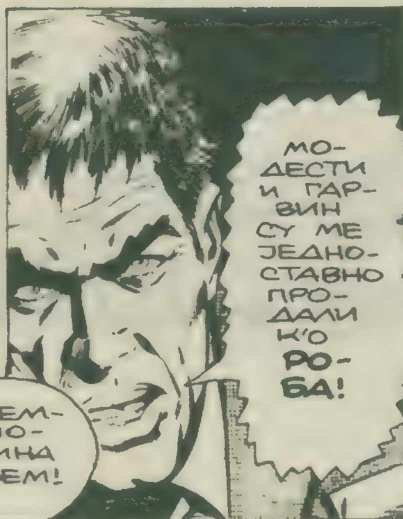

А ДЕВОЈКЕ?
ЈАВИЋЕМО ГАРСИЈИ ДА ИХ ПРИХВАТИ У ТАНГЕРУ! ПОШТО НЕМА МАХМУДА, ПОСАДА НЕЋЕ ПРУЖАТИ ОТПОР!

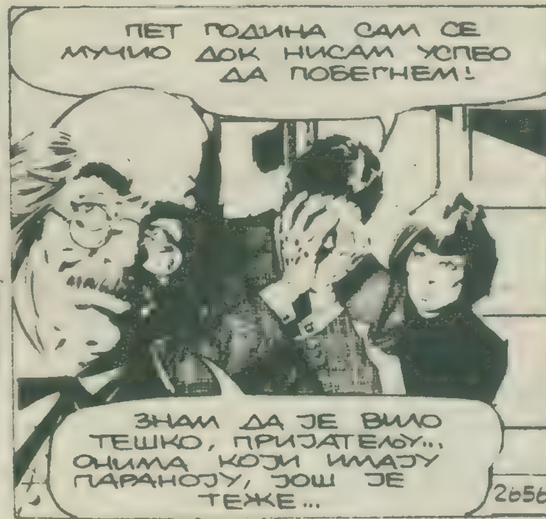

ЗНАЧИ... МОДЕСТИ ЈЕ БИЛА НА МОМ БРОДУ ПРЕ НЕГО ШТО СИ ТИ УСПЕО ДА ЈОЈ ПРЕНЕСЕШ ПОРУКУ!
ДА, БАШ ТАКО!

ПРИЗНАЈЕМ ПОРАЗ, МОДЕСТИ! ОБУСТАВЉАМ ТРГОВИНУ!
ДАЛА САМ ТИ ПРИЛИКУ ЗА ТО, АЛИ ТИ ЈЕ НИСИ ПРИХВАТИО, МАХМУДЕ!

ПОСТОЈИ САМО ЈЕДАН НАЧИН ДА ПРЕСТАНЕШ СА ТРГОВИНОМ БЕЛИМ РОБЉЕМ, А ТО ЈЕ: СКЛОНИТИ ТЕ СА СЦЕНЕ ЗА ДУЖЕ ВРЕМЕ!

И КАКО ТЕ ЈЕ ОВА ЗГОДНА ЖЕНА УКЛОНИЛА СА СЦЕНЕ?

МОДЕСТИ И ГАРВИН СУ МЕ ЈЕДНОСТАВНО ПРОДАЛИ К'О РОБА!
У МНОГИМ ЗЕМЉАМА ЈОШ ПОСТОЈИ ТРГОВИНА БЕЛИМ РОБЉЕМ!

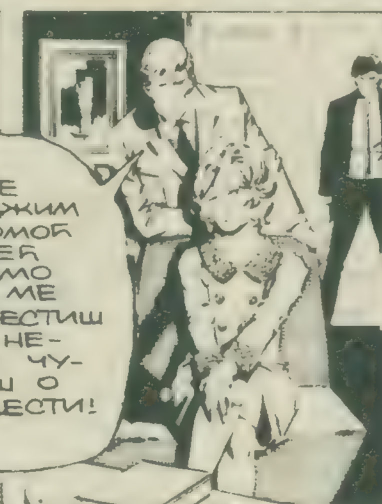

ПЕТ ГОДИНА САМ СЕ МУЧИО ДОК НИСАМ УСПЕО ДА ПОБЕГНЕМ!
ЗНАМ ДА ЈЕ БИЛО ТЕШКО, ПРИЈАТЕЉУ... ОНИМА КОЈИ ИМАЈУ ПАРАНОЈУ, ЈОШ ЈЕ ТЕЖЕ...
2656

БИЛО КАКО БИЛО, САД ЋЕШ МОЋИ ДА ЈОЈ СЕ ОСВЕТИШ!

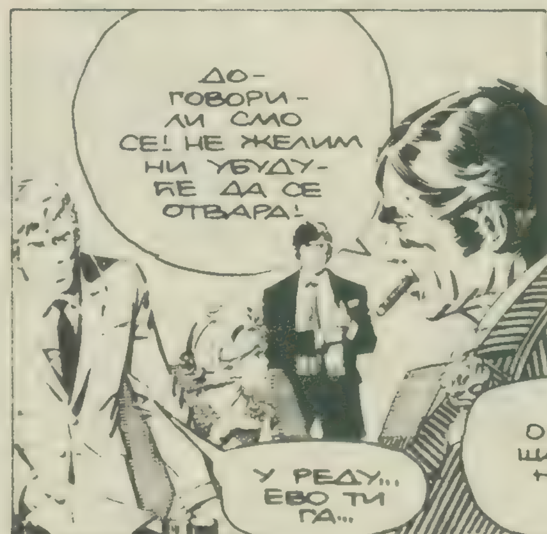

ПРИМОРАЋУ ЈЕ НА ДЕЛА КОЈА ЈЕ НЕЋЕ ДОВЕСТИ САМО ИЗА РЕШЕТАКА ВЕЋ ЋЕ ЗБОГ ЊИХ ДА ЗАМРЗИ САМУ СЕБЕ!

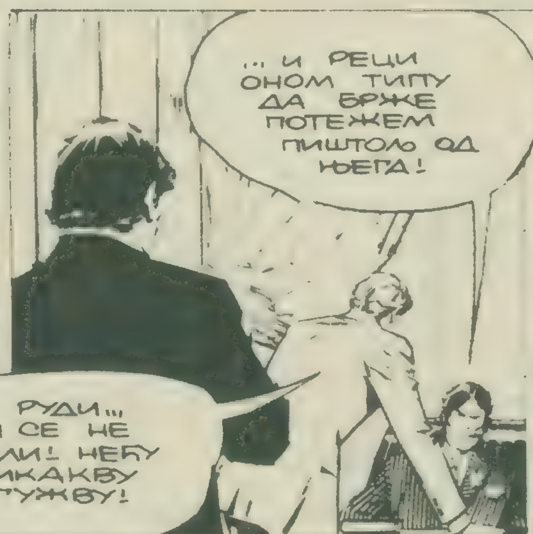

БИЋЕ ТО ЗАНИМЉИВ ЕКСПЕРИМЕНТ!
2657

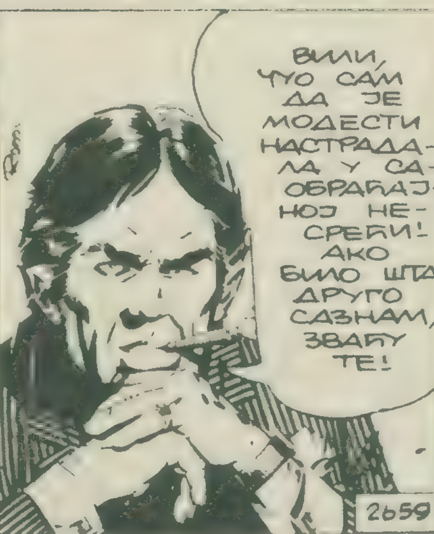

А НА СИЦИЛИЈИ...
ШТА ЋУ ДОБИТИ ЗА ТО?
А ЗАШТО ДА ТИ ПОМОГНЕМ, ВИЛИ? ТИ СИ НЕКАД РАДИО ПРОТИВ МАФИЈЕ!

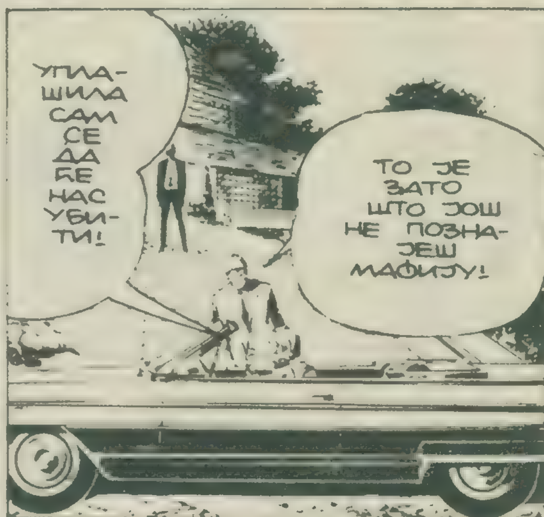

НЕ ТРАЖИМ ПОМОЋ ВЕЋ САМО ДА МЕ ОБАВЕСТИШ АКО НЕШТО ЧУЈЕШ О МОДЕСТИ!
2658

ОВО ЈЕ НАШ ДОСИЈЕ О ТЕБИ! КОВЕРАТ НИКАД НИСМО ОТВАРАЛИ!

ДОГОВОРИЛИ СМО СЕ! НЕ ЖЕЛИМ НИ УБУДУЋЕ ДА СЕ ОТВАРА!
У РЕДУ... ЕВО ТИ ГА...

... И РЕЦИ ОНОМ ТИПУ ДА БРЖЕ ПОТЕЖЕМ ПИШТОЉ ОД ЊЕГА!
РУДИ... ОН СЕ НЕ ШАЛИ! НЕЋУ НИКАКВУ ГУЖВУ!

ВИЛИ, ЧУО САМ ДА ЈЕ МОДЕСТИ НАСТРАДАЛА У САОБРАЋАЈНОЈ НЕСРЕЋИ! АКО БИЛО ШТА ДРУГО САЗНАМ, ЗВАЋУ ТЕ!
2659

УПЛАШИЛА САМ СЕ ДА ЋЕ НАС УБИТИ!
ТО ЈЕ ЗАТО ШТО ЈОШ НЕ ПОЗНАЈЕШ МАФИЈУ!

ИЗВИНИ, МОД, ТРЕБАЛО ЈЕ РАНИЈЕ ДА ТИ ОБЈАСНИМ НЕКЕ СТВАРИ!
НИЈЕ ВАЖНО! ЗНАМ ДА САД НЕМАШ КАД ДА МИСЛИШ О МЕНИ!

НА КАПРИЈУ... ПОСЛЕ НЕКОЛИКО САТИ МОДЕСТИ СЕ ОСВЕСТИЛА...
НИЧЕГ НЕ МОГУ ДА СЕ СЕТИМ... КАКВА ЗБРКА У ГЛАВИ...
2660

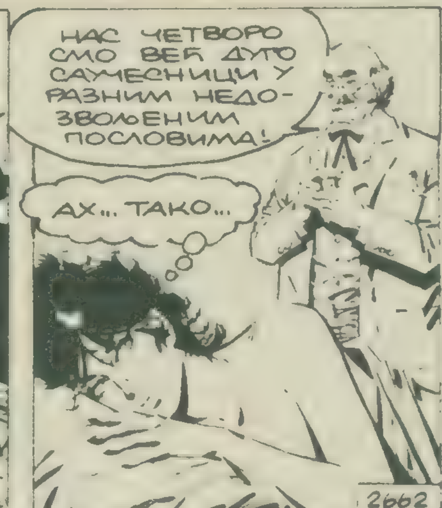

ДОБРО ДОШЛА! СВИМА СИ НАМ НЕДОСТАЈАЛА!
ЗАР ТЕ ЈА ПОЗНАЈЕМ?
Romero

КАКВО ПИТАЊЕ! ПА ПЕТ ГОДИНА СЕ ВЕЋ ДРУЖИМО!
НЕ... НЕ МОГУ ДА СЕ СЕТИМ! КО СИ? ТИ?

И КО САМ ЈА! НИ ТОГА СЕ НЕ СЕЋАМ!
ПОЗВАЋУ ДОКТОРА БАУМА!
2661

АМНЕЗИЈА... НЕ УЗБУЂУЈ СЕ, ДРАГА! БИЋЕ БОЉЕ!
АЛИ... НЕ ЗНАМ НИ КАКО СЕ ЗОВЕМ!

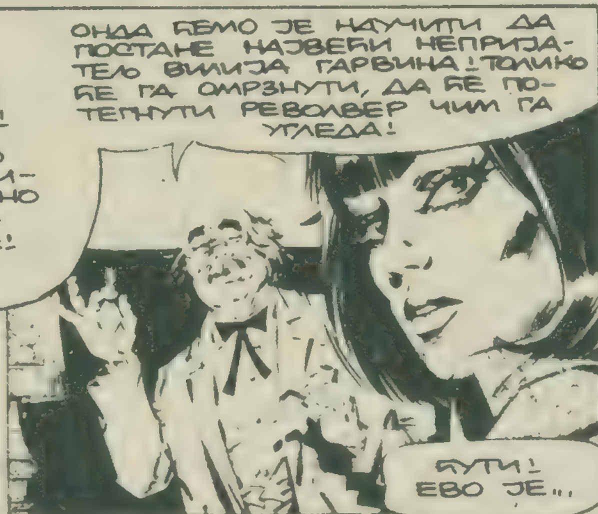

ТИ СИ МОДЕСТИ БЛЕЈЗ, ЈА ХАНС БАУМ, А ОВО ЈЕ ТВОЈА ПРИЈАТЕЉИЦА СЕЛЕНА! ОВО ЈЕ МАХМУД, ВОЂА НАШЕ МАЛЕ ДРУЖИНЕ!

НАС ЧЕТВОРО СМО ВЕЋ ДУГО САУЧЕСНИЦИ У РАЗНИМ НЕДОЗВОЉЕНИМ ПОСЛОВИМА!
АХ... ТАКО...
2662

ДВА ДАНА КАСНИЈЕ, МОДЕСТИ СЕ САСВИМ ОПОРАВИЛА...
ДАНАС МОЖЕ ДА УСТАНЕ! ХИПНОЗА И НАРКОТИЦИ СУ ЈОЈ ИЗБРИСАЛИ СВА СЕЋАЊА...

ЗНА ДА СМО КРИМИНАЛЦИ И ТО ЈЕ НИМАЛО НЕ УЗБУЂУЈЕ!
ОД ДАНАС СЕ ЊЕНО ПОНАШАЊЕ ИЗ ОСНОВА МЕЊА!
2663

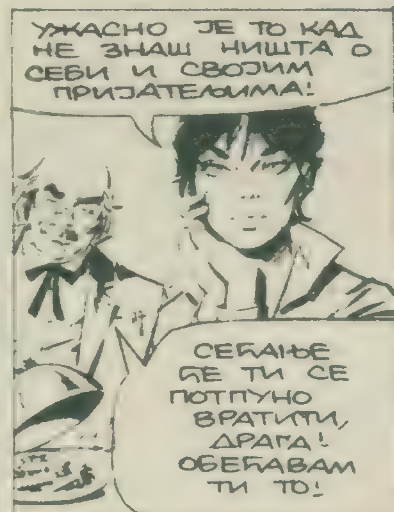

КОЛИКО ДУГО ЋЕ СВЕ ТО ТРАЈАТИ?
НИШТА ТИ НЕ БРИНИ! ПРВО МОРАМО ЗАДОБИТИ ЊЕНО ПОВЕРЕЊЕ!

ОНДА ЋЕМО ЈЕ НАУЧИТИ ДА ПОСТАНЕ НАЈВЕЋИ НЕПРИЈАТЕЉ ВИЛИЈА ГАРВИНА! ТОЛИКО ЋЕ ГА ОМРЗНУТИ, ДА ЋЕ ПОТЕГНУТИ РЕВОЛВЕР ЧИМ ГА УГЛЕДА!
ЋУТИ! ЕВО ЈЕ...

МОДЕСТИ, ДУШО! ДОЂИ, ПРИДРУЖИ НАМ СЕ!
2664

ОВО ЈЕ МУРАД, НАШ СНАЖНИ ЧУВАР! ДОБРО ГА ЗНАШ, ЈЕ ЛИ?
ДА... ЊЕГОВО ЛИЦЕ ЧИНИ МИ СЕ ПОЗНАТО...

ПОЧЕЛА САМ СВИХ ВАС ДА СЕ ПРИСЕЋАМ... АЛИ, КАО КРОЗ МАГЛУ...
2665

УЖАСНО ЈЕ ТО КАД НЕ ЗНАШ НИШТА О СЕБИ И СВОЈИМ ПРИЈАТЕЉИМА!
СЕЋАЊЕ ЋЕ ТИ СЕ ПОТПУНО ВРАТИТИ, ДРАГА! ОБЕЋАВАМ ТИ ТО!

ЈОШ НЕ ЗНАМ ШТА МИ СЕ ДОГОДИЛО!
ПРЕ ДВЕ НЕДЕЉЕ, ДОК СМО КРАЛИ СЛИКУ ИЗ МУЗЕЈА, ПАЛА СИ СА СИМСА И ПОВРЕДИЛА ГЛАВУ...

НЕ СЕЋАМ СЕ АМА БАШ НИЧЕГА...

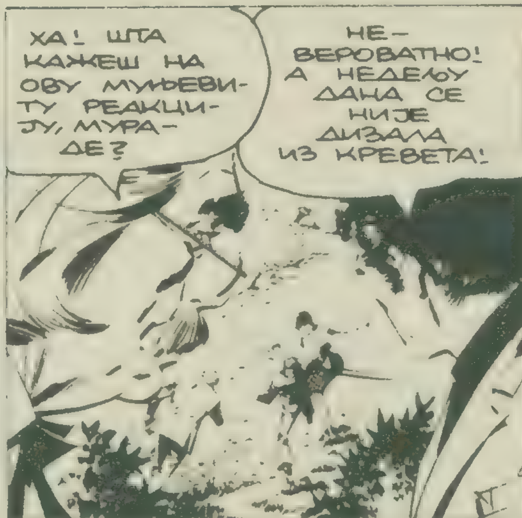

МОРАМО ЈЕ ЗАПОСЛИТИ ДА БИ ШТО МАЊЕ РАЗМИШЉАЛА О СЕБИ! МУРАДЕ, ОРГАНИЗУЈ НЕШТО ДА ЈЕ ПРОВЕРИМО!
2666

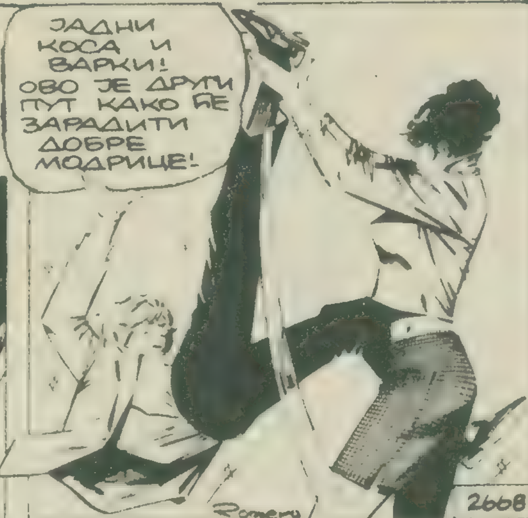

УСКОРО ЋУ ТИ ПОМОЋИ ДА ПОВРАТИШ ПОВЕРЕЊЕ У СЕБЕ! ТРЕНИРАЈ УПОРНО! МОРАШ ОПЕТ БИТИ У ФОРМИ, МОДЕСТИ!

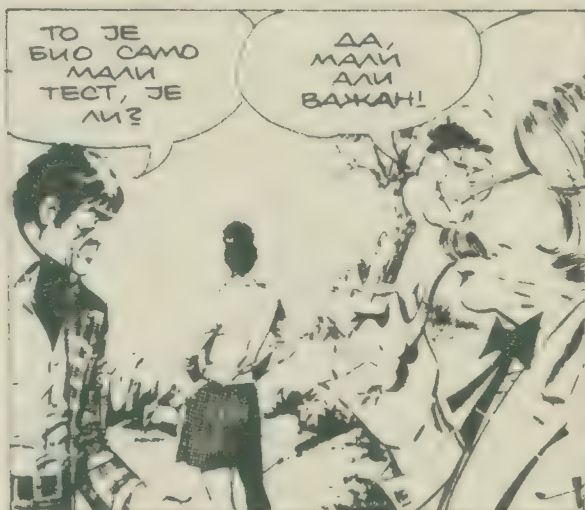

У ДОБРОЈ САМ КОНДИЦИЈИ, МАХМУДЕ... АЛ' НЕШТО МЕ МУЧИ... ЧИНИ МИ СЕ КАО ДА МИ РАНИЈЕ НИКО НИЈЕ НАРЕЂИВАО...

УВЕК СИ ДОБИЈАЛА НАРЕЂЕЊА ОД МЕНЕ!
ХМММ... ОВА ПОВРЕДА МЕ ЈЕ ИЗГЛЕДА ИЗМЕНИЛА...
2667

ИЗНЕНАДА...

ХА! ШТА КАЖЕШ НА ОВУ МУЊЕВИТУ РЕАКЦИЈУ, МУРАДЕ?
НЕВЕРОВАТНО! А НЕДЕЉУ ДАНА СЕ НИЈЕ ДИЗАЛА ИЗ КРЕВЕТА!

ЈАДНИ КОСА И ВАРКИ! ОВО ЈЕ ДРУГИ ПУТ КАКО ЋЕ ЗАРАДИТИ ДОБРЕ МОДРИЦЕ!
2668

ТО ЈЕ БИО САМО МАЛИ ТЕСТ, ЈЕ ЛИ?
ДА, МАЛИ АЛИ ВАЖАН!

ОВО СУ МУРАДОВА ДВА НАЈЈАЧА МОМКА, ДУШИЦЕ!
А ЗАШТО СУ МЕ ОНДА НАПАЛИ?

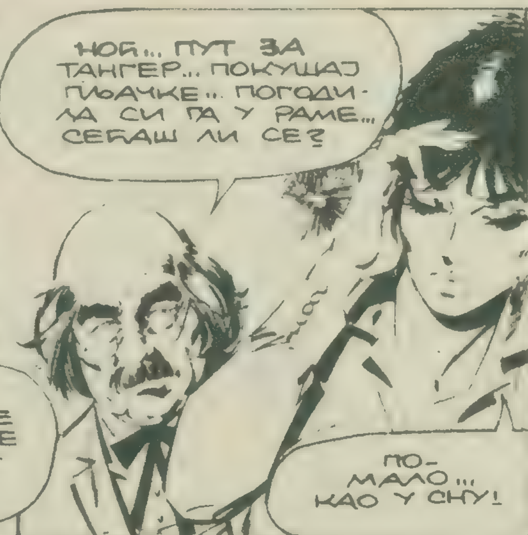

ГАРВИН..?
ЈА САМ ИМ РЕКАО ДА ТО УЧИНЕ! МОРАШ УВЕК БИТИ НА ОПРЕЗУ! НИСИ ВАЉДА ЗАБОРАВИЛА НА ГАРВИНА...
2669

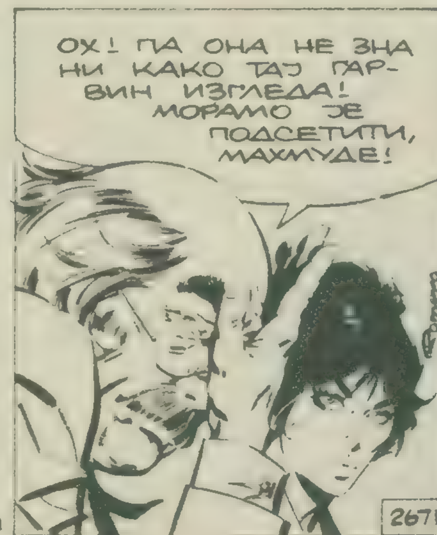

ГАРВИН... ТО ИМЕ КАО ДА МИ ЈЕ ПОЗНАТО...

КО ЈЕ ОН? КАД САМ ЧУЛА ТО ИМЕ, ЗА ТРЕНУТАК САМ СЕ ОРАСПОЛОЖИЛА!

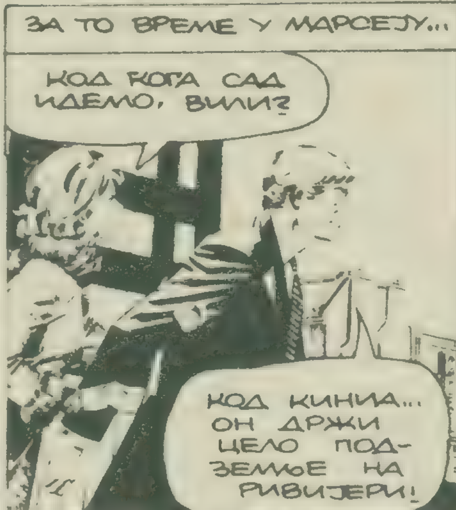

НЕ ВЕРУЈ СВОЈИМ ОСЕЋАЊИМА! МОГУ ТЕ СТАЈАТИ ГЛАВЕ!
ВИЛИ ГАРВИН ЈЕ УБИЦА И ТВОЈ НАЈЉУЋИ НЕПРИЈАТЕЉ!
2670

ВИЛИ МОЈ НЕПРИЈАТЕЉ?
ДА... ТО ЈЕ ВЕОМА ЗАО МОМАК!
ЗАКЛЕО СЕ ДА ЋЕ ТЕ УБИТИ, МОДЕСТИ!

НОЋ... ПУТ ЗА ТАНГЕР... ПОКУШАЈ ПЉАЧКЕ... ПОГОДИЛА СИ ГА У РАМЕ... СЕЋАШ ЛИ СЕ?
ПОМАЛО... КАО У СНУ!

ОХ! ПА ОНА НЕ ЗНА НИ КАКО ТАЈ ГАРВИН ИЗГЛЕДА! МОРАМО ЈЕ ПОДСЕТИТИ, МАХМУДЕ!
2671

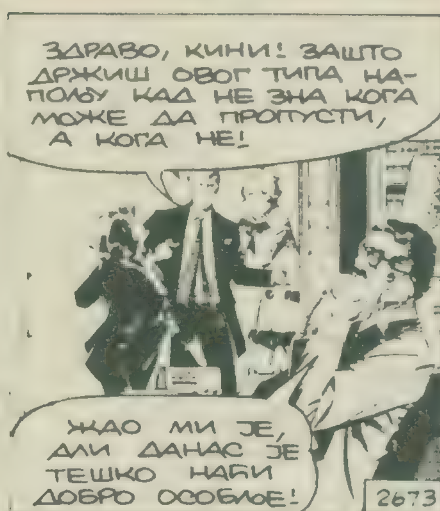

СНИМИЛИ СМО ГАРВИНА НА ФИЛМУ! УСКОРО ЋЕШ ВИДЕТИ ЛИЦЕ СВОГ НЕПРИЈАТЕЉА!

ЗА ТО ВРЕМЕ У МАРСЕЈУ...
КОД КОГА САД ИДЕМО, ВИЛИ?
КОД КИНИА... ОН ДРЖИ ЦЕЛО ПОДЗЕМЉЕ НА РИВИЈЕРИ!

ШТА ЋЕ БИТИ АКО ПОТВРДИ ДА ЈЕ МОДЕСТИ МРТВА?
ОНДА ЋЕШ СЕ ВРАТИТИ КУЋИ И ОСТАВИТИ МЕ ОВДЕ!
2672

КИНИ НЕ ПРИМА АКО НЕМАТЕ УГОВОРЕН САСТАНАК!
МОРА ДА СИ НОВАЈЛИЈА, МОМЧЕ!

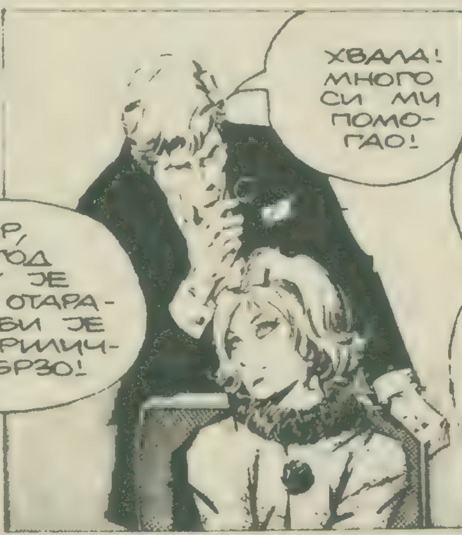

ЗДРАВО, КИНИ! ЗАШТО ДРЖИШ ОВОГ ТИПА НАПОЉУ КАД НЕ ЗНА КОГА МОЖЕ ДА ПРОПУСТИ, А КОГА НЕ!
ЖАО МИ ЈЕ, АЛИ ДАНАС ЈЕ ТЕШКО НАЋИ ДОБРО ОСОБЉЕ!
2673

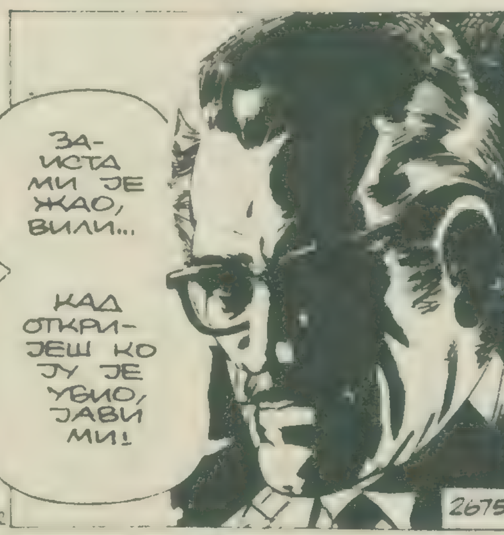

ДРАГО МИ ЈЕ ШТО ТЕ ВИДИМ, ВИЛИ!
МОЛИМ ВАС, НЕ ЧИНИТЕ ГЛУПОСТИ, ОН ЈЕ ВЕОМА ПРЕК!

ДА... ДА... А ЗНАШ ЛИ КО ЈЕ ТО МОГАО ДА ЈЕ ОТМЕ?
ЧУО САМ ДА ЈЕ МОДЕСТИ СЛЕТЕЛА НИЗ ЛИТИЦУ... ЗАИСТА НЕВЕРОВАТНА ПРИЧА!

МОГАО БИХ ДА ТИ НАБРОЈИМ ТУЦЕ ЊЕНИХ НЕПРИЈАТЕЉА, АЛ' САД ЈЕ КАСНО!
КАСНО?
2674

НЕСТАЛА ЈЕ ПРЕ ДВЕ СЕДМИЦЕ? КО БИ ЈЕ ДРЖАО ТАКО ДУГО?

ХВАЛА! МНОГО СИ МИ ПОМОГАО!
ЈЕР, КО ГОД ДА ЈУ ЈЕ ОТЕО, ОТАРАСИО БИ ЈЕ СЕ ПРИЛИЧНО БРЗО!

ЗАИСТА МИ ЈЕ ЖАО, ВИЛИ...
КАД ОТКРИЈЕШ КО ЈУ ЈЕ УБИО, ЈАВИ МИ!
2675

У ИСТАМБУЛУ...
МОГУ ЛИ ДА УЗЕМ, ВИЛИ?
НАРАВНО...

ЗАР НЕ ВИДИШ ДА ТЕ ТВОЈИ ЗНАНЦИ ИЗ ПОДЗЕМЉА НЕ МОГУ ДОВЕСТИ ДО НЕКОГ ТРАГА...

АКО ЖЕЛИШ ДА ПОСТАНЕШ ТАРЕНТОВ АГЕНТ, ТРЕБА ДА БУДЕШ СТРПЉИВА...
КОЛИКО ДУГО ЋЕ ЈОШ ОВО ДА ПОТРАЈЕ?
2676

САД ИДЕМО У ИСТАМБУЛ, А ОНДА У АТИНУ!
БРИНЕШ МЕ, ВИЛИ... ЈУРИШ ДО ИЗНЕМОГЛОСТИ...

ВОЛЕЛА БИХ ДА СЕ МАЛО ОДМОРИШ И ОПУСТИШ, БИЛО БИ ТИ ЛАКШЕ...

ДРУГИ ПУТ, МОД! НОЋАС ЋУ ТИ ПОКАЗАТИ КАКО ДА ВАРАШ НА КАРТАМА! ПОЧИЊЕМО ТРИК У ДЕЉЕЊУ...
2677

НА КАПРИЈУ, МОДЕСТИ ГЛЕДА ФИЛМ СА ВИЛИЈЕМ ГАРВИНОМ...
ЕВО, САД ГА ДОБРО ВИДИШ!

НЕ ЗАБОРАВИ ТО ЛИЦЕ! ЈЕДНОГ ДАНА МОЖЕШ ГА ИЗНЕНАДА УГЛЕДАТИ И, АКО ГА ТИ НЕ УБИЈЕШ, ОН ЋЕ ТЕБЕ!
2678

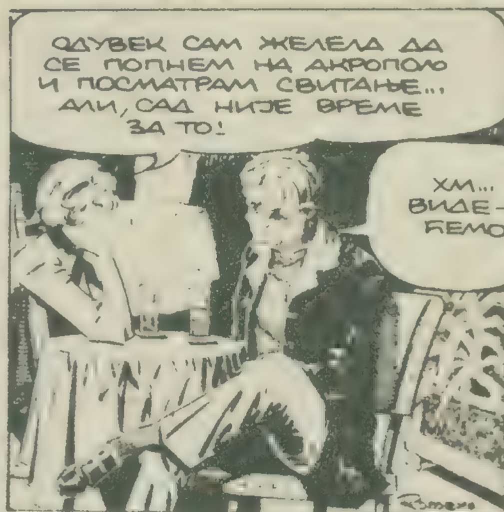

А ЗНАМ ЛИ ДОБРО ДА ПУЦАМ?
ДРАГА МОЈА, НЕ ДА ЗНАШ, НЕГО ИЗВРСНО БАРАТАШ ОРУЖЈЕМ?

СИГУРНО ТИ ТЕШКО ПАДА ШТО МОРАШ ДА БУДЕШ ФИНИ ПРЕМА ОСОБИ КОЈА ТЕ ЈЕ УНИШТИЛА!
НЕ, ЈЕР ОВО ЈЕ ИГРА МАЧКЕ И МИША!

ПОСМАТРАМ ЈЕ И МИСЛИМ - ОНА ЋЕ УБИТИ ГАРВИНА!

МИСЛИМ ДА ЈЕ ДОШЛО ВРЕМЕ ДА СЕ И ТИ УКЉУЧИШ У ИГРУ И ПАДНЕШ У РУКЕ ГАРВИНУ! ДАНАС ЈЕ НАПУСТИО ИСТАМБУЛ И КРЕНУО ЗА АТИНУ!
2679

СВАКОГ ДАНА ДОКТОР БАУМ ЈЕ ПОСТАВЉАО МОДЕСТИ СВЕ ТЕЖЕ И ТЕЖЕ ЗАДАТКЕ...
'АЈДЕ, ВАРКИ!
ВИЛИЈЕВА ФИГУРА СЕ ПОЈАВИЛА ИЗА ЗИДА И...
БРАВО! РЕАГОВАЛА СИ У ДЕЛИЋУ СЕКУНДЕ!
2680
ОДЛИЧАН ПОГОДАК!
ЈОШ МАЛО ЋЕМО ВЕЖБАТИ ГАЂАЊЕ У МЕТУ!
НЕЋУ!
ДАНАС ВИШЕ НЕ МОГУ ДА ЦИЉАМ У ОВУ МЕТУ!
ОВО ЈЕ ИЗУЗЕТНО УЗБУЂУЈЕ И ПОТРЕСА!
ДА, АЛИ ТЕК ПОШТО РЕФЛЕКСНО ОПАЛИ ИЗ ПИШТОЉА!
2681
ШТА ЈЕ ТО СА МНОМ? ОКРУЖЕНА САМ СВОЈИМ СТАРИМ ПРИЈАТЕЉИМА...
...А НЕ МОГУ РЕЋИ ДА ВОЛИМ ЊИХОВО ДРУШТВО!
ПОСЕБНО МЕ НЕРВИРАЈУ ТА МАХ МУДОВА НАРЕЂЕЊА!
ЈЕСИ ЛИ ЈОШ УВЕРЕН ДА МОЖЕШ УПРАВЉАТИ МОДЕСТИНИМ УМОМ, БАУМЕ?
ДА, У ПОТПУНОСТИ!
2682
СЕЛЕНА СЕ ЈАВИЛА ИЗ АТИНЕ! УШЛА ЈЕ У ТРАГ ГАРВИНУ!
ЗНАЧИ ДА ОПЕРАЦИЈА МОЖЕ ДА ПОЧНЕ!
У АТИНИ...
ОВА ДВА ГРКА НАМ НИШТА НИСУ ПОМОГЛА! КОГА ЋЕМО САД ПОСЕТИТИ?
ПРВО ИДЕМО НЕГДЕ НА ПИЋЕ!
2683
Romero

ОДУВЕК САМ ЖЕЛЕЛА ДА СЕ ПОПНЕМ НА АКРОПОЉ И ПОСМАТРАМ СВИТАЊЕ... АЛИ, САД НИЈЕ ВРЕМЕ ЗА ТО!
ХМ... ВИДЕЋЕМО...

ЗНАШ, И НОЋ ЈЕ ДИВНА НА АКРОПОЉУ!
ОХ, НЕМОЈ МИ РЕЋИ ДА СИ НАЈЗАД ПОЧЕО ДА МИСЛИШ И НА МЕНЕ?

ПА, ЈЕСАМ... АЛИ СТАЛНО МИСЛИМ И НА ОН ЦРНКУ КОЈА НАС ПРАТИ ЈОШ ОД ПИРЕЈА!
2684

...КАО ШТО САМ ТИ ВЕЋ РЕКЛА, ТАРЕНТ МИСЛИ ДА ЋУ УЗ ТЕБЕ МНОГО НАУЧИТИ!
ЈОШ НАС ПРАТИ! НАСТАВИ ДА ПРИЧАШ!

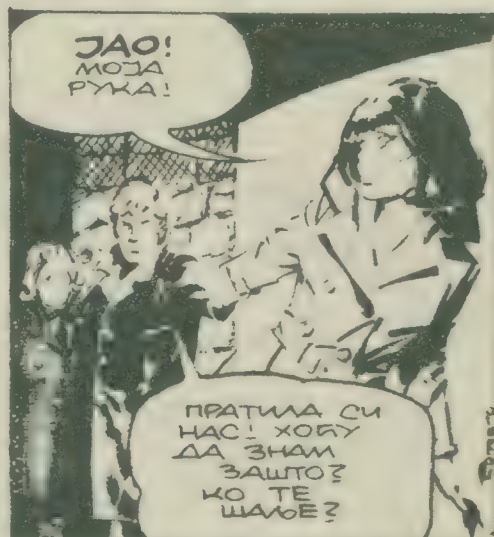

АЛИ, НИСАМ БАШ НИШТА НАУЧИЛА! САМО САМ ВИДЕЛА КАКО СРЕЂУЈЕШ ГАНГСТЕРЕ! ШТА ТО МЕНИ ЗНАЧИ?

ХОЋУ ДА КАЖЕМ ДА САМ ИЗГУБИЛА ВРЕМЕ С ТОБОМ! ЈЕ ЛИ ЈОШ ТУ?
2685

НОЋ НА АКРОПОЉУ...
ЕВО, ДОЛАЗИ!

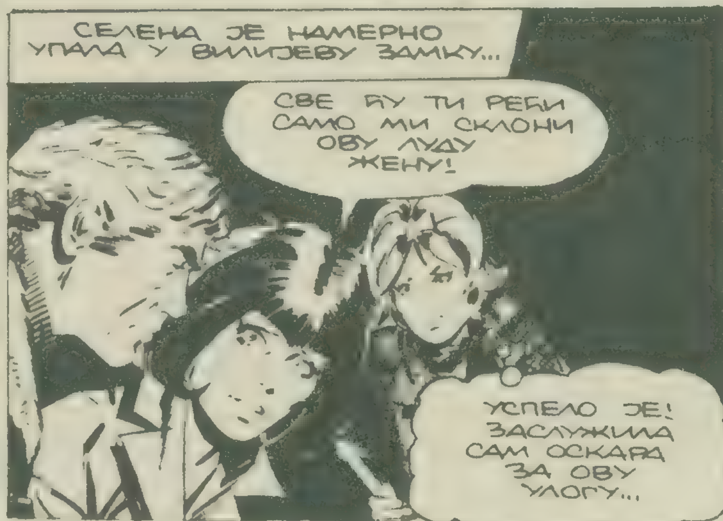

ПОСТУПИ ОНАКО КАКО СМО СЕ ДОГОВОРИЛИ!
ДОБРО! УЖИВЕЋУ СЕ У УЛОГУ!

НЕКОЛИКО МИНУТА КАСНИЈЕ...
ТРЕБА ЛИ ВАМ ВОДИЧ, ДЕВОЈКО?
2686

ЈАО! МОЈА РУКА!
ПРАТИЛА СИ НАС! ХОЋУ ДА ЗНАМ ЗАШТО? КО ТЕ ШАЉЕ?

МОД ЈЕ ТАД СТУПИЛА У АКЦИЈУ...
БУДИ МИРНА К'О БУБИЦА ИЛИ ЋУ ТЕ...
МОД, СМИРИ СЕ...

НЕ ВОЛИМ ДА БУДЕМ ГРУБ ПРЕМА ДЕВОЈКАМА!
ОНДА ЈЕ ПРЕПУСТИ МЕНИ, ВИЛИ!
2687

СЕЛЕНА ЈЕ НАМЕРНО УПАЛА У ВИЛИЈЕВУ ЗАМКУ...
СВЕ ЋУ ТИ РЕЋИ САМО МИ СКЛОНИ ОВУ ЛУДУ ЖЕНУ!
УСПЕЛО ЈЕ! ЗАСЛУЖИЛА САМ ОСКАРА ЗА ОВУ УЛОГУ...

ОНИ ЗНАЈУ ДА ТРАЖИШ МОДЕСТИ! ИЗНАЈМИЛИ СУ МЕ ДА МОТРИМ НА ТЕБЕ...
КО ЈЕ ТО ОНИ?

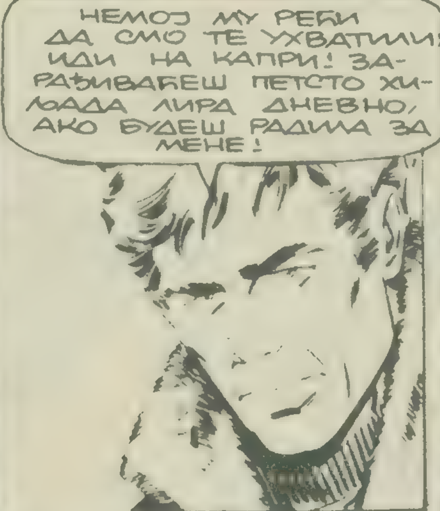

ЧОВЕК КОЈИ ЈУ ЈЕ ОТЕО -МАХМУД!
ОН? ЗНАЧИ, УСПЕО ЈЕ ДА ПОБЕГНЕ?
2088

ГДЕ ЈЕ САДА? ЈЕ ЛИ ЈОЈ УЧИНИО НЕШТО НАЖАО?
НА КАПРИЈУ ЈЕ, НЕ ЗНАМ ТАЧНО ГДЕ! ЈА ЈЕ НИСАМ ВИДЕЛА!

ЗНАМ ДА ЈЕ ДОБРО... ЈЕДИНО ЈЕ ИЗГУБИЛА ПАМЋЕЊЕ...

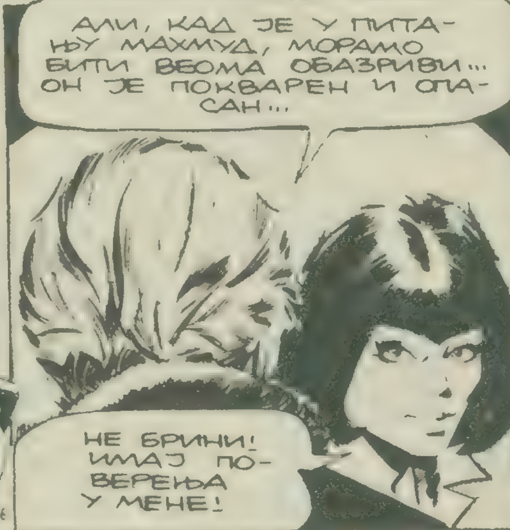

ВИЛИ ЈЕ ДУГО ЋУТАО, А ОНДА...
САД МИ ЈЕ СВЕ ЈАСНО, МОД! С МАХМУДОМ НЕМА ШАЛЕ!
2089

ТРЕБАЛО ЈЕ СУТРА ДА ЛЕТИМ ЗА КАПРИ И ПОДНЕСЕМ МАХМУДУ ИЗВЕШТАЈ! НЕ УСУЂУЈЕМ СЕ ВИШЕ ДА МУ ИЗИЂЕМ НА ОЧИ!

НЕМОЈ МУ РЕЋИ ДА СМО ТЕ УХВАТИЛИ! ИДИ НА КАПРИ! ЗАРАЂИВАЋЕШ ПЕТСТО ХИЉАДА ЛИРА ДНЕВНО, АКО БУДЕШ РАДИЛА ЗА МЕНЕ!

ДОГОВОРЕНО! УОСТАЛОМ, ВИШЕ МИ СЕ ДОПАДАШ НЕГО МАХМУД!
2090

ДАЈ МИ ЧЕТИРИ ДАНА И ПРИБАВИЋУ ТИ СВА ПОТРЕБНА ОБАВЕШТЕЊА!
ВАЖИ...

АЛИ, КАД ЈЕ У ПИТАЊУ МАХМУД, МОРАМО БИТИ ВЕОМА ОБАЗРИВИ... ОН ЈЕ ПОКВАРЕН И ОПАСАН...
НЕ БРИНИ! ИМАЈ ПОВЕРЕЊА У МЕНЕ!

НЕ ВЕРУЈ ЈОЈ НИ РЕЧ!
НАРАВНО, МОД! НИСАМ ТОЛИКО НАИВАН!
НАСТАВАК У ИДУЋЕМ БРОЈУ
2091

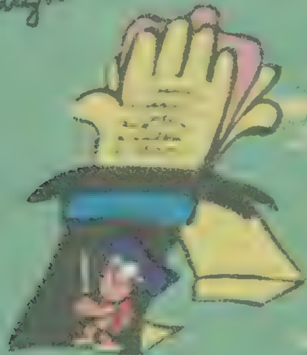

РАСПОРЕД ЧАСОВА

1
2
3
4
5
6
7

ОВАЈ ДЕО УТАКНИТЕ У ШЕШИР

СВАКУ ОД ОВИХ СЛИКА ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН И ИСЕЦИТЕ. ЦИЛИНДЕР ПРЕСАВИЈТЕ ТАКО ДА ИМА ОБЛИК КАО НА СЛИЦИ ИСПОД „ЦИЦЕ". УПИШИТЕ РАСПОРЕДЕ ЗА ОДГОВАРАЈУЋЕ ДАНЕ И УТАКНИТЕ ИХ СВЕ ЗАЈЕДНО У ШЕШИР. НА ВРХУ НЕКА УВЕК БУДЕ РАСПОРЕД ЗА ТЕКУЋИ ДАН.

ПРЕСАВИЈТЕ

ПРОСЕЦИТЕ ПО ЦРТИЦАМА

ПРЕСАВИЈТЕ

ОВАЈ ДЕО УТАКНИТЕ У ШЕШИР

ПОНЕДЕЉАК

1
2
3
4
5
6
7

ОВАЈ ДЕО УТАКНИТЕ У ШЕШИР

ОВАЈ ДЕО УТАКНИТЕ У ШЕШИР

ОВАЈ ДЕО УТАКНИТЕ У ШЕШИР

НАГРАДНЕ ПИТАЛИЦЕ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" И ИРО „ПРОСВЕТА"

ЧИЈИ ЈЕ ОВО РУКОПИС?

Од идућег броја у „Политикином забавнику" креће нова наградна игра у облику питалица. Циљ овог надметања је да проверимо колико „Забавникови" читаоци познају југословенске књижевне класике.

Организатори су обезбедили 666 награда чија вредност износи више од 150 старих милиона динара. Добитницима ће бити подељено 60 комплета сабраних дела познатих југословенских писаца и још 606 других занимљивих награда. Сви који тачно одговоре на четири питања имају могућност да добију један од ових вредних поклона.

Задаци неће бити тешки јер смо одабрали писце које ће читаоци на основу одломка дела и факсимила рукописа лако препознати.

Све о правилима игре и наградама читајте у идућем броју „Политикиног забавника". Купите га, нећете се покајати!

Ко є оно на ~~[illegible]~~ високом брду
Поврх окружне литице
[illegible] на [illegible]
и весели се [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] равнице.
[illegible]
[illegible] не престана
[illegible] брегове.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] беле облаке,
[illegible] весеље [illegible]
[illegible] не престане
[illegible]
да [illegible]
[illegible] и весели душу.

ВЕСТИ ИЗ *ДРУГЕ* РУКЕ

КУМА ГЕОГРАФИЈА

Већина хемијских елемената носи називе по старим латинским именима. међу најновије откривеним има и оних који су названи у част великих научника (киријум, ајнштајнијум, менделејевијум, нилсборијум, нобелијум), али мање се зна да је преко двадесет елемената у Менделејевљевом периодичном систему добило име по називима земаља, континената, насеља и градова. За неке, као што су америцијум и еуропијум, лако је открити везу, али има и теже препознатљивих примера.

У називу **хафнијум**, рецимо, крије се латинско име за Копенхаген. Наиме, стари Римљани називали су овај град Хафнија, што се преводи као „хавана", а ова реч потиче од старонемачког корена „хав" што значи „хватати, држати, имати". Јер хавана – то је место где се „држе" бродови.

Индијум, међутим, није добио име по Индији, како би се то на први поглед закључило, али... Назван је тако по плавом делу спектра и то оном загаситом, боје индига. Али, зато је сама боја индиго добила у средњем веку име по земљи одакле су је увозили – Индији.

Итербијум, итријум, тербијум и **ербијум** – сва четири елемента названа су у част малог села у близини Стокхолма, Итербија, где је пронађено богато налазиште ових ретких елемената.

Полонијум и **ренијум** нису названи по месту открића већ по домовини оних који су их пронашли. Полонијум су заједно пронашли Пјер Кири и Марија Склодовска-Кири, а латински назив домовине велике научнице Марије Кири је „Polonia" (од словенског „Пољане" – то јест становници поља, равница). И ренијум је такође открио један брачни пар, немачки хемичари Валтер и Ида Нодак. Идина домовина Рајнска провинција, а река Рајна (опет тај латински – Renus) добила је име од келтског „ренос" што је значило „река" или „брзи поток".

Елемент **телур** заузима у овом низу сасвим засебно место. Он није назван ни по једном насељу, ни по земљи, чак ни по континенту, добио је ово „гордо" име по римској богињи која је била симбол Земље. Њу су на латинском звали „telus" или „terra", а предлог да се телур баш тако назове дао је један од најзначајнијих хемичара с краја 18. и почетка 19. века, апотекар Мартин Хајнрих Клапорт.

Резултати наградне игре „Златник у школску торбу"

50 ШКОЛСКИХ ТОРБИ „ТОКО" добили су:

Станка Павић, Домжале, **Александар Обрадовић**, Сремска Митровица, **Динко Николић**, Бихаћ, **Слободан Кашиковић**, Шабац, **Станислав Срага**, Загреб, **Јасмина Пузић**, Суботица, **Бригита Гргурич**, Мурска Собота, **Јулијана Попова**, Кочани, **Матија Хенлер**, Загреб, **Елвира Алибегић**, Велика Кладуша, **Радомир Брадоњић**, Љубовија, **Љиљана Степановић**, Шабац, **Тереза Павловић**, Пореч, **Невен Видовић**, Хаџићи, **Един Незиревић**, Сански Мост, **Владимир Мутавџић**, Титоград, **Андреа Биндер**, Зеница, **Марија Орешки**, Београд, **Данијела Видовић**, Крешево, **Мира Мунћан**, Марибор, **Јелена Костић**, Неготин. **Боштајн Боштнар**, Радомље, **Тања Трифуновић**, Скопље, **Злата Булатовић**, Пећ, **Јагода Бастић**, Сплит, **Дарја Јакомин**, Брезовица, **Мартина Стајић**, Ћирарин, **Небојша Радојчић**, Загреб, **Марјан Зубчић**, Задар, **Марија Миленковић**, Ниш, **Идризи Шкодран**, Тетово, **Лара Петровић**, Кушиљево, **Олег Г. Деспотовић**, Коллари, **Срђан Марић**, Бусовача, **Бранислав Милошевић**, Пула, **Јасна Павичић**, Крижевци, **Мехмед Тафић**, Травник, **Дамир Јанковић**, Опово, **Милан Којичић**, Бар, **Иван Спасић**, Житковац, **Марина Марић**, Котор, **Нина Ђорђевић**, Зајечар, **Иван Тумбас**, Суботица, **Богдан Прелевић**, Требиње, **Душан Влаховић**, Косовска Каменица, **Ђорђе Савић**, Београд, **Драгана Благојевић**, Малошиште, **Радомир Тешић**, Врање, **Биљана Каше**, Мали Лошињ и **Валентина Гојковић**, Сусек.

Свим добитницима срдачно честитамо, а осталима желимо више среће у наредним играма.

Награде шаљемо одмах, а најкасније 60 дана по објављивању резултата.

ЈЕ ЛИ ЦАЈИЋ ГРАФОМАН?

З… ОВ КВИЗ

Ако желите да проверите своје опште знање, покушајте да одговорите на ових четрнаест питања. Пазите, у овом квизу дали смо на свако питање по три одговора, од којих је само један тачан. Ако сте тачно одговорили на сва питања, честитамо! Ако нисте свезналица, потражите решење у дну стране.

1. Генетка је:
   а) звер слична мачки
   б) научница која се бави генетиком
   в) врста тканине, пореклом са Истока

2. Човек с болесним нагоном за писањем назива се:
   а) графолог
   б) графоман
   в) стилист

3. Стихове „Кад се моје срце разбије у хиљаду комада, видећеш, драга, да сваки љуби као хиљаду срдаца" написао је чувени персијски песник:
   а) Калидаса
   б) Омар Хајам
   в) Назим Хикмет

4. Хелодерма је:
   а) кожна болест
   б) пустињски гуштер из Јужне Америке
   в) Сунчева пега

5. Троноша је:
   а) врста мале столице
   б) манастир код Лознице у којем је учио Вук Караџић
   в) врста народног јела

6. Тузла је добила име од турске речи "туз" која значи:
   а) вода
   б) камен
   в) со

7. Џемс Џорџ Фрејзер је био:
   а) амерички боксер
   б) енглески војсковођа
   в) шкотски етнолог

8. Који је од ова три велика композитора био глув:
   а) Бах
   б) Бетовен
   в) Чајковски

9. Први типови хеликоптера појавили су се
   а) 1903.
   б) 1930.
   в) 1945.

10. Калифорнијум је:
    а) хемијски елемент
    б) врста дрвета, пореклом из Калифорније
    в) психички поремећај

11. Једно јело зове се исто као и чувени француски песник:
    а) Бодлер
    б) Иго
    в) Шатобријан

12. Највише утакмица у нашој фудбалској репрезентацији одиграо је:
    а) Владимир Беара
    б) Драган Џајић
    в) Рајко Митић

13. Фармакопеја је:
    а) наука о лековима
    б) антички град у Грчкој
    в) врста старог новца

14. Фараон је на староегипатском значило:
    а) бог Сунца
    б) бесмртни владар
    в) велика кућа

РЕШЕЊЕ

1 а; 2 б; 3 б; 4 б; 5 б; 6 в; 7 а; 8 б; 9 б; 10 а; 11 в; 12 б; 13 а; 14 а.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

ГЉИВА

Ретка је и скупоцена. Приписују јој се и нека чудотворна својства. Расте испод површине земље. Код нас је највише има у Истри. За њом трагају са псима. Решење ове мале загонетке следи у тексту

Сјесени, већ више од два века, у француској покрајини Перигор храстове шуме обично су препуне необичних парова: свиња коју на узици води човек, често и жена. Свиња, најбоље крмача, због развијенијег чула мириса, мало-мало па застане и њушком и ногама рије земљу. Често до дубине од 25 центиметара. Кад се укаже беличаст, црн или браон плод налик на кртолу и свиња крене да га у сласт поједе, газда је изненадно лупне штапом за врат. То није храна за свиње мада су и оне луде за њом.

Код нас у Истри улогу свиња преузео је пас. Кад нађе тај подземни плод, од газде добија награду – парче хлеба, а човек, за само један килограм, и то званично, 65.000 динара. Нових, наравно. И то код нас. Тај исти килограм у Канади, на пример, стиже до цифре од 1000 долара, у суседној Италији и до милион лира. Прерачунавање у динаре није неопходно, зар не?!

Реч је о гљиви рафинираног укуса. Tuber или тартуф, у народу познат и као гомољача, припада роду гљива мешинарки, из реда Tuberales, с подземним плодом у облику неправилних меснатих гомоља. Расте у шумском тлу, најчешће на корену храста, али јој прија и брест, топола, лешник. Тартуф је врло редак и захтева низ посебних услова за раст. Тако кажу енциклопедије.

Људи, неки, и то махом старији, додају да тартуф има дејство афродизијака. Наводе, ти исти, да је Мадам Помпадур свог Луја XV често хранила тартуфима, а да је моћни Наполеон, тек пошто се дуго сладио ћуретином са овим гљивама, добио сина. Јединца. Магистар Мирко Цвијан из београдског Института за ботанику каже да се обично оном што је ретко и јако се тешко налази, какав је случај са тартуфима, дају посебна својства, често чудотворна. Марјан Мауровић из Мотовуна, већ неколико година страсни берач тартуфа–тартуфар, младалачки се смеје и каже:

– У време сезоне опседају нас Италијани, и нуде велике новце за тартуф, неки некад и до 100 хиљада лира за 100 грама. А они су, бар у причама, познати љубавници... Јео сам, како да нисам. Укусне су... Друго? ... Ништа... Шта ја знам?

На који начин тартуфари успевају да дођу до гљива које расту испод површине земље? Одговор на ово питање Забавник је покушао да нађе на лицу места, у Истри.

Пси који немају цену

Пружила се Мотовунска шума испод Мотовуна. Целих 960 хектара, с краја на крај 18 километара, а све с леве стране Мирне. Најочуванија шума храста лужњака у Европи. А тартуф, чак и у књигама пише, највише воли да се припије уз храст. Права благодет за тартуфаре. Само, у Мотовуну их није лако наћи. Има их ал', посебно старији, не воле да причају. Поготово не за новине.

Ипак, Марјан Мауровић прича:

– Тартуфари су посебна фела људи. Налик на копаче злата. Плаше се да ће се изланути и открити тајну, место где се и кад највероватније може наћи гљива и они, тако, остати кратких рукава. И зато најчешће ћуте, чак и међу собом. А тајне и има и нема. Најважнији је, ипак, добар пас...

У Мотовуну и овом делу Истре у трагању за тартуфима углавном се користе лабрадори, пси јако развијеног чула мириса. Мада ни то није правило, јер Петар Факин, тартуфар већ скоро пола столећа, каже да искључиво дресира мешанце поентера. Важно је пса добро увежбати. У дворишту своје куће у селу Ливада, центру Мотовунске шуме и истарских тартуфара (од 46 постојећих фамилија њих 40 бере гљиве), увек држи пет-шест паса. Ако се неки разболи у време сезоне, други су спремни. Ту је и кујa Марна, 13 година је Факин с њом трагао за тартуфима, већ две године слепа од старости. Добија најбољу храну.

Иначе, тартуфар никад не продаје свог пса. Нема те цене, кажу, која би била довољна за наоко неугледно куче. А ако неко и продаје, онда су две ствари сасвим извесне: да човек диже руку од тартуфа или да пас није за то зашта га је газда дресирао.

А да би пас постао тартуфар, неретко је потребно и до шест месеци упорних вежби. Од првог дана тартуфар иде с њим у шуму, и то увек у исто време. Да се навикне. По правилу је увек гладан, храну добије тек кад је заслужи, а то је кад нађе гљиву. Факин, наиме, остави пса у једном делу шуме, а другом нађе кртичњак, у њега скрије комадић тартуфа, изгази земљу и врати се по пса. Ако пас нађе гљиву, газда ће га помиловати и дати му парче хлеба.

Некад су и у Истри, као данас у Француској, свињама тражили тартуф, још и данас се путељак који од Ливада води до Мотовунске шуме зове Прашћија стаза. Разлог што су их у последње време заменили псима је у томе што је тартуфа све мање, а свиње к'о свиње прерију и изгазе много земље. Уз то се брзо уморе и одустају. Пси, међутим, копају пажљивије и не оштећују корење гљиве.

У време сезоне бербе тартуфа – од почетка септембра, понекад,

Многи би се преварили и плод тартуфа прогласили за кромпир, односно кртолу. Уосталом, да има неке сличности потврђују и њихова латинска имена: кромпир је Solanum tuber, тартуф само Tuber.

КОЈОЈ СЕ КЛАЊАО НАПОЛЕОН

и до краја средине новембра – Мотовунска шума је прави корзо. Ту је и директор из Истарских Топлица и рецепционар мотовунског хотела „Каштел", жене али и деца. Да би се у шуму, званично, ушло потребно је да тартуфар поседује легитимацију коју издаје РО „Шумско господарство" из оближњег Бузета, једина установа у Југославији која се бави откупом и продајом тартуфа. Цена легитимације је 3000 динара. Наравно, није мали број оних који мисле да им тај папир и није неопходан. Стога није чудо што се у шуми играју скривалица, склањају се иза стабала кад неко наиђе.

У бербу се, по правилу, иде предвече, ноћу, у време кад природа спава, кад је мање шумова и кад пас може да се усредсреди на тражени мирис. Петар Факин кога сматрају најбољим тартуфаром у Истри, први пут јавно, открива тајну и каже да је најбоље време за тартуф у сумрак – у шуми се појављује ветрић и ствара промају доносећи мирис гљива – и изнутра кад сунце почне да загрева земљу и мириси покуљају напоље. То обично траје сат-два најдуже.

Факин је пушач и то обилато користи кад крене у тартуфе. Кад с псом уђе у шуму, дим од цигарете показује му у ком правцу пирка ветрић. Гљиве тражи увек уз ветар који доноси, ако донесе, мирис тартуфа. Пас је увек испред њега. Кад животиња наиђе на тражену биљку, шапама копа око ње и маше репом. Чека да дође газда с ашовчићем и парчетом хлеба. Деси се да два или три пса истовремено открију тартуф, онда реже један на другог, често се и дохвате, и на крају остаје најјачи да чека свог газду.

Да пас не би сувише брзо јурио кроз шуму у потрази за тартуфима, газда му понекад веже дрво око врата, да лакше може да га стигне. У послу где је мало правила, правило је да пас остаје у шуми најдуже 4–5 сати, измори се а и отупи му њух. Тартуфар тад одлази по другог пса, одморног. И тако целе целцате ноћи, све док траје сезона, по двадесетак километара препешачи човек.

Има их и поред Уне, Вардара?

Посрећи се тако да тартуфар у једној ноћи узбере и до килограм-два. Прича се да је један пре неколико година убрао 20 kg. Некад, пак, ноћима ни да омирише. Јер, тартуф је чудна гљива, нема правила где се са сигурношћу може откопати. Догоди се да га једне године на једном месту буде у изобиљу, наредних неколико ни трага. Нађе се у рупи храста, али и поред колског пута, земља набубрила и испуцала. Старији тартуфари воде и неке своје графиконе, љубоморно чуване тајне, и попут играча лото-а или спортске прогнозе верују да ће тим својим системима стићи до премије – доброг тартуфа. Рецимо, правог раритета, гљиве од целог килограма која се онда продаје на лицитацији и за коју се може добити и двадесетак милиона.

У Ливадама се ових августовских дана тешко одбранити од комараца, права напаст. А Петар Факин се задовољно смешка. Вели да ће ове године бити доста тартуфа, они обожавају топлоту, влагу и спарину. На основу тога, и још којечега, Факин верује да тартуфа, поред храстових шума Славоније, има и у долини Уне код Бихаћа па чак и у неким деловима уз Вардар. Волео би да то лично провери.

Гљивама прија и поплава, као она од пре три године у Истарским Топлицама, али само ако се вода брзо повуче, иначе тартуф иструли. Неопходно га је што пре отпремити до потрошача, најкасније за 48 сати, јер не може да се суши. За то је, званично, задужена откупна станица у Ливадама: цена по једном килограму 65.000 динара, нових. Незванично, Италијани који у време бербе опколе Мотовунску шуму нуде и двоструко више. Због тога су ту често и патролна кола милиције. Прошле године званично је откупљено 2,5 тоне, незванично, тврде упућени, још толико.

Док их Французи и Италијани конзервирају и припремају на „1001" начин (паштете, сиреви, мајонези...), ми их извозимо сирове, као „секундарни шумски производ". А управо због тог „секундарног шумског производа", прича Факин, тартуфари рано умиру. Стигне их роса и влага из шуме и сви су, без изузетка, реуматичари. Ал' страст не зна за то, узаври крв од неизвесности да л' ћеш убрати тартуф од, бар, 100 грама или ништа. И лаже ко год каже да су Французи бољи тартуфари од нас, опет ће Факин. Да нас којим случајем пусте у те њихове шуме, зачас би нестало тих 2000 тона, колико годишње уберу, заједно са свињама.

Марио, син му, такође тартуфар као и мајка Паолина, каже да ретко једе тартуфе. За 100 грама може да купи неколико килограма најбољег меса, исплати се. И још је млад, тек су му двадесет две године...

Петар Милатовић

Бели и црни тартуф, карактеристични за Истру, права су посластица. У Истри их можете јести с јајима, шунком, тестом... Пред једним приватним ресторапом у Савудрији увек је ред, и то углавном Италијана. На јеловнику су тартуфи на „101" начин.

Тартуф обожава спарно време па су зато тартуфари најсрећнији кад навале комарци. Најомиљеније станиште су им храстове шуме.

МОНОЛОГ

БОНО – „У2”

Слика коју јавност има о нама као групи често је погрешна или бар лоше интерпретирана варијанта онога што ми заиста јесмо. Концерт је најбољи начин да се те неосноване заблуде сруше и да људима покажеш шта заиста јеси. Ми смо права рок група, верзија за 1985. годину. Ми смо људска бића од крви и меса. Знојимо се и не сакривамо иза својих фризура. А на сцени смо онакви какви заиста јесмо. То није случај с многим нашим савременицима па зато желимо да им помогнемо да створе себи праву слику о „У2”.

Неки новинари су нас схватили на прави начин, док је другима то успело само делимично и такви онда надограђују своју слику о нама онако како се њима свиђа. Зато неки људи очекују да будемо политички усмерена група која ће кроз њихову подршку покушати да ослободи Северну Ирску. Други нас, опет сматрају пророцима, а трећи нас виде као поп звезде и очекују да се појављујемо у јавности у тесним кожним панталонама и са шминком на лицу. А ми нисмо ништа од тога и истовремено смо све то заједно. Ја не знам шта смо ми у ствари.

Снимио: Бранислав Рашић

Мислим да је чињеница да смо група која долази из Ирске добра по нас утолико што нас ослобађа присиле праћења модних трендова. Немам ништа против стила, али у Лондону људи су врло, врло свесни, рецимо, врсте шешира коју носе. Воде много рачуна о томе која се боја и који облик носе ког месеца. Часописи, пропагандна машинерија и сви остали помажу ту присилу индустрије. Групе које дођу у Лондон најчешће изгубе свој идентитет у том лондонском идентитету, утопе се у њега и тако остану без квалитета који су имали на почетку. Зато не желимо да пређемо у Лондон. Ми волимо тај град, али осећамо Даблин као једино сигурно уточиште.

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

КАКО СЕ ЗОВУ?

Да ли бисте отишли на концерт за који треба платити изузетно скупу улазницу а на ком би наступили Дејвид Џонс (David Jones) и Реџиналд Кенет Двајт (Reginald Kennet Dwight).

Вероватно не, јер су вам та имена потпуно непозната и сигурно бисте погрешили. Ипак Дејвид Џонс је право име Дејвида Боувија, а Елтон Џон је у ствари псеудоним малочас поменутог Реџиналда.

Таквих примера има и код нас, али доста ређе. Свакако најуспешнији власник псеудонима био је Карло Метикош, који је пре двадесетак година под псеудонимом Мат Колинс, харао топ листама широм Европе. А и у нашој земљи се појављивао под тим именом и био веома популаран.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

Концерт је добар само [illegible] су сви елементи [illegible] еднако [illegible] бубњар, рецимо, напије и падне преко бубњева, цео шоу пада у воду, а ја то не желим.

Зато сви музичари [illegible] ангажујем морају [illegible] пишу да ће се профес[illegible] нално понашати. [illegible] крше уговор, одузимам му половину хонорара.

Аугуст Дарнел, Кид Криол енд д коконатс

ПРИМЕРИ

ВРЕДНИ ФИЛ

Боб Гелдоф је много учинио за људе пострадале од глади у Африци, па су већ изнесени и врло озбиљни предлози да му се ове године додели Нобелова награда за мир.

Но, убедљиво најмарљивији и најатрактивнији учесник концерата за помоћ пострадалим становницима Африке одржаних у Лондону и Филаделфији био је Фил Колинс.

Он је најпре наступио у Лондону са бившим вођом групе Полис – Стингом, затим је самостално отпевао две песме, да би потом сео у авион и одлетео у Филаделфију.

Захваљујући временској разлици између Лондона и Филаделфије, која износи шест сати, Колинс је истог дана наступио и на америчком континенту, и то чак три пута.

Снимио: Бранислав Рашић

И ту је сам извео две песме а својим умећем на бубњевима помогао је групи „Лед Цепелин” („Led Zeppelin”) и Ерику Клептону. А ако вам није јасно зашто су организатори слали специјални авион по овог ружњикавог човека, ево и објашњења: у време одржавања концерта у Филаделфији, овај марљиви музичар био је на првом месту званичне топ листе и за албуме и за синглове, што га је чинило далеко најзанимљивијим извођачем тога тренутка.

Када знамо да су неке наше „звезде” одбиле да учествују на концерту на Звездином стадиону у Београду, до ког су могле да стигну пешке, остаје нам да се дивимо Филу Колинсу и да се надамо да ће из његовог примера сви нешто научити. Било би то врло добро.

РЕКОРДИ

СПРИНГСТИНОВА ДОМИНАЦИЈА

Некоме се може учинити да се Брус Спрингстин пречесто појављује на овим странама, али најновији развој догађаја у каријери овог популарног Американца је такав да заиста заслужује пажњу.

Захваљујући изузетно успешној европској турнеји, Спрингстин је постигао рекорд на листи најпродаванијих албума у Великој Британији. Његов најновији албум „Рођен у САД" („Born In The USA") попео се почетком јула на прво место на листи, по трећи пут од објављивања, а на листу су по први пут избила и његова два прва албума, објављена пре дванаест, односно пре једанаест година.

Али ни то није све. Како су се и преостале четири ЛП плоче које је Спрингстин снимио, одраније налазиле на листи, он је међу сто најпродаванијих ЛП плоча у Великој Британији једини од свих извођача био заступљен са свим плочама које је објавио.

Да овај успех буде још убедљивији, помогла је и чињеница да у недељи када се ово први пут догодило ниједан Спрингстинов албум није био пласиран испод шездесет и петог места.

Импресивно, зар не?

ПРОМЕНЕ

Група Парни ваљак мораће да промени поставу. Гитариста Растко Милошев који је недавно снимио соло албум решио је да се озбиљније позабави њеним промовисањем, па је напустио групу.

Иако његов ауторски допринос групи није био велики, Ваљак ће морати да потражи замену за Милошева пошто је његов свирачки допринос био завидан и представљао један од заштитних знакова групе.

И београдска група Електрични оргазам је остала без једног члана. Дугогодишњи басиста Гроф је, по свему судећи, одлучио да престане да се бави музиком. Њега ће, како ствари сада стоје, заменити бивши басиста групе Ду Ду А, познат јавности искључиво под уметничким именом Шваба, који је свирао са многим београдским групама (Катарина II, Доктор Спира и људска бића...).

ВРЛО ПОПУЛАРНИ ИРЦИ

Група „U2" из ирског града Даблина некако је тихо од култ састава, са малим бројем верних поштовалаца, прерасла у једну од најзначајнијих група осамдесетих година и проширила круг обожавалаца стекавши статус велике концертне атракције.

Али, ни то није све. „U2" су јединствени и по томе што се четири албума, од пет колико су до сада снимили, налазе на листи угледног часописа „Билборд" („Billboard").

ЗАПАМТИТЕ ИМЕ

Шук ап! (Shook up!)

Групе у којима су наступила рођена браћа имале су (и још увек имају) доста успеха. Мало ко није чуо за групу „Би Џи", „Џексонсе", „Спандау Белеи", „Осмондсе"...

Група „Шук Ап!" („Shook up!") из Даблина још је једна у успешном низу састава у којима рођена браћа имају главну реч.

„Шефови" су овог пута Иван и Најл Мак Кормик (Ivan i Neil McCormick). Осим што су аутори комплетног материјала, Најл пева, а Иван свира гитару. Недавно су допунили састав басистом, бубњарем и клавијатуристом.

Браћа су, иначе, дошла у Лондон још пре две године, али су тек недавно успели да скрену пажњу јавности, жестоким поп звуком с примесама музике за игру.

Критичари тврде да им је успех загарантован, но такве тврдње се до сада нису увек оствариле. Ви им ипак запамтите име – „Шук ап!".

САРАДЊА

ЈУРИТМИКС – ГОСТИ И ДОМАЋИНИ

Рок музичари се у последње време међусобном сарадњом све успешније боре против кризе дискографске индустрије.

Дејв Стјуарт, ружнија половина дуета Јуритмикс, давно је био копродуцент албума „Јужњачки акценти" („Southern Accents") Тонија Петија и „Хартбрејкерса" (Tom Petty and The Heartbreakers).

На синглу Јуритмикса „Постоји анђео" (који се игра с мојим срцем) као специјални гост појавио се чувени црни музичар Стиви Вондер. Он ту, међутим, није певао што је често случај када су гости таквог калибра у питању, већ је одсвирао један мали соло на усној хармоници.

Но и то је било довољно да се ова вест појави у већини листова који прате музику. А то је често важније од квалитета и учинка „специјалног госта".

ЈЕДНО ЧУДО СПАЈА ОБАЛЕ И ЉУДЕ

ЧИПКА ПРЕКО ВОДЕ

ИЗНАД НАЈДУБЉИХ КАЊОНА ОД КОЈИХ ХВАТА ВРТОГЛАВИЦА, ПРЕКО НАЈШИРИХ РЕКА И МОРСКИХ ЗАЛИВА, ОД ЧЕЛИКА ИЛИ БЕТОНА, ВИСЕЋИ ИЛИ С ЛУКОВИМА, МОСТОВИ УВЕК ИЗАЗИВАЈУ ДИВЉЕЊЕ, А ОД ОНИХ КОЈИ ИХ ГРАДЕ ТРАЖЕ МНОГО ЗНАЊА И – ХРАБРО СРЦЕ

СТИГАО ГОТОВ ИЗ ФАБРИКЕ: страна компанија која је градила мост Бибијан у Кувајту, дугачак 2400 метара, користила је најмодернију технологију. Делови од преднапрегнутог бетона довезени су готови из фабрике и на лицу места монтирани помоћу самоклизеће дизалице. Подижући мост преко реке Арген, западнонемачки конструктори одлучили су се за једну супермодерну и суперсмелу монтажну методу: готови десни и леви полулук су помоћу челичних сајли спуштали један према другоме брзином од 1,5 центиметар на час. Присутни кажу да им је дах застајао док су посматрали како маса од 3600 тона „пада" у провалију.

Природа је „измислила" разне начине да раздвоји људе. Између осталог: реке, клисуре, кланце, јаруге... Како су онда наши далеки преци живели без мостова? Нису, ваљда, стално седели код куће или ишли правим путем? У почетку и јесу, али касније, чим су кренули у трговину... Звучи помало чудно, али помогла им је та иста природа: оборила је дебло преко набујалог потока, ерозијом земље створила лук, лијана се обесила с једног стабла до другог преко провалије. Тако сте упознали прототипове свих основних варијанти данашњих мостова – гредни, лучни и висећи.

Ћуприја у цик-цак

Наравно, људи у древној прошлости сналазили су се и на разне друге начине: користили су и понтонске мостове који се први пут помињу у Вавилону, још у 9. веку пре наше ере, а тачно се зна да је персијски краљ Ксеркс у походу на Грчку 480. године пре наше ере, за прелазак своје војске преко Хелеспонта, користио повезане чамце.

Уопште, ти Персијанци имали су маште у мостоградњи. Тако су за неке своје ране мостове преко река чије је дно било камено, бирали место где су из воде вириле стене и оне су им служиле као – носачи за мостове! Крајњи резултат овог „случајног грађевинарства" била је нека смешна скаламерија која је кривудала у цик-цак од стене до стене. Таква једна изувијана „глиста" од моста сачувана је до данас – има и своје име – Шуста – а налази се на реци Карун. Служи и сада сасвим добро.

Нису сви народи били подједнако обдарени за изградњу мостова. Док се у Месопотамији још пре 6.000 година појавио лук, Келти ни на почетку првог века наше ере нису знали да праве мостове преко већих река. Штета што у та времена нису постојале, рецимо новине, које би их могле да обавесте како то раде Су-

ЗЛАТНИ СТАРАЦ: Понте векио (Стари мост) у Фиренци, подигнут још давне 1345. године, на месту где се некад уздизао стари римски мост од камена, издржао је многе поплаве (66 само за последња три века) и многе ратове. У лето 1944. године приликом повлачења Немци су од шест мостова колико их је укупно на реци Арно поштедели једино њега. Мост је у доњим пасажима начичкан златарама и драгуљарницама, а на последњем спрату су некад биле канцеларије најбогатијих банкара средњовековне Фиренце, чувене породице Медичи.

НАЈСЛАВНИЈИ НА СВЕТУ: Голден Гејт Бриџ у Сан Франциску, дугачак 2860 метара. Специјална екипа алпиниста непрекидно, из дана у дан, фарба каблове који га „држе". Мост је саграђен 1937. године, с главним распоном од 1277 метара. То је био светски рекорд све док 1964. у Њујорку није подигнут мост Верезано (1410 m). У овом тренутку за прво место међу висећим мостовима изборно се британски мост преко залива Хамберт (главни распон – 1410 m) познати по аеродинамичном коловозу који смањује деловање ветра.

САМО СУ ТРИ ОСНОВНА

Постоје дрвени, камени, метални, мостови од армираног и преднапрегнутог бетона, пешачки, железнички, друмски, аквадукти (за водовод), вијадукти (изнад увала), подвожњаци и надвожњаци, покретни, са стубовима исте или различите висине, решеткасти, плочасти, ребрасти, римски, ренесансни, оријентални, али сви мостови, како би се то стручно рекло, према статичком деловању припадају једном од три основна типа: висећем, гредном или лучном.

Цртеж 2.

Гредни мост је најједноставнији: он трпи вертикалну силу само на крајевима, а ако има стубове, они оптерећење преносе с конструкције на тле. Мора бити саграђен од материјала који је истовремено и чврст и довољно еластичан да издржи оптерећење. Пример код нас: Савски мост у Београду. Рекорд распона: челични мост у Квебеку, 548 метара.

цртеж 1.

Висећи мост мора да буде добро учвршћен на крајевима, довољно отпоран да издржи терет, али и налете ветра. У исто време и довољно чврст да не добијете морску болест док га прелазите. Светски рекорд у распону: мост преко залива Хамбер у Великој Британији, 1410 метара.

Цртеж 3.

Лучни мостови се граде од материјала који су отпорни на притисак, камен је, рецимо, одлично испуњавао овај услов. Наш најпознатији лучни мост је Ћуприја на Дрини, затим нови бетонски код Шибеника и код Пага али светски рекорд држи данас један југословенски мост, онај који спаја острво Крк са копном. Има распон лука од 390 метара.

мерци: да би преко Тигра и Еуфрата градили мостове, они су скретали ток реке! Тако би на миру побили стубове, а остало је могло да се настави и кад се вода врати... Код мањих река, тај исти народ чекао би сушни период и онда се бацао на посао.

Какве везе има папа?

У Европи „прву лигу" у изградњи мостова чинили су Римљани. Истина, основну карактеристику својих ћуприја – лук, позајмили од Етрураца и развили га до савршенства. Мостове су најрадије слагали од камења али и то су радили тако поштено да су се до данас сачували Фабрицијев и Елијев мост у Риму, мост у Риминију, Сеговији, Толеду, Саламанки, аквадукт у Диоклецијановој палати... Римски „инжењери" без икаквих школа и диплома, добро су схватали да камен може изванредно да поднесе терет, али да нема еластичности. Зато је распоред камена у луку врло важан да би се тежина конструкције сразмерно расподелила на свим тачкама свода.

Колико су Римљани ценили градитеље мостова најбоље се види по томе што су своје свештенике, оне који одржавају везу између неба и земље – називали pontifex (од pons – мост и facere – градити). Ову титулу носили су једно време и римски императори, а од 5. века и – папе. Како тада тако и сада: и папа Војтила је pontifex.

Пропашћу Западноримског царства замрла је мостоградња и протекле су многе воде испод славних римских мостова док се у 12. веку није развио градски живот и кренула изградња камених мостова. Међу првима су у то време подигнути на Дунаву у Регензбургу, на Рони, онај у Авињону, чвуен по песмици: „Sur le pont d'Avignon"...

За време крсташких ратова створено је и удружење „Fratres Pontifices" које је имало задатак да гради и одржава мостове. Из тог времена потичу чувени мостови – Карлов у Прагу, Понте векио у Фиренци и стари лондонски мост. Као и за све друго ренесанса је и за мостоградњу значила процват. Никли су Понте Санта Тринита у Фиренци, Риалто у Венецији, Пон неф и данас украс за Париз. У овом се граду и данас за човека каже „леп као мост"... Али, још није било ни говора о некој науци која би се бавила мостовима, све се и даље заснивало на искуству. Година 1747. забележена је црвеним словима у календару мостоградитеља. Тада је у Паризу основана Школа за градњу мостова и путева. Без математике и статике нема више изградње мостова.

Срушио га ветар

Иако је гвожђе било познато вековима, метални мостови појавили су се тек пред крај 18. века. Енглез Абрахам Дарби саградио је на реци Северн у Коулбрукдејлу први мост од ливеног железа с луковима распона 30 метара. Употреба новог материјала брзо се проширила с обе стране Ламанша, а временом лукови су се повећавали до 72 метра! Убрзо је, међутим, ливено гвожђе показало и своје слабости. Тешко је издржавало вибрације и промене температуре. Железни мостови су се рушили, па је овај материјал напуштен. Заменило га је варено, па топљено гвожђе, да би се тек појавом висококвалитетног челика кренуло у нову еру металних конструкција.

У исто време кад и метални у Европи, у САД су се појавили ланчани мостови, с „гредом за укрућење", – патент Ј. Финлија. Бруклински мост у Њујорку 1883. са распоном од 406 метара, постао је први висећи мост од челика, а у исто време и најдужи на свету.

Почела је да се изучава отпорност материјала, предузимане су многе мере опрезности, али су се несреће ипак дешавале. Четири године после свечаног отварања моста у Бруклину (и данас чврсто стоји на свом месту) мост Теј у Шкотској срушио се од јаког ветра у тренутку док је преко њега пролазио воз. Ипак, најспектакуларнија несрећа, догодила се новембра 1940. године у Сијетлу, САД, а снимио ју је неки фотограф-аматер, јаких живаца. Не много јак ветар је изазвао вибрације на мосту преко реке Такома. Оне су се увећавале и на крају „судариле", што је изазвало померање у конструкцији моста огромног распона, од 855 метара, а затим и његово ломљење. Ужад између стубова подупирача прекинула су се и мост се сурвао у воду.

Енглеска и преостали део света

Развитак технологије омогућио је да почну да се граде висећи мостови џиновских димензија. Најславнији је ван сумње Голден Гејт Бриџ инжењера Џозефа Штрауса саграђен 1937. у Сан Франциску који су данас неки успели и да претекну у понекој димензији, али његови стубови држачи и сад су „прваци света" са висином од 67 метара.

Гредни мостови престали су да буду гломазни и ружњикави захваљујући епохалном открићу армираног бетона 1850. Требало је чекати пуних 35 година док није почео да се користи у изградњи мостова, не само гредних већ и лучних тако да сада они имају сводове фантастичних распона. Поменимо само мост Гледсвил у Аустралији (304 метра), или највећи на свету, онај на нашем острву Крку, од 390 метара.

Југословени држе још неколико рекорда у изградњи мостова: бетонски гредни мост на Дунаву крај Бешке, који је пројектовао професор Бранко Жежељ, најдужи је те врсте у свету – 2250 метара. Између два средња стуба у води размак је 210 метара што је за ову врсту мостова такође дуго био светски рекорд. Чувен је и мост на Ђурђевића Тари дугачак 366 м, који се изнад кањона уздиже 171 метар, а мост на Малој ријеци (пруга Београд – Бар, између Колашина и Титограда) има чак од дна до места висину 203 метра!

У свету су многи градови постали чувени по лепоти и бројности својих мостова, као Лењинград (око 600), Стокхолм, наравно Венеција, па Париз, Њујорк, Будимпешта... Ипак, вероватно ће најзначајнији мост, о коме се већ вековима сања, а прича деценијама, бити онај преко Ламанша. Он би коначно требало да споји Енглеску с „преосталим делом света". Технички, то је сасвим остварљиво, чека се само она тежа – финансијска конструкција.

Вера Смиљанић

БАШТОВАН ПРОНАШАО БЕТОН

Француз Жозеф Моније живео је од тога што је гајио палме у дрвеним кацама и продавао их. Једног дана дошао је на идеју како да сам прави бачве: мању кацу ставио је у већу а у простор између сипао цементну кашу. Тако је добио нову „саксију". Међутим, брзо се разочарао јер су жиле палме, ширећи се, разориле цемент. Тада је Моније оковао бачву обручима, али ни то није помогло: поново је пукла. Коначно је упорни баштован одлучио да око каце постави гвоздене шипке у облику кавеза. Али опет није ишло; жице су брзо зарђале и, да би то спасио, Моније је преко шипки излио други слој цемента. Овој „саксији" корење палме није могло ништа.

Жозеф је схватио да је пронашао нешто ново и корисно, па је, пошто је био у новчаној невољи, продао патент неком предузећу. Било је то 1861. године. Он је наставио да се бави гајењем палми, а његов изум који је добио име армирани бетон, направио је револуцију у грађевинарству. Данас без њега не може да се замисли ниједна модерна зграда, ниједан мост...

ХАРЛАН ЕЛИСОН

ОДБАЧЕНИ

– КАКО МОЖЕТЕ ДА ВЕРУЈЕТЕ ЈЕДНОМ ЗЕМЉАНИНУ? – ВИКАО ЈЕ БЕЦИК. ИПАК, ПОВЕРОВАЛИ СУ МУ

Илустровао Михаило Боковић Тикало

Бецик је посматрао како је Рила полудела и како окончава свој живот ударајући шиљатом главом о кабину васионског брода. Из огромног, мешинастог грудног коша отео му се тужни уздах. Истовремено се питао зашто је баш он, од свих Одбачених, прећутно изабран за вођу. Брод је лебдео у свемиру, између Месеца и Земље, нежељен, непримећен, залутали сплав у мору таме.

Окупљени око њега у салону брода, остали су такође посматрали како се Рила убија. Бецик је изабрао Џона Смита – човека са перјем уместо косе – и једног безименог без уста да уклоне леш. Однели су беживотно тело до одељка за смеће. Убацили су леш унутра, затворили врата и притиском на команду дугмад отворили спољни отвор и издували тело у свемир. Пролебдела је крај прозора салона у правцу сунца и у трену нестала.

Бецик је клонуо у дубоку фотељу. Није лако бити вођа ових људи. Људи? Не, то сигурно није прави израз. Одбачени. Каква блага, лажна реч. Отпад, смеће, наказе, да, то већ тачније звучи. Једнога дана свако од њих ће рећи збогом кроз отвор за смеће. Биће исисан у свемир баш као смеће. Прикладно.

Тако мора да буде. Они су О д б а ч е н и.

Људи сигурно нису били.

Свако створење на овом броду другачије је наказно. Нико није погођен Болешћу на исти начин. Код неких, услед промена на мишићним влакнима, удови су постали пихтијасти, код других чудни сокови излучени у крвни систем проузроковали су наказне израштаје. Бецик са својим огромним грудима сматрао се срећнијим од већине. А вероватно је свако од њих мислио да је мање чудовишан од осталих.

У салон је ушао двоглави Самсвоп и сео до Бецика. Самсвоп кога је жена проказала.

– Шести случај ове недеље. Шта ћеш да предузмеш, Бецик?

Бецик се бесно загледа у тачку између Самсвопове две главе.

– Шта да предузмем? – узвратио је у беспомоћном гневу. – Па и ја сам овде сужањ. Када су направили ону велику рацију, отргли су ме од жене и троје деце, као што су тебе отргли од твоје трговине. Шта до ђавола хоћеш да урадим? Да им кажем да не разбијају главе о овај лепи плексиглас јер нам то квари поглед на свемир?

Самсвоп рукама истовремено обриса зној са обе главе. Лева, која је до сада говорила, клону устрану. Десна, имбецилна, испуштала је неартикулисане гласове.

– Ућути, кретену! – Самсвоп је са изразом одвратности и мржње на левом лицу ошамарио десно.

– Треба да ти је већ јасно, Сам – горко га је подсетио Бецик – да за нас нема места у Систему. Ни на Земљи, ни било где. Нигде нема места за Одбачене. Ни милиметар простора у Свемиру.

Нови атмосферски спреј

На Бециковим грудима огласио се сигнал апарата за комуникацију.

– Бецик, где си? – огласио се Х. Тит из командне кабине. – Управо смо регистровали брод који нам се приближава из правца 3:30. Шта да радимо?

Бецик са уздахом устаде. Зашто увек мене зову? – Не знам шта је, Тит. Бележи сигнале. Долазим.

Самсвоп га је пратио.

Није било проблема. Брод се идентификовао са прописне удаљености. Био је то дипломатски брод из Централе у граду Буте, држава Монтана, планета Земља. Носио је специјалног изасланика, господина Карана. Брод је с лакоћом извршио маневар приближавања и припајања.

Каран је ушао без заштитног одела.

Витак млади човек, дивно преплануо, паметних очију, енергичног држања.

– Шта хоћете? – Бецик није губио време на љубазности.

– С киме говорим, ако смем да питам, господине? – Каран је био савршени пример дипломатске углађености.

– Бецик су ме звали на Земљи. Можда-сам-наказан-али-још-имам-поноса.

– Ја сам Каран, г. Бецик. Алан Каран из Централног система. Наложено ми је да дођем и да вас замолим...

– Да нас замолите, а? Хоћете сигурно да нас отерате са свога неба! Одвратни, бедни... – Бецик је од беса муцао – ви... ви тамо доле. Прво бацате бомбе, па неки људи са нечим посебним у својој крви реагују, па неки због тога постану монструми, мутанти, промењени. А ви? Назовете то БОЛЕШЋУ, покупите нас против наше воље и избаците нас у свемир!

Окренуо се и прошао већ пола ходника, када га заустави хладан Каранов глас.

– Бецик, погледајте!

Човек гигантских груди се окрену. Каран је раскопчао горњи део свог одела и открио груди. Биле су прекривене лепрозним зеленим и браон ранама.

Бецик се полако вратио, не скидајући поглед са Карановог лица.

– И? Послали су те да преговараш? – с неверицом је запитао.

Каран је климнуо главом притискајући своје ране. У младим очима, разголићен, пливао је страх.

– Све је горе и горе на Земљи, Бецик – говорно је као да га неко гони. – Свакога дана све више их се претвара у... никада тако нешто нисам видео – оклевао је, дрхтећи. – Има већ два месеца како ми се ово догодило... нису ме још открили. Покушавам да сакријем...

Руку прекрштених на грудима, Бецик је посматрао.

– Шта хоће они одоздо? Шта хоће од својих љубљених Одбачених?

– Не можете замислити како је доле страшно. Мислили смо да смо победили Болест. Сви су били убеђени да ће нови атмосферски спреј да је искорени. Запрашили су целу планету, али нешто непознато у спреју и нешто у самој Болести се искомбиновало и Болест се преобразила у своју још страшнију варијанту.

Тек тада је настао прави ужас. Оно што је са вама било – случајност, реткост, неколицина са недостатком у крвном систему што вас је чинило подложним Болести – претворило се у правило, а не изузетак. Људи су почели да се мењају наочиглед... – дрхтао је.

– Дошло је до тога да се људи не мичу из стерилних склоништа. Улице стално празне. Страшно. Онда је неки лекар из Синсинатија нашао одговор. Серум из крви...

Бецик је прошаптао: – Одбачених?

Каран је само климнуо главом.

Беџик је почео лудачки да се смеје.

– Зашто се смејете? Потребна нам је ваша помоћ! Потребни сте нам сви као даваоци крви!

Беџик се нагло уозбиљи. – Зашто не користите оне промењене одоздо? – Прстом је показао на Земљу која се, набрекла и шарена, видела кроз прозор брода. – Шта њима фали, или... – додаде са злобом – вама?

– Не вреди. Нас је променила Болест у свом мутационом облику. Вас је погодила примарна болест, или вирус, или како га већ зову. Ми имамо компликован облик. Како су истраживања показала, једино ви, Одба..., овај, ви који сте напустили Земљу пре него што је и сама Болест прошла кроз мутацију, можете да будете даваоци.

Неопходна крв

– Ви Земљани сте заиста невероватни – са горчином и једва потиснутим гневом просиктао је Беџик. – Прво нас стрпате у овај метални затвор и отерате у свемир да умремо сами, хоћете да нас се по сваку цену отарасите. Онда, када вас ухвати голема мука, трчите за нама, помозите молим, ви одвратна, ружна створења, помозите финим, чистим Земљанима – нагло се окренуо.

– Губите се одавде! Губите се са овог брода! Нећемо да вам помогнемо!

Каран скочи на ноге. – Не можете тек тако да ме отерате. Не можете да говорите у име свих на овом броду. Не можете ви тако са Земаљским емисаром...

Беџик га је зграбио за ревере, окренуо и гурнуо ка излазу. – Марш напоље, нећемо...

Врата ходника се са треском отворише. Одбачени похрлише унутра на челу са Самсвопом. У руци је држао мали, веома смртоносни револвер. Беџика обузе понос што су му тако спремно прискочили у помоћ.

– Пусти то, Сам. Господин Каран управо одлази...

Онда је схватио. Пиштољ није био уперен у Карана, већ у њега. Стао је као окамењен, још увек стежући Карана за раме.

– Чули смо све, господине Каран – рече Самсвоп патетично удворним гласом. – Он хоће да сви иструлимо на овом броду – прстом је упирао на Беџика. – Шта можете да нам понудите? Можемо ли коначно да идемо кући, г. Каран?

– Ти си луд, Самсвоп! Идиот! Зар не видиш да хоће само да нас искористе? Зар не схваташ – урлао је Беџик.

Самсвопова оба лица постала су пурпурне боје. – Ћути ти мали, плехани боже! Нека Каран говори!

Каран поче брзо да прича. – Ако нам допустите да пошаљемо лекарску екипу да вам узме крв, дајем вам реч Централног система да ће вам свима бити допуштено да се вратите на Земљу, сместићемо вас у неки резерват, можда у некој зеленој долини Јужне Америке или у Родезији...

– Шта је са вама? – покушао је да га прекине Беџик. – Зар не видите да лаже? Искористиће нас и поново напустити!

– Ако не заћутиш, убићу те! – запретио је Самсвоп.

– Биће све у реду, верујте ми. Али потребна нам је ваша крв, потребна нам је ваша помоћ!

– Како можете да верујете једном Земљанину! – викнуо је Беџик и бацио се на Самсвопа у намери да му одузме пиштољ.

Самсвоп опали. Ходник испуни мирис изгореле коже. Огромна рупа, огромне груди, огромна смрт. Беџик је лежао на поду, дахћући – не верујте.

Самсвоп је зграбио Карана за рамена! – Обећавате да ћете нам дозволити да се спустимо и сместимо негде на Земљи? – обе главе су се лудачки искезиле.

Каран је климнуо главом. У овом тренутку обећао би им и читаву Земљу.

– Онда добро. Пошаљите своје лекаре овамо. Ми хоћемо да идемо кући, г. Каран, више од свега желимо да идемо кући!

Док је Беџиково тело пливало кроз отвор за смеће у бездан, г. Каран је прешао у свој брод и вратио се на Земљу.

Десет дана касније стигао је лекарски тим. Одбачени су били веома предусретљиви.

Било је потребно скоро 11 месеци да се вакцинише све становништво Земље и осталих планета у Систему. За то време ниједан Одбачени на броду није извршио самоубиство. Зашто и би! Ускоро ће стићи бродови тегљачи и вратити их на Земљу.

Једнога дана заиста је дошао брод. Не тегљач који су очекивали, већ велики брод, сличан њиховом. Самсвоп је похитао до улаза да би први поздравио спасиоце.

Врата су се бешумно отворила и првих десет је ступило на брод.

Један је имао лице равно као тањир, без очију, са устима на врату. Други је уместо руку имао хиљаду слузавих сићушних наставака. Трећи...

Схватили су одмах. Не иду кући. Док су гомиле нових Одбачених пуниле њихов омражени дом, схватили су да су ово последње жртве болести са Земље. Последњи које је болест победила, који су се променили пре него што је серум могао да их спасе. Последњи. Земља је коначно била чиста.

У гомили је био и човек огољеног торза, са ружним гнојавим ранама. Каран.

И док се брод са Земље удаљавао, одашиљући тихо упозорење – не пратите нас, не покушавајте да се спустите – за вас нема места – Самсвоп је чуо Беџиков хистеричан глас – не верујте Земљанима!

Полако се упутио ка одељку за смеће. Само да нађе некога ко ће за њим затворити врата. Није важно ко ће га испратити. На броду је било више него довољно Одбачених.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ОСМОСМЕРКА С ИСПУЊАЛКОМ

У овој осмосмерци прво треба да пронађете и прецртате 42 појма из првог пописа, при чему се користе само слова већ уписана у мрежи осмосмерке. Појмови су распоређени у свим правцима осмосмерке (правац кретања даме у шаху). Затим у лик треба укомпоновати 18 појмова из другог пописа, користећи при томе већ уписана слова, али и празна поља испуњалке. На крају вам неће остати ни једно непрецртано слово, али ћете открити садржај испуњалке.

Р	А	З	О	Т	Е	В	С	Л	А	В	К	О
А	Р	С	Е	Н	К	О	К	В	А	Р	Д	З
Т	И	О	К	Н	Е	М	А	Л	П	Р	В	А
Е	Ј	О	С	Е	Р	К	С	А	А	А	Ө	В
П	А	Р	И	Е	Л	И	Н	Г	Л	Г	Е	И
Р	Н	О	Н	А	Р	А	А	С	Е	Љ	М	Ш
Е	И	А							К	О	И	А
Д	Т	Љ							К	О	Р	П
О	Н	А							К	О	С	Г
Ј	Е	М							И	Л	А	М
Е	М	Р							Л	О	Д	И
Ф	Е	Г							Р	И	К	О
И	Л	О	Ј	М	Н	Е	О	Р	Т	Р	Л	Д
Р	К	А	А	О	А	Ј	Ч	С	У	И	Е	Р
О	Н	Л	Т	Ј	Е	Р	И	Н	В	Ј	Н	А
К	К	А	Е	Р	И	Р	И	Е	А	А	И	Г
Р	Р	Т	Д	Ф	А	М	Р	Н	Т	Л	Л	Н
А	А	Н	А	Ј	И	Ц	Е	Л	К	О	И	Д
М	А	З	У	Р	О	Р	А	К	С	О	М	М

ПРВИ ПОПИС:
АГАТОН, АЛЕКСА, АЛТАН, АНДРЕЈ, АРИЕЛ, АРИЈАН, АРИСТИД, АРСЕН, ГЕОРГ, ГРМАЉ, ДЕЈАН, ДИОКЛЕЦИЈАН, ЕМИРСАД, ЗАВИША, ЗАФИР, ЗДРАВКО, КЛЕМЕНТИН, КОРИФЕЈ, КРЕСОЈЕ, КРПАН, КРУНИМИР, МАЗУР, МАРИНКО, МАРКО, МАТЕЈ, МИЛАНЧЕ, МИЛИН, МИОДРАГ, ОЈДАН, ОЛИВЕР, ОСВАЛД, ОСКАР, ПЕТАР, ПЛАМЕНКО, ПРЕДОЈЕ, РАНОН, РАТКО, РЕНАТО, РУЈИН, СВЕТОЗАР, СЕНКО, СЛАВКО.

ДРУГИ ПОПИС:
БОРИСЛАВ, ВЕЉКО, ГОРАН, ГОРЈАН, ДРАГАЧА, ЕНРИКО, ЈУРЕК, КАРЛО, КЕМАЛ, КНЕГО, КОСТА, МАЛИША, МАРЈАН, ПРОКО, РАНИСЛАВ, СИНДБАД, ТАНАСКО, ТАШКО.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА:
ПИТАГОРА

БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ

ДВА АГЕНТА

Инспектор париске полиције Лален пажљиво погледа свог саговорника. Из узетих података видео је да се зове Портере, да је био агент осигуравајућег завода и да је, колико је било познато, био исправан грађанин

Портере је био последњи који је разговарао са жртвом. То су потврдила три сведока. С друге стране, инспектор Лален је управо сазнао да је убијени био тајни агент британске обавештајне службе. Због тога је сад желео наново да испита осумњиченог

– Да поновимо, господине Портере. Вас је посетио Џон Саливен због осигурања. Зар ви нисте знали да је он тајни агент? Нисте? Добро! Понудили сте му виски... Знам... Знам... Био је то заиста чист виски! Отпратили сте свог клијента до његовог аутомобила. Када је он већ седео за воланом, нагли сте се према њему. Сведоци су видели како из капута извлачите папир и на њему нешто пишете. Свеједно шта. Није важно. Џон Саливен је упалио кола, кренуо, а сто метара даље срушио се за воланом без разлога. Укратко, нама се ова његова смрт учинила сумњива. Аутопсија нам је открила да се у његовом телу налази веома јак отров који убија за два минута. Отров је могао да буде унет минијатурном иглом или преко језика. На вашу несрећу, сведоци су упорно тврдили да сте ви последњи с њим разговарали, што значи да сте ви једини могли да му дате отров. Али ви сте то вешто извели, отров му нисте дали у вашој канцеларији. Протестујете?... Разумем вас. Али и поред свега, господине Портере, ја сам убеђен да сте ви убица. Управо сам сазнао да сте се и ви бавили шпијунажом. Уморни сте, тврдите да немамо право да вас толико мучимо? У реду, сад ми само потпишите своју изјаву

Инспектор Лален није скидао очи са осумњиченог. Човек пребледе, узе текст, поче полако да чита, а затим извади из џепа пенкало. Покушао је да се потпише, а онда тихо рече

– Немам више мастила, инспекторе

Инспектор му пружи своје. Човек потписа саслушање и брзо пође ка излазу, али га тада, на инспекторов знак, зграбише два полицајца не обазирући се на његово противљење.

* * *

Знате ли, драги читаоци, због чега је инспектор Лален наредио да се ухапси агент осигуравајућег друштва Портере?

Илустровао: Зоран Петканић Петко

РЕШЕЊЕ НА СТР. 47

СУКОБ ОКО ЗЕМЉЕ У КОЈОЈ СМО СВИ ДЕЦА

МИШ КОМЕ НУДЕ ДРЖАВЉАНСТВО

Француска и Шпанија никада нису биле најбољи могући суседи. У 17. веку ратовале су два пута (оба пута изгубила је Шпанија), у 18. веку водиле су једногодишњи рат (изгубила Шпанија). Почетком деветнаестог века Наполеон је прво освојио земљу, а потом на шпански престо поставио свог брата Жозефа. Шпанци су се коначно ослободили Француза 1814. године.

Две земље су сада поново у „ратном стању", с тим што овога пута Шпанија има добре изгледе да победи. Плен у случају победе биће право да се изгради четврти Дизниленд на свету. Бој који се бије назван је „ратом за Мики Мауса".

Спор, јер о спору је ипак реч, није безазлен. За обе земље Евро-Дизни значи могућност отварања хиљада нових радних места и прилива милијарди туристичких долара. Зато се обе жестоко и боре.

Да је право на изградњу краљевства Мики Мауса и те како значајна ствар, сведочи и чињеница да преговоре које води Француска, рецимо, надзире лично премијер Фабијус. Француска нуди изразито великодушне пореске олакшице. Шпанија је, с друге стране, унапред обећала да ће на сваки француски предлог одговорити још повољнијим.

Французи су отворено незадовољни последњом рундом преговора са „Дизнијем" који је спреман да у пројекат уложи 50 милиона долара: „Они мисле да је Дизнијево име само по себи довољно", бесно је прокоментарисао један француски представник. Шпанска спремност да скупи потребну суму Французе, благо речено, разљућује: „Шпанци су невероватни!"

Илустровао: Бране Јовановић

Ко је невероватан, а ко не, видеће се. „Дизни" има два предлога. Французима се предлаже забавни парк умногоме сличан ономе у Дизнијевом џиновском центру у граду Орланду на Флориди.

ПО СВЕМУ СУДЕЋИ, ЧЕТВРТИ ДИЗНИЛЕНД НА СВЕТУ ГРАДИЋЕ СЕ У ЕВРОПИ. ЗНА СЕ ЧАК И КОЈЕ ДВЕ ЗЕМЉЕ ДОЛАЗЕ У ОБЗИР, НЕИЗВЕСНО ЈЕ САМО НА КОЈУ ЋЕ ПАСТИ ИЗБОР. ОКО ТОГА СЕ САДА ЛОМЕ КОПЉА

Француска верзија је нешто другачија. Парк би, поред уобичајених дизнијевских чуда и забаве, посетиоцима понудио и прилику да се упознају са достигнућима француске индустрије. Уколико се споразум постигне и пројекат добије зелено светло, француски Дизниворлд биће сагрaђен на 14.800 или 19.600 ари у долини Марне, тридесетак километара од Париза.

Позитивни поени за Француску: два међународна аеродрома, 2,3 милиона Парижана, 27,3 милиона туриста годишње и добра повезаност са великим немачким, британским, италијанским и шпанским градовима.

Замисао коју у „Дизнију" имају за Шпанију разликује се од наведене. Иберијски Дизниворлд био би нека врста џиновског „села" за одмор и разоноду, верзија оригиналног калифорнијског Дизниленда па и оног који је пре две године отворен у Токију. И у шпанској верзији би постојао забавни парк, али три пута већи од француског: од 60 до 68 хиљада ари. Шпански Дизниленд имао би 15 до 20 хотела, четири или пет терена за голф, марину и конференцијски центар. Читав комплекс био би распоређен на неколико места јавности још непознатих – дуж медитеранске обале.

Позитивни поени за Шпанију: познате плаже, лепо време током читаве године и 43 милиона туриста годишње.

М. И.

БЕОГРАД *** МАКЕДОНСКА 29 11001

МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124

НА ГЛАВИ ДОЛАРИ

Као редовни читалац Забавника, знам, а то ме и радује, да не пишете о најбогатијим људима на свету, бар не на онај начин како то чине други. Међутим,

хтео сам да питам нешто друго: свет се све више дели на богати Север и сиротињски Југ и да је та подела довела неке земље на руб економске пропасти. Реците ми која се земља, ако и о томе постоје статистички подаци, сматра најбогатијом а која најсиромашнијом.

ГОРАН ПЕЈОВИЋ
Илине 17
85000 Бар

Према подацима које је пре неколико месеци објавила Светска банка, становници седам независних држава Персијског залива које чине Уједињене Арапске Емирате најбогатији су на свету. Приход по глави становника у 1983. износио је 22.870 долара, прерачуната у (старе) динаре око 680 милиона за годину дана. Наравно, глава сваког становника ове арапске земље пребогате нафтом није иста.

Најближи пратиоци Емирата су, тренутно, Кувајт и Швајцарска, за њима су одмах Сједињене Америчке Државе и Норвешка, затим Шведска, Канада, Данска, Аустралија, СР Немачка, Финска, Француска и Јапан. Све са приходом, опет по глави становника, изнад 10 хиљада долара.

Већина становника Етиопије нешто такво не може ни да замисли. А и није им до тога, од глади клонула глава само се понекад дигне да види да ли је у казане сабирних логора стигла овсена каша. Светска банка је, пак, до танчина утврдила да и по тим главама долазе долари, истина, само 120 по једној. Најмање на свету. Није много боље ни главама Бангладеша – на њима је по 130 долара. Разуме се, чак ни у Етиопији и Бангладешу све главе нису исте.

На жалост, главе се све више разликују по ономе што је на њима а не по ономе што је у њима.

НИЈЕ ЛУЈЗА НЕГО ЛУЈ

У тексту „Масачусетс воли Ајдахо", Забавник, број 1752 од 26. јула, поткрала се грешка. Америчка савезна држава Лујзијана није добила име по краљици Лујзи већ по француском краљу Лују XIV. Територију на обали Мексичког мора, око доњег тока Мисисипија и у његовој делти Американцима је 20. децембра 1803. продао Наполеон за 15 милиона долара.

КО ПРОНАЂЕ КЉУЧ – ОТКРИВА ТАЈНУ

Недавно сам у Забавнику читао о немачкој машини за шифровање и дешифровање. Међутим, иако сам чуо о томе ипак не знам тачно шта је шифра и како се шифрује.

МИРКО ВЕЛИЧКОВ
Бошка Бухе 9
18320 Димитровград

У војсци, дипломатији или тајним организацијама са шифрама раде само одабрани и веома поверљиви људи. Али сигурно нема човека који никад свом пријатељу или друштву није упутио тајне, макар шаљиве поруке разумљиве само њима.

И то су шифре, иако неупоредиво једноставније и лакше читљиве. Многе шифре, које су саставни део споразумевања и односа међу људима, брзо „прочитамо". Али, шта пише у следећој, веома једноставној шифри:

ПТНАКГ
ОИЗВБР
ЛКАНЕА
ИИБИОД

Она постаје још сложенија ако се испише овак: ПТНАКГОИЗВБРЛКАНЕАИИБИОД. Горња шифра постаје разумљива ако се низови читају усправно. Пробајте!

Данас постоји безброј начина и система саопштавања порука шифрама. И помоћу слова и помоћу бројева. Једино заједничко за све шифре на свету је да буду тајне. Оног часа када неко ко не треба или не сме, открије „кључ" шифре, она не само да престаје да важи, већ се окреће против оног коме је упућена.

Људи шифре користе од памтивека. Употребљавали су их стари Кинези, Персијанци и Картагињани. Поузданији подаци постоје тек о грчкој и римској криптографији – вештини шифровања. Најстарију шифру која се употребљавала у старом Риму саставио је Цицеронов ослобођени роб Турије Таро. У преписци са својим истомишљеницима често су их користили Август и Цезар, тако да је једна врста шифре и данас позната као Цезарова шифра. Поред осталих, шифрама су се бавили и енглески филозоф Френсис Бекон и наш чувени физичар Руђер Бошковић. Дубровачка Република имала је своју оригиналну бројчану шифру.

Са развојем науке и технике дошло је и до усавршавања шифровања, тако да данас у тој области велику улогу има електроника. Међутим, то не значи да је криптографија из другог светског рата, односно машине које су се користиле за њу, сасвим превазиђена.

ГЛАС ЗЛИХ БОГОВА

Кад се моја бака разболи, каже: „Проклети ветар донесе ми болест!" Може ли то ветар да учини?

СТЕФАНИЈА СИНЂЕЛИЋ
Душана Вишића 52
31000 Титово Ужице

У многим крајевима света постоји веровање да је ветар тај који доноси болести. Тако су пигмеји из Габона уверени да велике богиње долазе с леденим ноћним ветром. Људе хвата паничан страх кад се догоди да ветар дуне у њиховом правцу. Слична су била и

веровања Маја, Инка и Ацтека. У Мексику и Перуу и данас постоји обичај да неко кога је продувао јак ветар може да уђе у кућу тек пошто се окупа у готово врелој води у коју су стављене лековите траве.

Наравно овде је реч о чистом сујеверју. Јер, како би им иначе пало на ум да ветар назову: „глас злих богова".

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

Портере је као тајни агент почетник направио грешку – пошто је убио енглеског агента иглом с отровом, која се налазила у пенкалу, налив-перо није напунио мастилом. Његово изненадно бледило и оклевање пре него што је узео пенкало у руке били су довољна потврда искусном полицајцу да је баш он убица.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Дарио Кошћал, Маршала Тита 66, 72270 Травник – има 12 година, воли све што воле млади, одговара на свако писмо.

Биљана Цветковска, Партизански одреди 59 1/12, 91000 Скопје – има 13 година, воли да слуша Дејвида Боувија.

Нивеса Вајзовић, Македонска 135, 55300 Славонска Пожега – има 11 година, сакупља салвете и разгледнице, воли добру музику и цртање.

Mayumi Nishikawa, 3-9-1-315 Aoto, Katsushika, Takyo, 125, Japan – има 20 година, жели да се дописује с младима од 15 до 25 година, језик дописивања енглески.

Весна Гало, Антуна Косића Рика 2, 51000 Ријека – има 14 година, воли море, музику и спорт.

Ирена Хрестак, Нађешковићева 37, 41000 Загреб – има 10 година и жели да се дописује са својим вршњацима.

Сања Филиповић, Борска 32, 12000 Пожаревац – има 13 година, сакупља салвете, постере и украсна писма.

Мерилин Салач, Фрање Искре 2, 52210 Ровињ – има 14 година, сакупља украсна писма.

Сандра Барања, Хасана Абазагића 4, 74450 Босански Брод – има 12 година, сакупља постере и воли забавну музику.

ВУЧЕТИЋЕВА ЗАГОНЕТКА ПРСТА

У Забавнику број 1750, у тексту „Убица је оставио потпис", објављено је, између осталог, и ово: „Тако су први пут у историји британског правосуђа, а у свету, отисци прстију узети као доказ о идентитету убице". Доста сам читао о дактилоскопији и чуо сам о нашем земљаку Ивану Вучетићу. Мислим да би било добро да читаоце подсетите на Вучетићево дело, које је и те како значајно за настанак и развој дактилоскопије.

КРСТИВОЈЕ СИМОНОВИЋ
Николе Тесле 33
18300 Пирот

„Неки му зликовци прете и траже да се окане тог посла. Ја не знам какав је то посао којим се наш Иван бави, али овде кажу да ће мој брат постати или велики човек или велики товар (магарац)", пише крајем прошлог века из Аргентине Мартин Вучетић свом оцу Виктору на Хвару. У то време Иван Вучетић је био полицијски службеник у Ла Плати, примивши аргентинско држављанство тек 25 година након што се из Далмације доселио у ову далеку земљу. Али, Иван није био ни обични полицајац ни инспектор: бавио се пионирским послом – таквим да су промућурни криминалци одмах осетили да ће им његов рад и те како сметати. Наиме, млади Далматинац, са и без било какве подршке, покушава да сачини тачан систем класификације и „читања" отисака са прстију. Многе ноћи проводи у мртвачници у Ла Плати, изучавајући утицај времена и распадања на одржавање вијугавих испупчења и удубљења на људским прстима. Истражује и прсте древних мумија, изложених у музеју овог града, и остаје задивљен сазнањем да су те чудне линије остале сачуване и после неколико хиљада година!

Иако се одавно знало да сви људи, па чак и близанци, имају различите отиске прстију, тек се Вучетић залаже да се уведе обавезно узимање отисака при рођењу, издавању важних докумената и – извршавању кривичних дела.

Међутим, Вучетићево изучавање и рад нису званично били прихваћени све док их није потврдила пракса. А онда се десио случај који је убрзо ушао у све уџбенике криминалистике.

Почетком јуна 1892. године у аргентинском граду Накочеа убијена су два детета – злочин који ће у многим уџбеницима криминалистике широм света бити описан као случај Франциске Рохас. Полиција је истрагу почела управо од ње, мајке убијене деце, али је жена упорно оптуживала свог љубавника Веласкеза. Полиција је даноноћно покушавала да из њега изнуди признање, али младић је и приликом мучења тврдио да је невин. Тада је из Ла Плате допутовао полицијски инспектор Едуардо Алварез, који је убрзо утврдио да Веласкез има необорив алиби да је у ноћи кад се догодило убиство у близини деце била само мајка. Загледајући пажљиво и најмању појединост на месту злочина, инспектор је приметио на оквиру кућних врата сивосмеђи траг који је обликом подсећао на отисак људског палца. Утврдио је да је траг од крви, а кад га је погледао кроз лупу, запазио је јасне отиске вијугавих, такозваних папиларних линија које сваки човек има на прстима и табанима. Пожурио је у станицу и узео отиске Франциске Рохас. Кад је траг упоредио са отиском њеног десног палца – били су идентични. Погледавши их, Франциска је признала злочин.

Тада је први пут извршилац злочина пронађен и осуђен помоћу отисака прстију, и то захваљујући Хваранину Ивану Вучетићу. Инспектор Едуардо Алварез био је његов ученик, и први је практично применио истраживање свог великог учитеља.

ПОНЕСИ РАФЛЕЗИЈУ КАД ПАДА КИША

У Забавнику број 1744, у рубрици „Јесте ли већ чули да..." објављено је да је рафлезија, највећи цвет на свету, све ређа. Како изгледа тај чудесни цвет?

МИОДРАГ МИШИЋ
Војвођанска 13
11080 Земун

Иако је највећи цвет на Земљи, рафлезија је, у ствари, паразит који по начину живота веома подсећа на гљиву. Од ње се разликује по томе што има семе. Њено стабло сачињава сплет влакана која се увлаче у биљку домаћина и постаје видљиво тек кад процвета. Кад се то догоди, појављује се цвет пречника око 90 центиметара, сличан кишобрану.

Сматра се да постоји око 14 врста рафлезија које расту у шумама Малезије, источне Индије и Суматре. Први их је открио ботаничар др Мејер 1963. године.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Александар Бакочевић

В. Д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник"
Влада Булатовић Виб

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златновић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Виб, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патриогић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Вера Смиљанић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 100 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.104,00 динара, полугодишња 2.208,00 динара, годишња 4.416,00 динара

ПРЕТПЛАТА
ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 2.208,00 динара, полугодишња 4.416,00 динара, годишња 8.832,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО
У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	$ 32.–
СР НЕМАЧКА	ДМ 91.–
ШВЕДСКА	Шкр. 270.–
ФРАНЦУСКА	Ффр. 278.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 75.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТБАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

WALT DISNEY

МИКИ

ПРОПАДОШЕ МИ СВЕ ШТИПАЉКЕ... А ИМАМ ИХ ТЕК ПЕТНАЕСТ ГОДИНА!

ЈА БИХ ИПАК ОНЕ ОБИЧНЕ... СТАРИНСКЕ!
АЛИ, МОЛИМ ВАС, КО **ДАНАС** КУПУЈЕ ТЕ СТАРОМОДНЕ СПРАВЕ?

ОВА ШТИПАЉКА ЈЕ ПОСЛЕДЊИ ПРОНАЛАЗАК!
А ДА ЛИ И ДРЖИ ВЕШ?

ДА ВИДИМО САД ТАЈ ЊЕГОВ ПРОНАЛАЗАК!

ОХ, НЕ...

МАРШ! НАРАВНО, ТЕ ШТИПАЉКЕ СУ ШАРЕНА ЛАЖА!

НЕ, НЕ... МИ НЕ ДРЖИМО ЗАСТАРЕЛЕ МОДЕЛЕ! ОВЕ ШТИПАЉКЕ СУ ВАМ ДАНСКИ ДИЗАЈН...
СЛИКАЈТЕ СЕ С ЊИМА...
ШТИПАЉКЕ

РИБАРНИЦА
РАКОВИ 800 ДИН.

НАПРАВИЛИ СМО СПОРАЗУМ - ОНИ ЋЕ ЛЕПО ДРЖАТИ МОЈ ВЕШ, А ЈА ЋУ ИХ ПОСЛЕ ВРАТИТИ У ВОДУ!
WALT DISNEY